

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

3/2016

Цена 150 динара

*Новоосвећене цркве у Пчелицама, Винчи и Илићеву
Јеромонах Григорије, Лазар Кубат, Сергеј Епифанович,
Н. Д. Абрацумов, Саша Антонијевић*

Освећење цркве Светог Луке Кримског у Малим Пчелицама

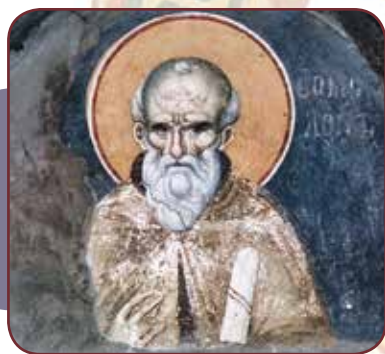
фото
репортажа

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

Јеромонах Григорије
Свето крштење

стр. 2

Лазар Кубат
Свети Максим
Исповедник стр. 6

С. Л. Епифанович
Тајна Божијег
оваплоћења

стр. 10

Н. Д. Амбарцунов , <i>Философско-богословски аспекти социјалног служења</i>	14
<i>Освећење цркве Светог Луке Кримског у Малим Пчелицама</i>	16
<i>Освећење цркве Светих Мироносица у Винчи</i>	18
<i>Освећење цркве Светог апостола Томе у Крагујевцу</i>	20
Саша Антонијевић , <i>Владика Валеријан до доласка на трон</i> <i>Шумадијске епархије</i>	30
Никола Миловић , <i>Долазак у манастир</i>	38

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: **Никола Миловић**, протојереј

Заменик главног и одговорног уредника: **Негослав Јованчевић**

Редакција: **Др Зоран Крстић**, протојереј - ставрофор, **Миљин Марковић**, протојереј, **Марко Митић** протојереј, **Рајко Стефановић**, протојереј - ставрофор, **Драган Икић**, јереј, **Небојша Младеновић**, протојереј, **Владан Костадиновић**, јереј, **Гордана Јоцић**

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и припрема: **Дејан Манделц**

Новосвећене цркве у Пчелицама, Винчи и Илићеву
Јеромонах Григорије, Лазар Кубат, Сергеј Епифанович,
Н. Д. Амбарцунов, Саша Антонијевић

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXV,
Број 3, (225), 2016.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Јеромонах Григорије

СВЕТО КРШТЕЊЕ

Одломак из књиге *Свето Крштење, коментари јеромонаха Григорија*, која је у припреми за штампу у издању наше епархијске издавачке делатности

1. Паслике светог Крштења

Епоха Старог Завета била је период припреме човека за примање дарова Благодати. Након пада првобитних Бог твори *спасење кроз поновно рођење* човека. На разне начине је припремио посету свише Свог Јединородног Сина: дао му је закон како би му уредио живот, послао му је свете анђеле да га чувају и кроз уста пророка му је најавио *будуће спасење*.¹ Свети Иринеј пише да је јудејска пракса била Божији позив човеку да настави „кроз обредна понављања ка истини, кроз пролазно ка вечном, кроз телесно ка духовном и кроз земаљско ка небеском“.²

Све личности и догађаји из Старог завета су оријентисани на *Исуса, Начелника и Савршитеља вјере*.³ Њега најављују и Његов долазак иконизују, наговештавају.

Света тајна Крштења најављена је многим догађајима. Свети Григорије Ниски пише да је „Стари Завет још пре оваплоћења Господа свуда најављивао слику поновног рођења. Дакако, није јасно пројављен облик светог Крштења, али је алегоријама наговештавано Божије човекољубље“. Свети Јован Златоусти такође бележи: „Стварање Адама, стварање Еве од његовог ребра, неплодне жене које су на чудесан начин рађале, чуда која су вршена водом... све је предсказало рађање и очишћење које ће уследити“ светом тајном Крштења.⁴

Стварање у почетку је прва паслика светог Крштења, јер се овом тајном врши поновно стварање човека. У првобитном стварању *Дух Божји дизаше се над водом*; у новој творевини поновно рођење човека остварује се *водом и Духом*. „Током првобитног стварања човек је постао *душа жива*, а сада током поновног стварања постаје *дух који оживљује*. Тада је човек створен након што је саздана творевина, а сада се дешава супротно: нови човек се ствара пре нове творевине. Јер се први он рађа, а потом се обликује свет“.⁵

Потоп је други догађај који наговештава свето Крштење. Спасење Ноја и његових ближњих у ковчегу било је предсказање спасења људи *водом и Духом* у нашој светој Цркви.

Апостол Петар први пореди свето Крштење са спасавањем Ноја од потопа: *Зато и Христос једанпут за грјехе наше пострада, праведник за неправеднике, да нас приведе Богу, усмрћен тијелом, а оживјевши духом; Којим и сиђе и проповједа духовима у тамници; Они некад бијашу непослушни кад их очекиваше Божије дуготрпљење у дане Нојеве, када се грађаше ковчег, у коме се мало, то јест, осам душа спасоше водом, Која и нас сад спасава крштењем*.⁶

Свети мученик Јустин такође повезује потоп са светим Крштењем. Он пише овако: „Знаете да је код пророка Исаије речено да је Бог казао Јерусалиму: *Потопом*

Нојевим спасио сам те. Ова реченица коју је изрекао Господ значи да је током потопа извршена тајна спасења људи. Јер је праведни Ноје, заједно са осталих седморо људи, представљао симбол осмог дана, дана када је Христос устао из мртвих. Христос, који је *Прворођени*

прије сваке твари, својим васкрсењем постао је предводник другог рода. Рода који се поново родио од Њега водом и вером и дрветом – које је тајна Крста – на сличан начин као што се Ноје спасио дрветом ковчега“.⁷ Тако је „Ноје био веран Богу. И са службом проповедника Божијег, проповедао је свету ново рођење“.⁸ Ноје је постао пророк Тајне поновног рођења, а Христос, нови Ноје, постао је служитељ Тајне.⁹

Још један догађај који најављује поновно рођење човека водом и Духом јесте *рођење паријарха Исака*.

Свети Јован Златоусти, тумачећи апостолске речи нису оно дјеца Божија што су по тијелу дјеца, него се дјеца обећања рачунају у сјеме, пише: „Како се, дакле, родио Исаак? Не наравно по закону природе, нити по снази тела, већ у складу са снагом обећања Бога: *У ово вријеме доћи ћу и у Саре ће бити син*. Ово обећање и реч Божија начинила је и родила Исака... Тако се и ми рађамо речима Божијим. Јер у крстионици с водом речи Божије су оне које нас рађају и обликују, јер се рађамо када се крштавамо у име Оца и Сина и Светога

Духа. Ово рођење не припада природи, већ обећању Божијем“. Јер и наше рођење, које се остварује светим Крштењем, Бог „је најавио пре много година са свим пророцима, а затим га је и остварио“.¹⁰

Обрезање које су Израилци вршили на мушкој деци осмог дана било је праслика знаменовања просвећиваних знаком Часног Крста.

Апостол Павле повезује обрезање Израилца са тајном светог Крштења. Обраћајући се Колошанима он пише да у Христу *ви и обрезани бисте обрезањем нерукотвореним, одбацавањем тијела гријеховности обрезањем Христовим, Пошто се с Њим погребосте крштењем, у Њему сте и саваскрсли кроз вјеру у моћ Бога који га васкрсе из мртвих*.¹¹ Свети Кирил Јерусалимски пише да „и ми вером примамо, као и патријарх Аврам, духовни печат, обрезани са светом Крштењу Духом Светим“. И свети Јован Дамаскин пише: Обрезање „је било предсказање светог Крштења“.¹²

Прелазак Јордана под Исусом Навином је такође једна од јасних праслика Тајне којом човек прелази у горњи Јерусалим.

У вези са тим Свети Јован Златоусти пише: Исус Навин је био „праслика нашег истинског Спаситеља Исуса Христа. Јер као што је он из пустиње, преко Јордана, превео народ у земљу обећану, тако је и наш Спаситељ нас преместио у горњи Јерусалим, мајку прворођених, где су припремљени домови истинског одмора и где је боравак миран и без страха“.¹³

Тако поје и наша света Црква:

*Исус Навин у реци Јордану
преводећи људе и Божански кивот,
осликава будуће доброчинство.
Јер лик нашег изображења
и слика истинитог рођења,
тајанствени прелазак њихов,*

живописише Духом.

Христос се јави на Јордану, освећујући воде.¹⁴

Жртва пророка Илије и прање губавог Немана у Јордану такође наговештавају тајну поновног духовног рођења човека.

О ова два догађаја пише Свети Григорије Ниски: „Пророк Илија нам оном својом чудесном жртвом јасно најављује обред светог Крштења који ћемо касније вршити. Јер је ватра планула када је просуо воду по трећи пут, како би указао на то да где постоји „тајанствена вода“ ту постоји и Дух Свети... који спаљује недостојне и осветљава верне. Али и његов ученик Јелисеј је, када му је преклињући дошао Неман Сиријанин који је оболео од губе, окупао у Јордану и очистио болесног обичном употребом воде. Нарочитим крштењем у овој реци представљено је будуће Крштење“. И Василије Велики такође запажа: „Пророк Илија је пројавио снагу светог Крштења на жртвенику спаљеница, јер је принео жртву не ватром, већ водом“. Давши заповест да три пута излију воду, Пророк је открио да „светим Крштењем крштени постаје близак Богу и да светлост чиста и небеска осветљава душе крштених вером у Свету Тројицу“.¹⁵

Чак и *умиваоник шатора од састанка* јесте јасна праслика светог Крштења.

Овај умиваоник налазио се у дворишту шатора од састанка како би свештеници прали руке и ноге. Ову заповест дао је Бог Мојсију: *Да из ње пере Арон и синови његови руке своје и ноге своје. Кад иду у шатор од састанка, нека се умивају водом, да не изгину*. Свети Кирил Александријски пише: „Умиваоник шатора предсказује свето Крштење“. И Кирил Јерусалимски у *Катихезама* запажа: „Умиваоник који се налазио у шатору од састанка био је постављен тамо као символ светог Крштења“.¹⁶

У неисцрпном низу чудесних догађаја који су најавили свето Крштење, навешћемо још један: *прелазак јеврејског народа преко Црвеног мора*.

Апостол Павле пише Коринћанима: *А нећу да не знате, браћо, да оци наши сви под облаком бијашу, и сви кроз море прођоше, И сви се у Мојсеја крстише у облаку и мору; И сви исто јело духовно једоше; И сви исто пиће духовно пише; јер пијашу од духовне стијене која их је слиједила, а стијена бјеше Христос. Али већина од њих не бјеше по Божијој вољи, јер бише побијени у пустињи. А ово бише примјери нама, да не желимо зла као што они жељаше*.¹⁷

Преласком Црвеног мора народ Божији „спасење водом је благовестио“. Море је, пише Свети Григорије Палама, представљало „воду светог Крштења. Облак је најављивао Духа Светог који тајанствено крштене наткриљује са небеса. Храна и пиће предсказивали су Тело и Крв Христову, којима се ми верни свакодневно причешћујемо“.¹⁸

Међутим, упркос свим даровима које су Јевреји прихватили од Бога, „нико се није показао достојним“. Бог је, дакле, казнио незахвални народ не дозволивши му да уђе у Обећану земљу. Свети Јован Златоусти, говорећи о казни јеврејског народа, запажа: „Као што су дарови предзнаци, тако су и казне предзнаци“. „Као што су предсказани свето Крштење и света Трпеза Бо-

жанствене Евхаристије, тако нам је и догађајима који су уследили најављено да ће бити кажњени они који буду недостојни ових дарова, како би њиховим примером ми постали мудрији“.¹⁹

Речи апостола Павла: *А ово бише примјери нама, да не желимо зла, би значиле:* „Као што Јеврејима, када су се окренули лукавим жељама, уопште нису користили наговештаји тајни... тако и нас, ако живимо у греху, неће спасити од вечне осуде свето Крштење и друге тајне које следе. Дакле, ако живимо без покајања и не покуравамо се божанским заповестима, остаћемо без небеског наслеђа, као Јевреји без Обећане земље“.²⁰ Поучимо се примером казне јеврејског народа и примимо Благодат светог Крштења животом достојним ње.

2. Крштење Светог Претече и Крститеља Јована

Свети Кирил Александријски бележи да Свето Писмо „ноћу назива време пре доласка Спаситеља... док даном (назива) време Његовог боравка, током ког смо просветљени светлошћу истинског богопознања и очима свог срца гледамо Сунце правде. То потврђује и Апостол Павле говорећи о времену пре доласка Спаситеља: „Ноћ поодмаче, а дан се приближи. Одбацимо, дакле, дјела таме и обуцимо се у оружје свјетлости. Да ходимо поштено као по дану“.²¹ Између тамне ноћи која је претходила појављивању Христа и пресветлог дана Његове парусије, налази се Крститељ Господњи, свјетилка која гораше и свијетлаше. Он не бјеше свјетлост, него да свједочи о свјетлости.“²²

Пречасни Претеча био је Јутро које је најавило долазак дана Господњег. Јутро које је претходило изласку Сунца правде. Тако га назива једна песма Богојављења:

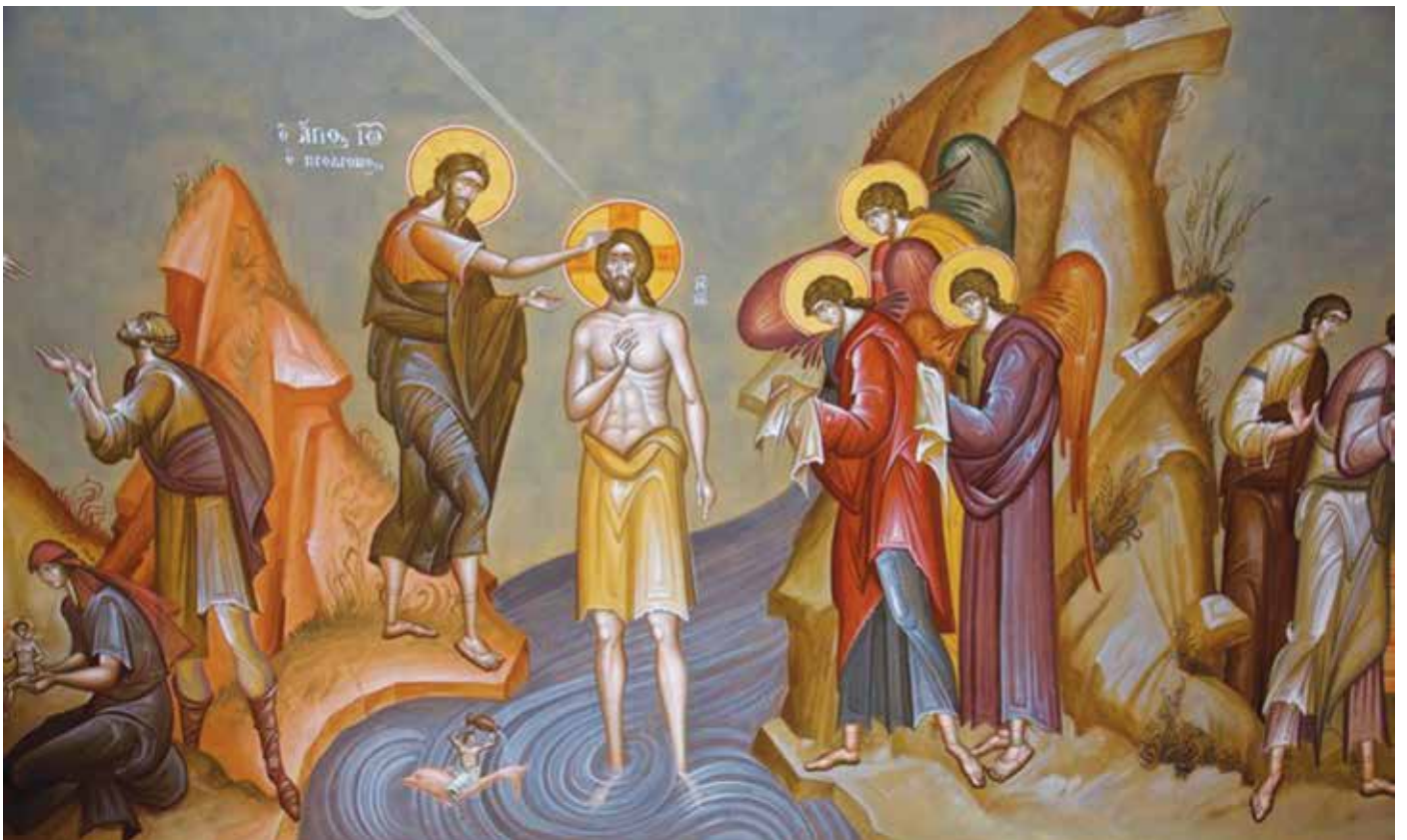
*Када се светлоносно јутро смртнима јави,
тада из пустиње ка водама јорданским,
Ти си, Царе сунца, приклонио свој врат,*

*Да би родоначелника из таме истргао
И од сваке нечистоте творевину очистио...*

Дакле: „Када се показало људима светлоносно јутро, Претеча, како излази из пустиње ка водама Јордана, тада си Ти Христе, Царе сунца и све видљиве и невидљиве твари, приклонио свој непорочни врат... и крстио се... Да би у светло своје божанствености извукао Адама из мрачног Ада у ком се налазио. Водама Јордана очистио си твар, природу људску, од сваког нечистог греха“.²³

Свети Никодим Светогорац, у свом тумачењу овог тропара, бележи: „Дакле, постоје три крштења; прво, по поретку, законско и обредно и најнепотпуније... друго је Јованово, а треће је Христово, најсавршеније и у Духу; законско се пореди са ноћу, као сенка и телесно очишћење, док се Христово пореди са јасним даном... а Јованово се пореди са јутром; јер је од Христовог крштења тамније, а од законског светлије“.²⁴ Као што је Јован Крститељ био претеча Спаситеља, тако је и крштење које је вршио било „претеча крштења и спасења света“. Јер „је било савршеније од оних што су претходила, а од будућег (крштења Христовог) много сиромашније. Јер је очистило крштене од грехова више од Мојсијевог закона, али не огњем и Духом Светим, што је савршенство. Јер овај дар и поклон, дакле Дух Свети, припада сили Божијој и даје се само од владичанског свештенослужења и човекољубља“.²⁵

Свети Јован Златоусти поредећи јудејско крштење с крштењем Цркве бележи: „Јудејско крштење ослобађа од телесних нечистота, али не и од грехова свести“. А Крштење Цркве је „многo узвишеније и испуњено Благодаћу. Јер ослобађа од грехова, чисти душу и дарује Дух Свети. Крштење Светог Јована Крститеља било је много узвишеније од јудејског крштења, али ниже од нашег, јер је било на неки начин мост између та два крштења. Крштење Јованово нас је превело од

јудејског до хришћанског Крштења⁴. Свети Јован је позвао Јевреје: *Родите, дакле, род достојан покајања*. „До ове тачке крштење Јованово било је узвишеније од јудејског, али ниже од нашег. Јер крштење Јованово нити је Дух Свети даровало, нити је пружало опроштење које поседује божанска Благодат. Јер је Крститељ позивао на покајање, али није имао власт да даје отпуштења грехова. Управо зато и говори: *Ја вас крштавам водом, а Христос крштава Духом Светим и огњем*.²⁶

Свети Јован послат је од Бога да припреми *пут Господњи*. И крштење које је вршио „није било ни из једног другог разлога него да припреми свима другима пут вере ка Христу“²⁷

Крштење Часног Претече и Крститеља увело нас је у епоху Благодати. Како каже Василије Велики „Јован је проповедао крштење покајања... Христос проповеда усиновљење кроз Крштење... Крштење Јованово било је увод, Крштење Христово је савршење. Прво је било одсецање од греха, а ово је сједињавање с Богом“²⁸

Са грчког превела Михаела Панковић

напомене:

- ¹ Свети Василије Велики, *Божанствена Литургија*.
- ² SC 100, 547.
- ³ *Јев* 12, 2.
- ⁴ ЕПЕ 10, 378 – ЕПЕ 13, 140.
- ⁵ *Пост* 1, 2. *Јн* 3, 5. Ἰερὸς Χρυσόστομος, ЕПЕ 13, 116-8. *Пост* 2, 7. *1Кор* 15, 45.
- ⁶ *1Пт* 3, 18-21.
- ⁷ ЕПЕ, *Ἀπολογία* 1, 646. Види *Ис* 54, 8-9. *Кол* 1, 15.
- ⁸ Κλήμης Ῥώμης, В 1, 16.
- ⁹ Види Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, В 39, 220.
- ¹⁰ *Рим* 9, 8-9. ЕПЕ 17, 286.
- ¹¹ *Кол* 2, 11-12.
- ¹² В 39,82. ЕПЕ 1, 552.
- ¹³ ЕПЕ 8а, 338.
- ¹⁴ Јутрење 8. јануара, Катизма.
- ¹⁵ ЕПЕ 10, 386. *1цар* 18, 17-40. *2цар* 5, 1 и даље. В 54, 135-6.
- ¹⁶ *Изл* 30, 18-20. М 68, 853В. В39, 61.
- ¹⁷ *1Кор* 10, 1-6.
- ¹⁸ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ЕПЕ 10, 386. ЕПЕ 10, 480. Шире развијање теме символизма Црвеног мора налази се у првом коментару о другом заклинању (види одељак ове књиге *Ђаво се спасењском водом уништава*).
- ¹⁹ ЕПЕ 18а, 52-4.
- ²⁰ *1Кор* 10, 6. Ἅγ. Γρηγόριος Παλαμᾶς ЕПЕ 10, 482.
- ²¹ М 68, 268D-269А, *Рим* 13, 12-13. Светитељ, текстом који смо навели, тумачи одељак из *Изл* 13, 21-22.
- ²² *Јн* 5, 35 и 1, 8.
- ²³ Јутрење Богојављења, јамбички канон, песма 1. Ἅγιος Νικόδημος, *Ἐορτοδρόμιον*, стр. 159. Пресвета Богородица се назива такође и Светлијом од зоре, једина која носи Сунце Христа (Канон благодарни Пресветој Богородици, песма 3.)
- ²⁴ *Ἐορτοδρόμιον*, стр. 159.
- ²⁵ Μέγας Φώτιος, М 101, 213В.
- ²⁶ ЕПЕ 35, 500-502. Види *Лев* 15,5. *Мт* 3, 8-11.
- ²⁷ *Мт* 3, 3. Ἰερὸς Χρυσόστομος, ЕПЕ 12, 756.
- ²⁸ ЕПЕ 6, 248.

Јефимија Мрњавчевић

МОЛИТВА КНЕЗУ ЛАЗАРУ

Дођи на помоћ нашу, где да си.
На моја малаприношења погледај
и у много убројово,
јер не по заслуги теби похвалу принесох,
но по сили малога ми разума.
Зато и мале нагеаде очекујем.

Но ниси тако ти,
о мили мој господине и свети мучениче,
малоподатљив био
у пропадљивом и маловечном,
колико више у непролазном и великом,
што си примио од Бога.

Јер телесно туђу мене
међу туђим исхранио си изобилно.
А сада двоструко молим:
да ме исхраниш
и да утишаш буру љуту
душе и тела мога.

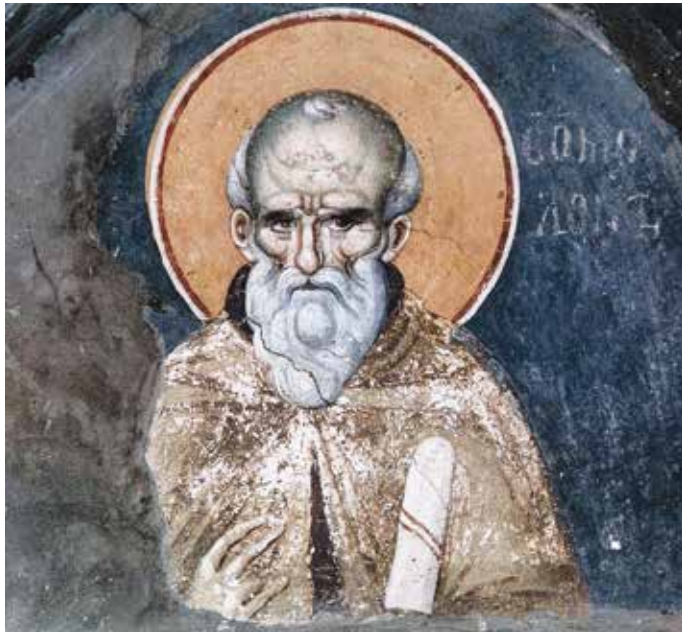
Лазар Кубат

СВЕТИ МАКСИМ ИСПОВЕДНИК

(Μάξιμος ο Ομολογητής; Maximus Confessor)

Пред читаоцима Каленића је одломак из капиталног дела *Патрологија* Лазара Кубата. Књига која представља исцрпан преглед патролошке мисли, почев од доникејске епохе (од новозаветног времена до Првог васељенског сабора), преко такозваног златног века црквене литературе (од Првог васељенског сабора до Халкидонског сабора) до визанијског периода (од Халкидонског сабора до пада Цариграда) налази се у припреми за штампу у оквиру издавачке делатности Шумадијске епархије

Св. Максим Исповиједник је највећи теолог византијске епохе. У последњих 100 година објављен је читав низ сјајних радова о животу, дјелу и богословљу овог црквеног оца. Истраживаче прије свега привлаче његове богословско-философске идеје које током вјекова нису изгубиле своју актуелност и дубину. Велику улогу у „откривању“ и популаризацији Максимових оригиналних идеја одиграли су руски патролог Сергеј Епифанович (†1918) и швајцарски научник Ханс Урс фон Балтазар (†1988), чији су радови „Преподобни Максим Исповиједник и византијско богословље“ и „Космичка литургија“ (Kosmische Liturgie) од фундаменталног значаја за упознавање његовог стваралаштва.

Логично је да истраживаче интересује не само богословље већ и биографија тако значајне личности као што је био Св. Максим Исповиједник. Познавање светитељског живота и епохе у којој је дјеловао помажу нам да боље и дубље схватимо и његове идеје. Основни извори за биографију Св. Максима су Житије на грчком језику, биографија на сиријском језику, акти са суђења и оскудни аутобиографски подаци које налазимо у његовим дјелима. Због различитих података које налазимо у изворима, реконструкција раног периода живота Св. Максима није нимало лака.

Према Житију, које је у X вијеку саставио монах Студитског манастира Михаил Ексавулита, Св. Максим је рођен 580. године у Цариграду од племенитих родитеља „који су му усађивали тежњу ка лијепом и учили га да стреми врлини“. Стекао је темељно класич-

но образовање, „у реторици и умјетности ријечи досегао је највиши степен, а философију је знао тако да му нико чак ни донекле није могао бити такмац.“ Иако га није занимала свјетска каријера постао је против своје воље први секретар на двору цара Ираклија, који га је веома уважавао. Пошто је славу и богатство сматрао ништавним наспрам философије (хришћанске) Максим је последије релативно кратког времена напустио свјетску каријеру и отишао у манастир Св. Филипики у Хрисопољу, градићу у Витинији, недалеко од Цариграда. Као други разлог због којег је Максим одлучио да оде у манастир његов биограф наводи експанзију монотелитског јеретичког учења у престоници.

У Хрисопољском манастиру Максим је убрзо стекао велики углед и поштовање. Иако из смирења није хтио да прими свештенички чин братија га је као простог монаха изабрала за игумана. Неколико година касније он прелази у манастир Св. Ђорђа у Кизику, гдје се такође није пуно задржао. Након кратког боравка на Кипру и Криту, Св. Максим одлази у Картагину, у Сјеверну Африку. Тачну хронологију догађаја из његовог живота почев од одласка у Хрисопољски манастир па до одласка у Сјеверну Африку не можемо утврдити ни из грчког Житија нити из аутобиографских података које налазимо у његовим дјелима. Већина истраживача сматра да је у Сјеверну Африку стигао око 630. године. Ту се упознао са ученим монахом Софронијем, потоњим патријархом Јерусалимским, који ће извршити снажан духовни утицај на Св. Максима. Њих двојица ће се касније одлучно супротставити царским декретима који су штитили неправославно моноенергетско и монотелитско учење. Дотле сеже извјештај о Максимовом животу у Житију које нема велику вриједност као историјски извор. Ово Житије има следеће недостатке као историјски извор: 1) Настало је готово три вијека последије смрти Св. Максима и рађено је по моделу житија Св. Теодора Студита; 2) У њему се наводи да је један од разлога светитељског одласка у манастир супротстављање монотелитској јереси која се појавила касније; 3) У Житију пише да је Максим изучио све науке и да је „у реторици и умјетности ријечи достигао највиши степен“, иако сам светитељ у прологу „Мистагогије“ каже да је потпуно неупућен у тајне умјетничке ријечи, тј. реторике.

Године 1973. познати сиролог, професор Оксфордског универзитета Себастијан Брок (Sebastian Paul Brock), публиковао је сиријску биографију Св. Максима, која у много чему одудара од грчког Житија. Сиријска биографија је према већини истраживача настала у VII вијеку, а њен аутор је монотелит Георгије Решајански, отворени противник православног диоте-

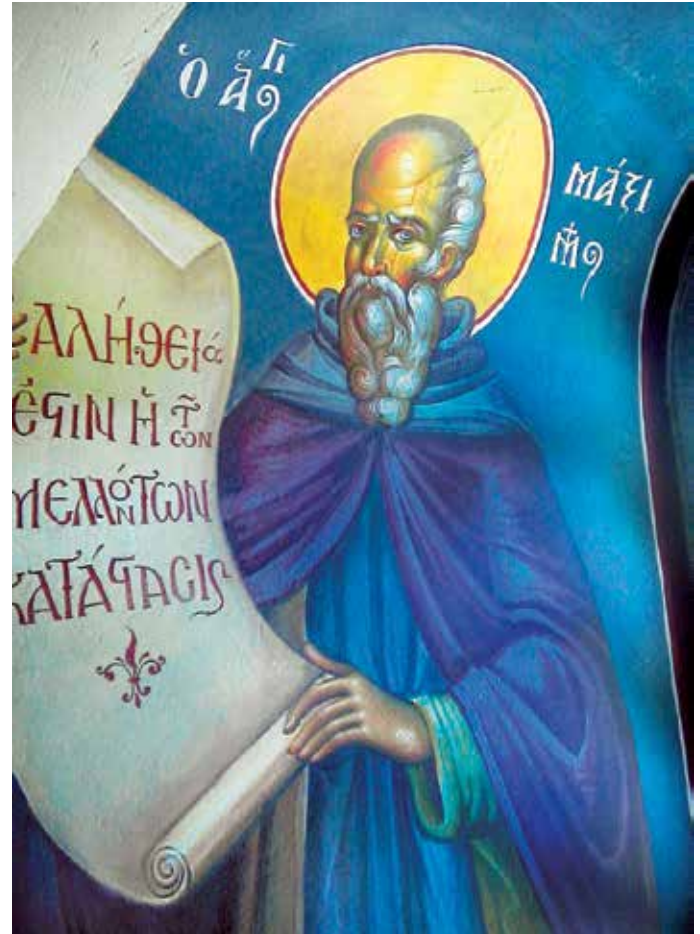
литског учења које је заступао Св. Максим. Према овој биографији Св. Максим је рођен у близини Тиверијског језера у Палестини, као ванбрачни син Самарјанина и персијске робинје, и на крштењу је добио име Мосхион. Пошто је рано остао без оба родитеља млади Мосхион је на препоруку свештеника Мартирија отишао у манастир Древна Лавра, гдје га је примио и замонашио оригенистички настројени игуман Пантелеон. Пантелеон је био Максимов васпитач и учитељ и он га је „испунио свом горчином свог злог учења“. Максим се у Палестини упознао и зближио са Св. Софронијем Јерусалимским и „опијао“ га својим заблудама, због чега је Софроније „имао обичај да хвали Максима као човјека нарочите памети“. Сиријска биографија Св. Максима улива мало повјерења као историјски извор. Писана је тенденциозно, заједљивим тоном, са циљем да се по сваку цијену дискредитује личност Св. Максима. По мишљењу руског патролога А. Сидорова под тенденциозношћу не треба увијек разумјети директно фалсификовање података, већ начин на који се ти подаци освјетљавају. Могуће је да су неки подаци које налазимо само у овој биографији тачни, али су они измијешани са чистим измошљотинама које имају за циљ да прикажу Св. Максима у најгорем свјетлу.

Св. Максим је у Африци боравио петнаестак година. Тамо је заједно са својим ученицима организовао снажан отпор ширењу монотелитске јереси. Када је александријски патријарх Кир 633. прогласио *Пакт уједињења* између халкидонаца и монофизита на бази од аутора „Ареопагитског Корпуса“ позајмљене али искривљене догматске формуле о *једној* (код аутора „Корпуса“ умјесто *једној* пише *новој* – Ер. 4. // PG. 3. col. 1072) *бозочовјечанској енергији* (μία Θεανδρική ἐνέργεια) у Христу, Св. Софроније Јерусалимски му се одлучно супротставио. Св. Максим је подржао Софронија, али у то вријеме он још није имао потпуно изграђен став по овом питању, што се може закључити из писма које је 633. године упутио игуману Пиру, потоњем патријарху цариградском (Ер. 19 // PG. 91. col. 591–597), као и из чињенице да је прихватио официјелни документ цариградског патријарха Сергија под називом „Псифос“ (Ψήφος). Иако је забрањивао расправу о једној или двије енергије у Христу „Псифос“ је само формално био неутралан. Једно мјесто из „Псифоса“ гдје се каже да „израз *двје енергије* (дејства) саблажњава многе зато што га нико од светих и познатих проповједника црквених тајни није користио“ и да би његово прихватање „довело до тога да би смо почели исповједати двије воље које се супротно односе једна према другој“ (*Mansi XI, 533*), најбоље свједочи да се овим документом припремао терен за промонотелитски вјерски едикт „Ектесис“ (Ἐκθεσις), чији је аутор такође био патријарх Сергије.

Најзначајнији догађај из афричког периода Максимовог живота био је његов диспут са свргнутим цариградским патријархом Пиром 645. године. Под утиском снажне аргументације, којом је светитељ побијао монотелитске тезе, Пир се писмено одрекао јереси и враћено му је пређашње епископско достојанство. Убрзо је Пир поново прихватио монотелитско учење, због чега је на сабору у Риму 648. осуђен и одбачен као јеретик.

Након диспута са Пиром Св. Максим је отпутовао у Рим гдје је уживао велики углед и ауторитет.

Захваљујући првенствено њему и његовом утицају папа Мартин је 649. сазвао велики сабор у Риму (Латерански сабор), на којем је, поред 150 западних, присуствовало и 37 грчких епископа. Сабор је осудио монотелитско учење и недвосмислено и јасно утврдио догматску формулу о двије воље и два дејства (енергије) у Христу. Одлучно је одбачен едикт цара Констанса II „Типос“, који је забрањивао расправу о вољама и енергијама у Христу.

Овакве одлуке сабора изазвале су сурову реакцију Цариграда. Двојицу заштитника православља, Св. Максима и Св. Мартина, снашла је тешка судбина. Папа Мартин је ухваћен и под војном пратњом 653. одведен у Цариград, гдје му је суђено. Јавно је био понижаван и везан у окове. Умро је у изгнанству на Криму 655, као исповиједник православља.

Истовремено је био ухапшен и Св. Максим, коме је у Цариграду суђено као државном преступнику и као рушитељу црквеног и грађанског мира. Цара је посебно разбијеснило Максимово порицање његовог права да се уплиће у црквене догмате. Пошто никаквим средствима нису успјели да слома отпор Св. Максима, прогнали су га у Визију на Црном мору. Године 662. поново је враћен у Цариград, гдје је заједно са двојицом својих ученика (обојици је било име Анастасије) подвргнут крвавим тортурама са циљем да прихвати монотелитско учење. Пошто је и овај покушај пропао, сабор у Цариграду је анатемисао Св. Максима заједно са Св. Софронијем и Св. Мартином. Св. Максим је осуђен на одсијецање језика и десне руке, два органа којима се супротстављао монотелитском јеретичком учењу, и прогнан у далеку Лазику (југоисточна обала Црног мора), гдје се упокојио од последица мучења у тврђави Схимарис, 13. августа 662. године.

Максимов велики и мученички подвиг крунисан је на Шестом васељенском сабору који је прихватио његово диотелитско учење и осудио монотелитску јерес.

Иако је имао тежак и буран живот Св. Максим је био плодан писац. Дјела су му писана тешким језиком обременјеним преносним смислом и замршеним реторским фигурама. Хронологију њиховог настанка није лако одредити. Већина истраживача сматра да су „Питања и недоумице“ (Quaestiones et dubia), „Главе о љубави“ (Κεφάλαια περὶ ἀγάπης; Capita de caritate) и „Подвижничко слово“ (Λόγος ἀσκητικός; Liber Asceticus) његова најранија дјела, настала прије 326. године.

У „Питањима и недоумицама“ долази до блиставог пројављивања талента Св. Максима као тумача Светог Писма, који следује традицију духовне и алегоричке егзегезе александријске катихетске школе. Ту су изложене многе идеје и постављена многа питања које ће касније Св. Максим разрадити у својим фундаменталним радовима „Амбигви“ и „Питањима и одговорима Таласију“. Полемика са оригенистичким учењем о апокатастази заузима важно мјесто у овом дјелу.

„Главе о љубави“ представљају ремек-дјело светоотачке аскетске књижевности, у којем аутор сабира и у сажетом облику излаже најважније елементе хришћанске духовности. Спис је подијељен на четири *стотице* или *центурије*, а свака од њих има симболичко значење: четири указује на број Јеванђеља, док је стотина још од времена Оригена сматрана за свети број.

Кратко дјело „Подвижничко слово“ говори о смислу и сврси хришћанске аскезе. Успјешног подвижника Св. Максим назива блаженим, зато што је он „учинио у себи Бога човјеком“ постајући бог по благодати.

Најзначајније дјело Св. Максима „О различитим тешким мјестима код Светог Дионисија и Григорија“

(Περὶ διαφόρων ἀποριῶν τῶν ἁγίων Διονυσίου καὶ Γρηγορίου), познатије под својим латинским називом „Амбигва“ (Ambigua), spoj је два појединачна рада „Амбигве Јовану“ (Ambigua ad Ioannem) и „Амбигве Томи“ (Ambigua ad Thomam), настала у различито вријеме. „Амбигву Јовану“ Св. Максим је написао око 626, а „Амбигву Томи“ завршио је око 634. године. У „Амбигви“ нарочито долази до изражаја богословски таленат Св. Максима и оригиналност његових мисли. Ту је најпотпуније изложио своју теорију о стварању свијета и човјека и о космичкој улози човјека.

Своје егзегетско дјело „Таласију о различитим тешким мјестима у Светом Писму“ (Πρὸς Θαλάσσιον τὸν ὀσιώτατον πρεσβύτερον καὶ ἡγουμένον περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς θείας Γραφῆς; Quaestiones ad Thalassium), познатије под краћим називом „Питања и одговори Таласију“, Св. Максим је написао између 630. и 634. на молбу преподобног Таласија, настојатеља једног од афричких манастира близу Картагине и аутора „400 глава о љубави, уздржању и духовном животу“. Таласије је упутио Максиму 65 питања везаних за одређена тешка мјеста из Светог Писма, која заједно са одговорима на њих чине ово дјело.

Спис „Теопемпту схоластику“ (Πρὸς Θεόπεμπτον Σχολαστικόν; Quaestiones ad Theopemptum) је као и претходни написан у форми питања и одговора везаних за три (тешка) мјеста у јеванђељима.

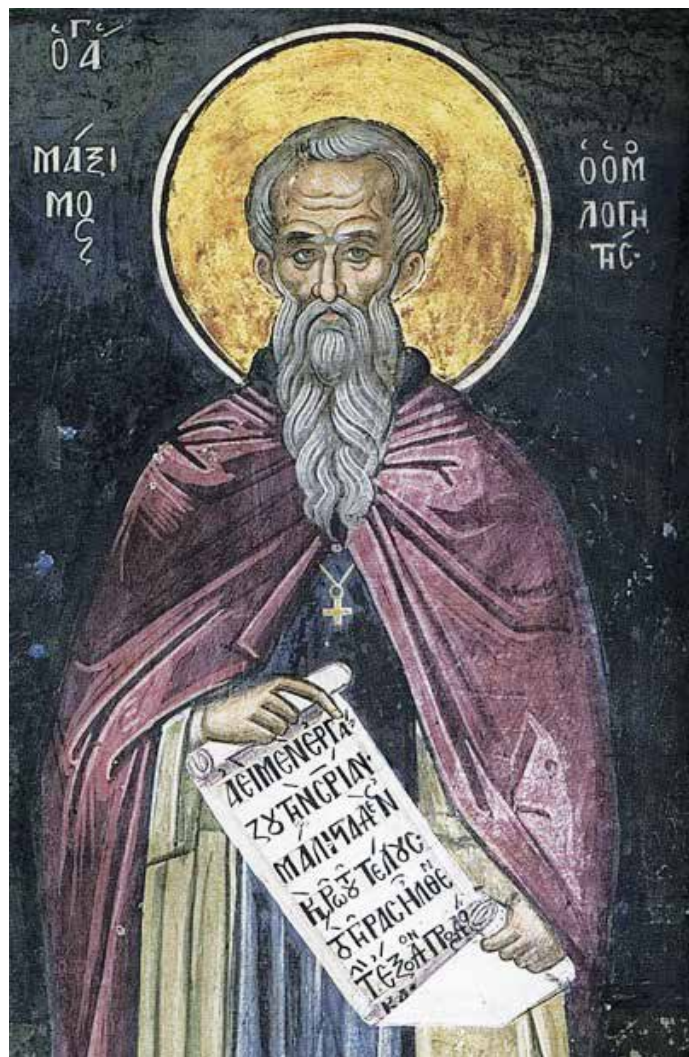
Максимова методологија тумачења Светог Писма најбоље је раскривена у два омалена егзегетска списка, настала највјероватније у првим годинама његовог боравка у Африци: „Тумачење 59. псалма“ (Ἐρμηνεία εἰς τὸν νθ' Ψαλμὸν; Expositio in Psalmum LIX) и „Тумачење Молитве Господње“ (Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν; Expositio Orationis Dominicae). У 59. псалму пророк Давид, по Максимовом тумачењу, предизображава Христа, „духовног Давида“ и „истинског Цара Израиља“. Сваки хришћанин који се „украшава“ врлинама и испуњава заповјести је „духовни војвода истинског Цара Израиља“, који води борбу против супротстављених сила и побјеђује их на духовном пољу. Молитва Господња, сагласно Св. Максиму, садржи у себи седам најважнијих тајни изражених у седам прозби, које сачињавају суштину домостроја спасења и откривају смисао и циљ благодатног живота у Христу.

Кратак али веома значајан спис „Мистагогија“ (Μυσταγωγία; Mystagogia) Св. Максим је написао почетком тридесетих година VII вијека под утицајем „Ареопагитског корпуса“. То је прво тумачење Литургије у грчкој патристици које ће извршити огроман утицај на традицију тајноводствених катихизиса у византијској и поствизантијској епохи. „Мистагогију“ карактерише дубоко симболичко-мистичко тумачење, путем којег аутор жели да објасни и осмисли најважније моменте евхаристијског сабрања. Спис се састоји из три дијела: општег расуђивања о Цркви, Богу, васељени, човјеку и човјечјој души (гл. I–VII), тумачења Литургије (гл. VIII–XXIII) и завршног резимеа (гл. XXIV) у којем је посебна пажња посвећена дјеловању Литургије на душе вјерних и неопходности за хришћане редовног одласка у храм.

Најзначајнији догматско-полемички трактат Св. Максима „Расправа са Пиром“ (Συζήτησις τοῦ ἁγίου Μαξίμου μετὰ Πύρρου; Disputatio cum Pyrrho)

представља запис његовог богословског диспута одржаног 645. године са бившим патријархом цариградским Пиром. У овом трактату светитељ анализира монотелитске ставове и закључке и супротставља им православно учење о двије воље и два дејства у Христу. „Расправа са Пиром“ представља један од најважнијих извора за историју христолошких спорова у Византији у првој половини VII вијека.

Св. Максим је неколико својих дјела написао у форми „глава“. „Главе“ (Κεφάλαια, Capita) представљају посебан жанр који је у хришћанску књижевност увео Евагрије Понтијски, а настао је као спој двије литеарне традиције: зборника кратких поука египатских монаха или апофтегми и философских сентенција. Осим већ поменутих „Глава о љубави“ овом жанру припадају и „Главе о богословљу и Домостроју Оваплоћења Сина Божијег“ (Περί Θεολογίας καὶ τῆς

Ἐνσάρκω Οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ Θεοῦ; Capita theologica et oeconomica) и „Созерцатељне и дјелатне главе“ избране из грчког Добротољубља. У овим списима Св. Максим разматра питања везана за богопознање, сотириологију, антропологију, аскетику и морално богословље.

Педесетак писама (Epistolae) адресованих разним лицима представљају веома важан дио Максимовог стваралаштва. Најважнија су писма адресована Јовану Кубикуларију, кипарском презвитеру Марину, александријском схоластику Јулијану, архиепископу Јосифу, презвитеру Јовану и ђакону Козми, у којима светитељ раскрива православно христологију,

сотириологију и есхатологију. У Мињовој *Патрологији* под заглављем „Epistolae“ (PG. 91. col. 363–649) објављено је 45 писама.

Неколико писама заједно са мањим трактатима (укупно 27 трактата и писама), који су изузетно значајни за разумјевање богословља Св. Максима, обједињено је и објављено у Мињовој *Патрологији* (PG. 91. col. 9–285) под заједничким насловом „Opuscula theologica et polemica“ (Мања богословско-полемичка дјела). Дјела која су ушла у овај зборник посвећена су христолошкој тематици, а уперена су против монофизитског, моноенергетског и монотелитског јеретичког учења. Већина ових дјела настала је у вријеме Максимове полемике са моноенергизмом и монотелитством. У „Opuscula theologica et polemica“ налазе се следећи трактати и писма: 1. Презвитеру Марину (писмо догматског садржаја); 2. Презвитеру Марину 50. глава из списка Св. Максима *О енергијама и вољама*; 3. Презвитеру Марину 51. глава из списка *О енергијама и вољама*; 4. Презвитеру и игуману Георгију, који је посредством писма тражио одговоре на нека питања везана за Тајну Христову; 5. једно мање догматско-полемичко дјело Св. Максима; 6. О рјечима: „Оче мој, ако је могуће нека ме мимоиђе чаша ова“ (Мт 26, 39); 7. Догматски томос упућен на Кипар ђакону Марину; 8. Писмо епископу Никандру о дјвјема енергијама у Христу; 9. Оцима, игуманима, монасима и свим православним који живе на христољубивом острву Сицилији; 10. Писмо кипарском презвитеру Марину; 11. Из писма Св. Максима написаног у Риму; 12. Из писма Св. Максима у којем помиње Пира, Св. Софронија и папу Хонорија; 13. О дјвјема Христовим природама; 14. Различите дефиниције; 15. Духовни и догматски томос који доказује да „Ектесис“ цара Ираклија није сагласан са Божанским Писмом и оцима него са безбожним јеретцима; 16. О двије воље једног Христа Бога нашега; 17. О терминима који означавају разграничење; 18. Термини који означавају јединство; 19. Прва апорија ђакона Теодора, византијског ритора; 20. Догматски томос презвитеру Марину; 21. О својству, особености и разлици Теодору, ђакону у Мазарији (Сицилија); 22. још једно мање дјело Св. Максима; 23. Главе о суштини и природи, ипостаси и лицу; 24. О томе да је немогуће говорити о једној вољи у Христу; 25. Десет глава о двије воље у Христу писаних за православне; 26. Из питања која му је поставио монах Теодор; 27. Различите дефиниције светих и богоносних отаца наших о дјвјема енергијама Господа, Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа.

Максимово учење представља срећан спој теологије и философије, вјере и знања, спекулације и духовног опита. Он је посједовао изванредну способност да на сажет и језгровит начин изложи богословске и метафизичке проблеме ослањајући се на дјела својих претходника, чије је мисли заједно са својим оригиналним идејама синтетизовао у хармоничан и кохерентан систем. Све идеје, и оригиналне и позајмљене, у његовом систему су тијесно повезане и испреплетене и заједно чине једну компактну цјелину. У центру Максимове богословске спекулације налази се тајна Богооваплоћења, која је почетак и крај хришћанске вјере и кључ за објашњење свих аспеката учења овог црквеног оца.

(...)

С. Л. Епифанович

ТАЈНА БОЖИЈЕГ ОВАПЛОЋЕЊА

Део из књиге *Преподобни Максим Исповедник и византијско богословље*, руског патролога Сергеј Л. Епифановича

Нико није могао да се избави од осуде смрти. Сви подлежу закону рођења, а с њим греху и пропадању¹. Човек је погубљен. Скупа с тим и велики план сједињења свега кроз човека као да се урушио. Централна карика у њему – човек – била је већ покидана и бачена као храна смрти. Да би испунио велики циљ промисла потребно је било спасити човека, спасити од тешког закона рађања с његовим последицама, а због тога је било неопходно препородити човека, очистити га од страсти, ослободити од пропадања. То је било немогуће учинити природним средствима. На ово је био спреман само Бог². Тек је увођењем у човечанство новог принципа – Божанствене силе која побеђује осуду и немоћ природе – могло да му се дарује спасење³. Овом новом принципу природно је било да уђе и рашири се у човечанству на онај начин, на који је принцип пропадљивости и смрти прешао од првог Адама⁴. Како је стари Адам, уклонивши се од свог назначења, раширио на све своје потомке телесно рађање, грех и пропадљивост, тако је Нови Адам, остваривши све што није постигао праотац, требало да постане родоначалник новог човечанства и рашири на њега силу духовног безгрешног рођења, ослободи га од греха и избави од пропадљивости, то јест приведи га обожењу⁵. Све ово морао је, пре свега, да изврши у Себи, како би на тај начин постао глава спасења⁶. Оваквим Адамом постаје Божанствени Логос да би спасао Свој лик (човека) и остварио (кроз оваплоћење) велики „савет“ Свој пре постанка света, неостварив (самом) човеку⁷. Тек Он, Божанствени Логос, Творац и Прволик човека, сјединивши се с њим кроз прво удахнуће, могао је да у поновљеном и бољем ипостасном сједињењу с човековом природом⁸, коју је из семена извео Он Сам⁹, постане Нови Адам, чист рођењем, силан над грехом и пропадљивошћу, тек Он је могао повезати са Собом, као Родоначалником, све људе да буду удови тела Његовог¹⁰.

То је била највећа тајна боговаплоћења ради нашег обожења, тајна предодређена у предвечном савету Божијем¹¹. То је она тајна у чијем је предвиђању било створено сво тварно биће¹², и човеку предодређено обожење. Обухватала је све λόγοι промисла и суда у свим протеклим вековима¹³. Она је стециште свега Божанског и човечанског. У односу на њу, сва историја тварног бића дели се на два периода: период боговаплоћења и период обожења човека¹⁴. За први период Господ је припремио писани закон, после

чега је „на крају векова“ принео савршено оваплоћење, јавивши се у телу човечијем¹⁵. После тога наступило је време човековог обожења, време мистичног оваплоћења Логоса у новом човечанству, све време продужујући постојање целог света.

Савршено је незамислива тајна сједињења у Христу човечанске немоћи и Божанске узвишености¹⁶. Управо је наше спасење у схватању њеног¹⁷ циља (λόγος-а). Спасење је сједињење с Богом, обожење¹⁸: спасава се све што се сједињује с Богом¹⁹. С ове тачке гледишта морамо посматрати и Личност Искупитеља. Наше обожење и спасење може бити извршено

само Богом. Његовим силаском к нама, оваплоћењем и сједињењем с нама. „Због тога је Бог постао човек и Син Божији – Син Човечији, како би нас начинио боговима и синовима Божијим“²⁰.

С друге стране, наше спасење је могуће само Божијим усвајањем целе наше природе: „што није узето, није ни спасено“²¹. Овде су присутни сотириолошки мотиви ради заштите учења о две природе и, као закључак из њега, учење о две воље (природна својства).

Наше спасење извршило се у Лику Самог Господа. Почетак спасења био је положен самим Његовим прихватањем људске природе. Уклањајући из природе греховно рођење, Господ није примио рођење (γέννησις) од семена и с њим повезаног греха²². Очишћен од греха, Он је могао бити слободан од пропадљивости, те казне за грех, онако како је био слободан од њега и првостворени Адам, али у циљу искупења Господ је добровољно²³ прихватио казну за грех – нашу пропадљивост – да би својим неправедним страдањима уништио нашу праведну казну²⁴. Господ је, на тај начин, с једне стране, „обновио“ законе „природе“, „препоротивши“ у Себи човечију природу²⁵, другачије речено, усвојивши безгрешност првоствореног Адама, не примивши, међутим, његову непропадљивост²⁶, а с друге стране, по свему је постао сличан нама, узео од нас грех²⁷, клетву²⁸, усвојио пропадљивост палог Адама, међутим, без његовог греха²⁹. Тако је већ оваплоћењем Господ примио све дугове наше³⁰, како би затим Својом смрћу уништио осуду нашег греховног рођења и ослободио нас од његове владавине кроз духовно рођење. Ако се сада, после духовног рођења, подвргнемо страдањима, то није ради греха, као кривци и осуђеници на смрт, већ услед природне неопходности; и подносимо страдања како

бисмо се из снисходљивости према пропадљивости природе и у осуди греха користили страдањима као средством очишћења од грехова³¹.

Не примивши грех рођењем, Господ је и у Свом животу сачувао заувек Своје дело непропадљивим и непролазним³². Иако се и Он обукао у „страстност“ (παθητόν) наше природе, која је у нама служила као извор за развијање греха и као подлога за деловање нечисте силе, до краја је и као човек био бестрасан (у односу на прекорне, или неприродне страсти)³³. Примивши (у замену за греховно рођење) не због Себе, већ ради нас, духовно рођење у крштењу и дарове Духа³⁴,

Господ нам је животом Својим показао образац врлине и савршенства³⁵. Силом Свог рођења и трпљења, Он је победио сва искушења, изазван задовољствима (у пустињи) и страдањима (на крсту)³⁶, а силом љубави одбацио је сва разноврсна искушења гнева (од фарисеја)³⁷. Тако је Он свукао са Себе (Кол 2, 15) и уништио у Својој пропадљивој плоти све подвале нечистих сила и одбио сва њихова искушења³⁸. Скупа с тим, Господ је, без суштинског напредовања³⁹, показао у телу Своме свакојаку врлину, с којом се, уосталом, не може поредити никаква врлина, ни људска, ни анђелска („Покриј небеса врлином Твојом“, Ав 3, 3), јер Господ није био обичан човек, него Бог⁴⁰. Пројавивши људима Божанствени (духовни) живот, Господ им је открио и духовно знање, и како је Он Сам умом Својим био туђ сваком греховном незнању (αἰνοία) и поседовао богатство премудрости⁴¹, тако је према томе узвео горе и нашу пропадљиву природу, саопштивши нам Своје учење⁴². Својим животом и учењем Господ је показао човеку пут новог живота, који, у супротности животу по закону греха и телесног самољубља, из-

бегава задовољства и, напротив, не бежи од тешкоћа и страдања ради будућих блаженстава⁴³ која изгоне непријатеља љубављу⁴⁴, а незнање (αἰνοία) – лепотом духовног знања (γνώσις)⁴⁵. Управо се у овоме – у врлини и знању⁴⁶ – и састоји богоподобје човека⁴⁷, његово „добробитије“, чије је достизање од почетка било постављено као коначан циљ његове слободне воље⁴⁸.

Непропадљивост слободне воље, коју је пројавио Господ Својим животом, по истинитом суду Божијем, крунисана је и непропадљивошћу природе⁴⁹. Након установљавања „добробитија“ уследило је и установљавање „вечнобитија“ (даривањем обожења)⁵⁰.

Када је Господ, усвојивши до краја наше немоћи и праведну осуду наше природе, примио, невин, и саму смрт⁵¹ и благоизволео да пође путем грешног човека чак до врата ада⁵² и ступи у царство „мучитеља“ који се дрзнуо да прогута и Бога, обманут мамцем плоти⁵³ – када је Господ сишао, на тај начин, не само на земљу, него и до преисподње, како би узвео на небо сву палу природу⁵⁴, тада је и одређен Њиме почетак царства непропадљивости, и разрушена држава смрти и врата адова, и отворена закључана небеса⁵⁵: у слави васкрсења Свога Господ је пројавио силу обожења природе, силу бесмрт-

ности, јављајући у потпуности одбацивање у Његовој плоти сваке немоћи и пропадања⁵⁶.

Тако, Началник спасења нашег пролази цео пут спасења до небеских палата⁵⁷: обновио је рођење, исправио живот (resp. избавио од страсти), стекао непропадљивост. Његовим стопама треба да иду сви који се спасавају⁵⁸. Ради достизања све три користи искупљења, Господ нам је, вазневши се на небеса, даровао (у Духу Светом) Своју Божанствену силу⁵⁹.

Извршивши дело нашег спасења, Господ је остварио највећу човекову сврху – обједињење свих раздвојених природа и привођење васколиког створеног бића обожењу. Он је објединио мушки и женски пол Својим бестрасним рођењем, васељену и рај (Лк 23, 43) – Својим светим животом, земљу и небо – вазнесењем, чулно и мисаоно – прилажењем чиниоцима анђелским, створену и нестворену природу – узношењем Оцу оног што припада човечанству и седањем с десне стране Њега. Овим је Он показао да се сва природа обједињује врлином и спознајом Првог Узрока⁶⁰.

Ово обједињавање, као и целокупно дело нашег спасења, Логос није извршио Својом стваралачком енергијом, којом је Он све обухватио и објединио још пре оваплоћења, него Својом човечијом вољом, којом је извршио дубље – природно – обједињавање кроз природно стремљење Богу слободном вољом и њеним обједињавањем са вољом Божијом, речју, кроз све оно што је било и у вољи првог човека, али што није било њиме остварено. С ове тачке гледишта до очигледности је јасно истакнута у спознаји преп. Максима сва неопходност признавања човечије воље у Христу. Ако је управо у области слободне воље наступио пад, онда је ова област и била дужна да буде излечена перцепцијом човекове воље од стране Спаситеља⁶¹ и остварењем њених идеалних циљева.

Превео са руског
Горан Дабетић

напомене:

¹ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 628C-D, p.214.

² *Expos. in psalm.* LIX, PG.90, 872A, p.343 [p. п. I, 214]. *Cap. gnostica* 24.

³ *Cap. quing.* I,11.

⁴ Св. Афанасиј Великиј, *Contra arianos* I,51, PG.26, 119C-120A; p. п. II, 243.

⁵ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 632B-C, p.216 (*Cap. quing.* IV, 44. 45); 636BC, p.219 (о рођењу и пропадљивости). *Ambigua*, PG 91, 1348A-C, f.238b-239a. О два момента и скупљења (ослобођења од греха и пропадљивости) и о њиховом настављању посланством Светог Духа уп. са једноставним речима исповедања у *Liber ascet.* I, PG.90, 912BC, p.367-368: 'Ο Μονογενής του Θεου Υός, η πηγη της ζωης και αθανασίας, επέφανεν ημιν, και πολιτείαν θεοειδους ζωης επέδειξε, και (παθων το σωτηριον πάθος) την ελπίδα της αναστάσεως και της αιωνίου ζωης εδωρήσατο ημιν, – και το Πνευμα το άγιον κατέπεμψεν εις αρραβωνα της ζης, και εις φωτισμον και αγιασμον των ημετέρων ψυχων και εις βοήθειαν των αγωνιζομένων φυλάξει τας εντολας αυτου (скраћено) [p. п. I,75].

⁶ *Ambigua*, PG.91, 1276C. 1280D-1281A, f.210a. 212a.

⁷ *Ambigua*, PG.91, 1097C-D, f.132a; 1308D, f.222b-223a. *Quaest. ad Tahl.* LIV, PG.90, 520C, p.157 [p. п. II, 191] (в. св. Григорий Богослов, Or.38, n.13, PG.36, 325C).

⁸ *Quaest. ad Tahl.* XXII, PG.90, 317B, p.45 [p. п. II,75]; LIV, 520C, p.157 [p. п. II, 191]; *Ambigua*, PG.91, 1289B-C, f.214a; уп. св. Григория Богослова, Or.38, n.13; Or.40, n.2, PG.36, 325C. 361A; p. п. III.3, 202. 225.

⁹ *Ad Thomam*, PG.91, 1037 A, f.106a. Псевдо-Иустин, *Expositio fidei* 10, PG.6, 1224C (Otto, IV, 1880.3, p.348).

¹⁰ *Ambigua*, PG.91, 1097B, f.131b св. Афанасий Великий, *De incarnatione Dei Verbi* 7, PG.25, 109A; p. п. I, 200; ср св. Григория Богослова, Or.39, n.13, PG.36,349B; p. п. III, 217 (Нови Адам).

¹¹ *Ambigua*, PG.91, 1097C. 1308D. 1309D, f.132a. 223a. b. *Quaest. ad Tahl.* XXII, PG.90, 317B, p.44-45 [p. п. II, 75]; *Orat. Dom. expos.*, PC. 90, 873C-D, p.345 [p. п. I,185-186]. *Cap. theol.* II,23 [p. п. I, 238].

¹² *Quaest. ad Tahl.* LX, PG.90, 621A, p.209. *Cap. theol.* I,66 [p. п. I,226].

¹³ *Quaest. ad Tahl.* LX, PG.90, 621A-B, p.209; LIV, schol.18 [p. п. II,309], 532A, p.162; LXIII,684A, p.245. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 873D, p.345 [p. п. I,186].

¹⁴ *Quaest. ad Tahl.* XXII, PG.90, 317C, p.45 [p. п. II,75].

¹⁵ *Ambigua*, PG.91, 1285CD, f.213b-214a; 1129A, f.146a.

¹⁶ *Cap. quing.* I,12. 13. *Ad Thomam*, PG.91, 1053C-D, f.113a. *Ambigua*, PG.91, 1409C-D, f.262a; 1313D, f.225b.

¹⁷ *Cap. theol.* II,76 [p. п. I,250].

¹⁸ *Quaest. ad Tahl.* LIX, PG.90, 608C-609A, p.202 *Cap. quing.* IV,19); ср. II,272B, p.17 [p. п. II,35].

¹⁹ *Ambigua*, PG.91, 1336A, f.233b. св. Григорий Богослов, *Ep. 101 ad Cledonium* I, PG.37, 181C-184A; p. п. IV3,162.

²⁰ *Cap. theol.* II,25 [p. п. I,238]. То је јасан одјек сотириолошког освећења тајне оваплоћења, тачно изражене још код св. Иринеја Лионског (око 180 г.), *Adv. haereses* III,19, 1, PG.7, 939B; p. п.(2 изд.), с.292-293; III,10, 2, 873B; p. п., с.240; III,18,7, 937AB; p. п., с.291. – св. Григорий Богослов, Or.40, n.6, PG 36, 365B; p. п.

III,227; Or.1, n.5, PG.35, 397C-400A; p. п. I, 5.

²¹ *Tomus ad Stephanum Dor.*, PG.91, 156C, p.82. Израз је преузет од св. Григорија Богослова, *Ep.101 ad Cledonium* I, PG.37, 181C; p. п. IV3, 162.

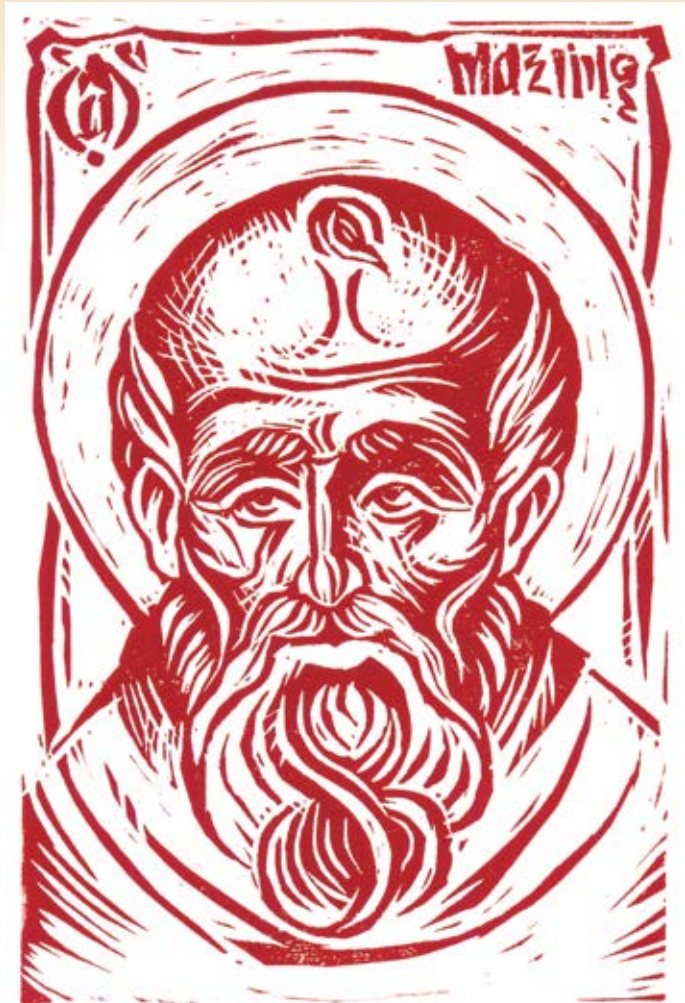
²² *Ambigua*, PG.91, 1309A. 1276B. 1313C, f.223a. 210a. 225a; уп. 1325A, f.229b-230a. *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 629A-B, p.214-215; XXI,312B, p.41 [p. п. II, 71]; XLII,405D, p.95 [p. п. II, 129-130]. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 880B, p.348 [p. п. I, 188]. *Cap. quing.* I,14. св. Григорий Нисский, *Oratio catech.* 13, PG.45,45A; p. п. IV,41.

²³ *Quaest. ad Tahl.* XLII, PG.90, 408C-D, p.96 [p. п. II, 130]. *Ad Thomam*, PG.91, 1044B, f.108b. Ep.44, PG.91, 644A, p.376.

²⁴ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 629B, p.215; 628D-629A, p.214; 632D, p.217; XXI,313C, p.42 [p. п. II,72]. *Ad Thomam*, PG.91, 1044A, f.108a. Ово питање било је отворено у борби са афтартодокетима.

²⁵ *Ambigua*, PG.91, 1276B, f.210a. – св. Григорий Богослов, Or.39, n.13, PG.36, 348D; p. п. III.3,217.

²⁶ *Ambigua*, PG.91, 1317AB, f.226a-b. *Quaest. ad Tahl.* XXI, PG.90, 312B, p.41-42 [p. п. II, 71]; XLII,405OD, p.94-95 [p. п. II,129-130].

²⁷ *Quaest. ad Tahl.* XLII, PG.90, 408C-D, p.96 [p. п. II,130].

²⁸ *Ibid.* LXII,652B, p.227.

²⁹ Господ се оваплотио ἐξ ἡμῶν δι' ἡμᾶς καθ' ἀμαρτίας χωρίς: *Ambigua*, PG.91, 1285C. 1309A, f.263b. 223a.

³⁰ *Mystagogia* 8, PG.91, 688C, p.508 [p. п. I,169]. *Quaest. ad Tahl.* XLII, PG.90, 408C, p.96 [p. п. II, 130]. Ep.11, PG.91, 453B, p.256. св. Афанасий Великий, *De incarnatione Dei Verbi* 9. 20, PG.25, 112A. 129C-D; p. п. I.2, 202,216.

³¹ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 629A, p.214; 633D-636C, p.218-219. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 880B, p.348 [p. п. I,188]. ср. св. Афанасия Великого, *De incarnatione Dei Verbi* 10, PG.25, 113C; p. п. I,204.

³² *Quaest. ad Tahl.* XLII, PG.90, 408A-B, p.95 [p. п. II,129-130]. уп. св. Афанасия Великого, *Contra arianos* I,51, PG.26, 120A; p. п. II,243.

³³ *Quaest. ad Tahl.* XXI, PG.90, 313C, p.42-43 [p. п. II, 72]; 316C, p.44 [p. п. II,73]; XXVI,345C-D, p.60 [p. п. II, 91]; *Ad Thomam*, PG.90, 1044B, f.108a-b.

³⁴ *Quaest. ad Tahl.* LXV, PG.90, 769A, p.293 (*Cap. quing.* V, 59). *Liber ascet.* 1. 3, PG.90, 912B, 913C, p.367. 368 [p. п. I,75,76]. *Expositio in psalm.* LIX, PG.90, 864B-C, p.339 [p. п. I, 211]. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 901B, p.361 [p. п. I,198].

³⁵ *Ambigua*, PG.91, 1348BC, f.238b. *Cap. theol.* II,76 [p. п. I,249-250]. *Quaest. ad Tahl.* LXIII, PG.90, 672BC, p.238. св. Григорий Богослов, Or.40, n.29, PG.36, 400B; p. п. III,249.

³⁶ *Quaest. ad Tahl.* XXI, PG.90, 313B. 316A, p.42. 43 [p. п. II,72,73]. св. Григорий Нисский, *De beatitud.* or 4, PG.44,

1237A-C; p. п. II, 406-407; преп. Исихий, *Cap. de temperantia* 12, PG.93, 1484D. 1485A; p. п. (*Добротолюбие* II3), с.160.

³⁷ *Liber ascet.* 10-12, PG.90, 920A-921B, p.371-373 [p. п. I,78-79].

³⁸ *Quaest. ad Tahl.* XXI, PG.90, 316B-C, p.43-44 [p. п. II,73]; *Liber ascet.* 12, PG.90, 921A, p.373 [p. п. I, 79].

³⁹ *Ambigua*, PG.91, 1333A-B, f.233a.

⁴⁰ *Quaest. ad Tahl.* LIII, PG.90, 505B, p.149 [p. п. II,183].

⁴¹ *Quaest. et dubia* 64, PG.90, 840A, p.326. *Cap. de charitate* IV, 70 [p. п. I, 142]. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 881A-B, p.349 [p. п. I, 188-189].

⁴² *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 905C-D, p.364 [p. п. I,200-201]. *Quaest. ad Tahl.* XL, PG.90, 396A-B, p.88 [p. п. II, 123] (*cap. quing.* II,27). *Expositio in psalm.* LIX, PG.90, 857A, p.335 [p. п. I, 208]. *Liber ascet.* 1. 11, PG.90, 912B. 920D, p.367. 372 [p. п. I,75. 79]. Ep.11, PG.91, 453C, p.256; уп. *Ambigua*, PG.91, 1404A, f.259a. св. Афанасий Великий, *De incarnatione Dei Verbi* 16. 14, PG.25, 124D. 120C; p. п. I.2, 218, 211

⁴³ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 636D, p.219. Фрагмент перι της θείας θείας ενανθρωπήσεως. *Cap. quing.* I,14.

⁴⁴ *Liber ascet.* 10, PG.90, 920B, p. 372 [p. п. I,78-79]. Ep.2, PG.91, 397C, p.222.

⁴⁵ *Expositio in psalm.* LIX, PG.90, 857A, p.335 [p. п. I,208]. Учење о хришћанском животу подробније је од открића аскетике.

⁴⁶ Уп. *Quaest. ad Tahl.* LXIV, PG.90, 700B-C, p.254.

⁴⁷ *Ambigua*, PG.91, 1140B, f.151a.

⁴⁸ *Ibid.* 1084A, f.125a.

⁴⁹ *Quaest. ad Tahl.* XLII, PG.90, 408B, p.95 [p. п. II,130].

⁵⁰ *Ambigua*, PG.91, 1348D, f.239a.

⁵¹ *Quaest. ad Tahl.* LXI, PG.90, 629B, p.215. *Ad Thomam*, PG.91, 1044B f.108b. св. Григорий Богослов, Or.30, n.21, PG.36, 132B; p. п. III3, 82. св. Афанасий Великий, *De incarnatione Dei Verbi* 8, 9, PG.25, 109B. 112A; p. п. I.2, 200. 201-202.

⁵² *Quaest. ad Tahl.* XXII, PG.90, 320A, p.45 [p. п. II,76]; LXIV, 700A, p.253-254.

⁵³ *Ibid.* LXIV, 713A-B, p.262; *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 880C, p.348 [p. п. I, 188] *Cap. quing.* I,11. св. Григорий Богослов, Or.39, n.13, PG.36, 349B; p. п. III3, 217; иста реч о мамцу сусреће се и код св. Григорија Ниског (*Or. cat.* 24,26, PG.45, 65A. 68D; p. п. IV, 64,68), коју преп. Максим не развија.

⁵⁴ *Quaest. ad Tahl.* LXIV, PG.90, 700B, p.254; XXII,320A, p.45 [p. п. II,76].

⁵⁵ Уп. *Ambigua*, PG.91, 1309B-C, f.223a-b; 1384C. 1385A, f.252b; 1280D, f.212a. св. Афанасий Великий, *De incarnatione Dei Verbi* 9. 25, PG.25, 112A. 140C-D; p. п. I,202,223.

⁵⁶ *Quaest. ad Tahl.* LXIV, PG.90, 721C, p.267. *Ambigua*, PG.91, 1320A, f.227a; ср. 1321A, f.228a. *Cap. quing.* I,11. Како видимо, код преп. Максима намећу се три искупитељска момента, слично ономе како се и код св. Атанасија такође указују три: избављење од пропадљивости кроз сједињење са Богом (обожење), успостављање лика Божијег (стицање знања), отплата дуга смрти (прихватање наше осуде – пропадања и смрти) *De incarnatione Dei Verbi* 20. 54, PG.25, 129D, 192B; p. п. I, 216. 260). Код преп. Максима, уосталом, садржај сваког момента открива се у потпуности; осим тога, обожење се схвата у тумачењу Леонтија Византијског, то јест одређује се у времену након васкрсења.

⁵⁷ *Ambigua*, PG.91, 1280A. 1320A, f.211b-212a. 227a-b.

⁵⁸ *Ibid.* 1333C, f.233b; 1361A,1365C, f.245a,246a. св. Григорий Нисский, *Or. cat.* 35, PG.45, 88A; p. п. IV, 89. св. Григорије Богослов (Or.40, n.2, PG.36, 360B-361A; p. п. III, 224-225) разликује три рођења: телесно (ропско и страдно), крштењем (слободно и које уништава страсти) и васкрсењем, и каже да сва три наша рођења поштује Господ. Учење о три рођења (у εἶναι, εὐ εἶναι, αἰε εἶναι) разрађује и преп. Максим (*Ambigua*, PG.91, 1325B, f.230a).

⁵⁹ *Ad Thomam*, PG.91, 1044A, f.108a-b. *Liber ascet.* 1, PG.90, 912C, p.368 [p. п. I,75]. Уп. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 877A, p.346 [p. п. I,187]; *Ambigua*, PG.91, 1348C-D, f.239a.

⁶⁰ *Ambigua*, PG.91, 1308D-1312A, f.223a-224a.

⁶¹ *Disputatio*, PG.91, 325A, p.180. *Tomus ad Stephanum Dor.*, PG.91. 156C, p.82. *Cap. XIII de vol.13.*

Н. Д. Амбарцумов

ФИЛОЗОФСКО-БОГОСЛОВСКИ АСПЕКТИ СОЦИЈАЛНОГ СЛУЖЕЊА

Због чега и како, према учењу Библије, сваки верник треба да се бави социјалним служењем?

Да би се у православној средини развило социјално служење, неопходно је да дела милосрђа сваки верник види као своју обавезу.

Ниједан хришћанин не може бити истински члан тела Христовог нити се спасити уколико не учествује у животу ближњег.

У Светом писму Старог и Новог завета има много поука упућених верницима о томе да је неопходно учествовати у животу и невољи других људи, као и о начину на који то треба чинити. На основу тих одломака могу се издвојити следећи принципи милосрђа:

1. Милостиња треба да буде тајна, не зарад славе међу људима: „Пазите да милостињу своју не чините пред људима да вас они виде, иначе плате немате од Оца својега који је на небесима“ (Мт 6, 1-4).

Хришћанин није обавезан да се крије када помаже другоме. Најважније је не помагати зарад људске славе, не објављивати своја добра дела пред осталима.

Доброчинитељ је угодан Богу само онда када чини милосрђе од чистог срца, добровољно, а не зарад користи или славе. О томе се говори у Другој посланици Коринћанима светог апостола Павла: „Сваки како одлучи у срцу, не са жалашћу или принудно; јер Бог љуби онога који драговољно даје“ (2Кор 9, 7-15).

2. Величину милосрђа не одређује „количина“ милостиње, већ мотивација доброчинитеља и актуелност пруженог. Кроз причу о две удовичине лепте приказан је принцип о величини милостиње (Мк 12, 41-44), док се у причи о Страшном суду говори о актуелности: жедном је потребна вода, гладном храна, путницима смештај итд. (Мт 25, 31-46).

Хришћанин не може за себе рећи да је сиромашан, те да због тога не може да се бави добротворном делатношћу. Сваки човек има нешто што може да подели са ближњим. Најважнија је – а има је свако – способност да се воли. Да заволимо оне пред себе главна је заповест Исуса Христа.

3. Милостињу треба давати свима којима је потребна. Нема достојнијих и мање достојних милостиње. Право на помоћ од хришћанина има свако коме је помоћ потребна. О томе се у Старом завету говори у поуци Товије своме сину: „Не окрећи лица свога ни од кога, да се од тебе не би окренуло лице Божије“ (Тов 4, 7). Ову мисао у Новом завету потврђује чувена прича о добром Самарјанину (Лк 10, 25-37). Чак и својим непријатељима треба чинити добро када су у невољи: „Ако је гладан непријатељ твој нахрани га

хлебом, и ако је жедан напој га водом“ (Изра 25, 21-22).

4. Хришћанин не може да стекне жељено спасење уколико не буде чинио дела милосрђа. Најјаснији доказ ове тврђе је прича о Страшном суду, у којој Господ људе дели на оне који су чинили добро својим ближњима и потребитима и на оне који нису. Исто тако и у Старом завету говори Соломон: „Не одреци добра онима којима треба, кад можеш учинити“ (Изра 3, 27-28). На другом се месту непомагање онима којима

је помоћ потребна јасно назива грехом: „Ко презире ближњег свог – тај греши, а ко је милостив убогима – благо њему“ (Изра 14, 21).

5. Човека који не испуњава заповести о доброчинству казниће Бог. Соломон упозорава: „Ко затискује ухо своје од вапаја убогог вапиће и сам, али неће бити услышен“ (Изра 21, 13).

6. И напротив, човек који испуњава заповест о милосрђу добија сваки благослов и Бог му узвраћа.

Милостиња и добротворство призивају Божији благослов: „Блаженије је давати него примати“ (Дап 20, 35). Речено је још и: „Добротворство и заједништво не заборављајте, јер се таквим жртвама угађа Богу“ (Јевр 13, 16). Исто је написано и у Старом завету: „Блажен је ко разуме сиромаша и убогога, у зли дан избавиће га Господ“ (Пс 40, 2–3); „Господу позајмљује ко поклања сиромашу, и он ће му платити за добро дело његово“ (Изр 19, 17). Према старозаветном учењу, милостиња чисти од грехова: „Вода гаси пламен огња, а милостиња чисти од греха“ (Сир 3, 30).

7. Они који примају милостињу такође треба да пазе да не експлоатишу оне који им дају. Нема потребе да добротворитељ помаже до последње паре, довољно је онолико колико може. О томе говори апостол Павле: „Не да другима буде олакшање, а вама невоља, него подједнако“ (2 Кор 8, 13-15).

Још много тога може се у Библији пронаћи о добротворној делатности. Међутим, веома је важно да сваки верник буде свестан да добротворство и милосрђе нису врлине које се могу а и не морају испуњавати. Милосрђе је најтежње повезано са хришћанским учењем. Може се рећи да онај ко не чини добро, ко не обраћа пажњу на муку својих ближњих нити се труди да им помогне, заправо, и није хришћанин.

Митрополит Антоније Сурошки у својој проповеди о молитви говори да је само молитва за невољнике,

без покушаја да им помогнемо, слична као кад бисмо се Богу обраћали следећим речима: „Госпode, видим много тога лошег у овом свету који си ти створио, а ти као да уопште не обраћаш пажњу. Погледај, Госпode – у Индији је глад, у Персији земљотрес, у свету револуције, страдање, страх, насиље, суровост. А шта ти чиниш?“ [Митрополит Антониј Сурошки, *Може ли верити и молити се современим човек?*, изд-во „Духовно наследство митрополита Антония Сурошког“, 2012, стр. 33].

Хришћанин не може само да се моли за ближње, као што не може ни да запостави молитву и посвети се искључиво социјалним проблемима. У свему је потребна хармонија и разумност.

Исто тако треба имати на уму да је прво што је неопходно сваком човеку – љубав, коју свако може да подели са ближњим. За то је довољно бити способан волети и саосећати. „Радујте се са радоснима и плачите са онима који плачу“ (Рм 12, 15).

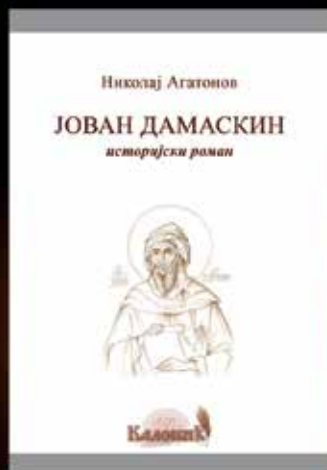
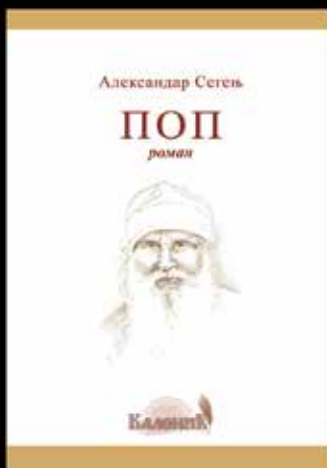
Верник није само дужан да чини дела милосрђа и љубави. Он је истински хришћанин тек онда када служење другима постане неодвојиви део њега самог; када у томе пронађе радост, када срећа ближњег постане и његова срећа.

Помоћ ближњем није обавеза хришћанина. Она је показатељ јеси ли хришћанин или ниси.

Превели са руског Иван и Јелена Недић

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Каленик

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ ЛУКЕ КРИМСКОГ И СИМФЕРОПОЉСКОГ У ЗАВОДУ ЗА СМЕШТАЈ ОДРАСЛИХ ЛИЦА У МАЛИМ ПЧЕЛИЦАМА

У Светлу среду, 4. маја, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, извршио је освећење цркве посвећене свеправославном светитељу и исповеднику земље кримске, Луки Симферопољском.

Идеја о градњи храма потекла је из разговора директора Завода др Владике Станојевића и протојереја Бојана Димитријевића, пароха маршићанског, у пролеће 2015. године, тачније у току Великог поста, а благослов за градњу храма добијен је од Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована у току Светле седмице протекле године. Непосредно по добијању благослова одређено је место за градњу храма и обезбеђена потребна документација, а Преосвећени је освештао земљиште и поставио крст, тако да је већ сутрадан започето копање темеља за будући храм.

На изради темеља су радили запослени у техничкој служби Завода и парохијани маршићанске парохије. Освећење темеља и постављање повеље извршено је од стране Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована 3. августа 2015. године.

Храм је грађен средствима Завода и прилозима многобројних донатора, који су препознали духовне потребе преко 900 особа са различитим менталним сметњама и душевним обољењима, који овде трајно

бораве, тако да је градња текла континуирано и без прекида. Сва богослужбена опрема као и предмети за црквени ентеријер обезбеђени су у Украјини, а плаћени средствима донатора и приложника. У Украјини је такође обезбеђен позлаћени лим којим су покривене куполе храма, као и седам крстова за храм и звоник, тако да је ова наша светиња засијала правим сјајем.

Радови су завршени у току Страсне седмице, тако да је освећење извршено у Светлу среду текуће године.

После освећења које је извршио Епископ шумадијски Јован, на платоу је служена Света Литургија на којој су осим свештенства Епархије шумадијске, Његовом Преосвештенству саслуживали и свештеници Украјинске Православне Цркве Московског Патријархата, високопречасни митроносни протојереји Николај Грекул и Павле Блага, са клирицима Светотројичног Саборног храма Епархије Черновитско-буковинске, а на Литургији је појао хор манастира Гореча из града Черноваца у Украјини.

Побуђен трудом директора Завода др Владике Станојевића и протојереја Бојана Димитријевића, Владика је благоизволео да их награди, и то др Владичу Станојевића орденом Светог Симеона, а протојереја Бојана Димитријевића орденом Војда Карађорђа.

Извор: Завод за смештај одраслих лица „Мале Пчелице“

Беседа Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована

Васкрсење Христово је темељ наше вере, темељ наше наде и темељ наше љубави. Апостол Павле каже: „А ако Христос није устао, онда је празна проповед наша, па празна и вера наша“ (1. Кор 15, 14). Живот који живимо овде на земљи, управо се темљи на васкрсењу Христовом. Ако се наша вера, коју исповедамо и којом би требало да живимо, заснива само на овоме животу, онда смо највећи губитници ми који само верујемо. Али ми не само да се надамо овоме животу, него се управо надамо животу после овог живота, животу после смрти. То и јесте смисао нашег живота, па зато ми на крају Симбола вере исповедамо и кажемо: чекамо Васкрсење мртвих и живот Будућег века.

Ми хришћани ишчекујемо долазак Христов. Смисао вере наше јесте да чекамо оно што је Он рекао – да ће доћи да суди живима и мртвима. Ту радост Васкрсења не може нико да нам да, браћо и сестре, можемо ми не знам како да будемо радосни, али наша радост људска, може да траје једно време, па се опет претвори у патњу, тугу и муку. Али, радост у Христу и радост по Христу – то је радост коју нам не може узети никаква мука, не може је умањити никакав бол, никаква туга, никаква болест. Онај који се радује у Христу зна да га Христос неће оставити ни у најтежим тренуцима и мукама. Тако је веровао и наш српски на-

род кроз укупну историју. Тако верују православни народи. Та вера им је помагала да издрже, да остану у ономе у чему су крштени, да остану у ономе у чему су били њихови преци.

У тој и таквој радости, ми овде данас доживесмо још једну радост. Благодат Духа Светог кроз нас освети ову предивну, малу црквицу. Величина једне цркве се не мери по њеној физичкој величини, храм Божији је велики онолико колико људи са вером улазе

у тај храм. Велики је ако људи улазе у њега са срцем и душом и знају да се у њему савршава Светиња над Светињама, како ми то кажемо на Светој Литургији. Велики је када онај који улази верује да у њему обитава Бог. Сваки храм јесте слика Цркве Божије, јесте слика Тела Христовог. Сваки је храм заједнички дом, а ми смо данас осветили дом Божији у којем ћемо моћи кроз веру све да искажемо, пред невидљивим Богом, али свуда присутним, Богом свезнајућим и Богом који све види.

Не вреди да се кријемо и заклањамо за ово или за оно, Бог је свевидећи, Бог је свезнајући. Када са таквим знањем улазимо у храм, можемо Њему невидљивом, али свуда присутном, да кажемо оно што нам је на души, оно што не бисмо ником поверили. То човек поверава Богу и то зато што човек зна да Бог више воли човека него што нас може волети други човек, што нас могу волети отац и мајка. Бог је своју љубав према човеку исказао и доказао својим рођењем, својим животом, својим распећем, својим васкрсењем и својим вазнесењем. Кад се вазнео рекао је да нас неће оставити. Бог неће нас оставити ако ми не оставимо Њега, ако верујемо у Спаситеља нашега. А тамо где је Спаситељ јесте и спасење. Где нема Спаситеља, нема ни спасења.

Ми имамо спасење у Христу, како каже апостол Павле. Зато је овај данашњи дан велики дан, радостан дан. Увек смо радосни када градимо дом Божији. Сећам се, када је неко у селу хтео да гради себи кућу, цело село се радовало, цело село је долазило да помогне домаћину, јер се радовало цело село што ће укућани

добити кров над главом. А шта да кажемо за храм Божији који није дом за неколико чељади, него за цео род људски. Храм је све и свја онима који су крштени, који живе крштеним животом, који живе са Богом и у Богу.

Лепо је када се храм гради било где и било када. Посебно се радујем овом по димензијама малом храму, али великом по Духу Божијем који у њему обитава. Посебно се радујем што се овај храм подигао баш овде

где владају специфични услови због оних који овде живе и који се труде.

Браћо и сестре, ви знате ко се све овде лечи. Ово је радост за оне који се брину о њима, али је велика радост и за њих. Они у свом животу, на свој начин, имају доживљај Бога. Они ће на свој начин да доживе улазак у овај храм, искреније и од нас који кажемо да смо здрави. По оној народној, када Бог некоме нешто одузме, на другој страни даје. Рекао бих да ће они сасвим другачије доживети ову Светињу.

То је заиста радост.

Зато данас, у име Цркве Божије у Шумадији, у име Ерархије шумадијске одајем заиста захвалност и благодарност директору ове установе, као и свима његовим сарадницима. Сећаћу се до краја живота када је договорено да се овде сагради црква. Била ми је то већа радост него што су подигнуте многе веће цркве. Хвала свима који су помогли, хвала свештенику Бојану, хвала нашем брату Микици који је у својој радионици саградио преко тридесет светих престола за наше олтаре. Хвала браћи свештеницима Украјинске православне Цркве, хвала њиховом хору, хвала народу Божијем, хвала вама, браћо и сестре, што сте данас учествовали у овом несвакидашњем чину.

Већ сам рекао, док смо освећивали цркву, да ће она имена која сте ви уписали, а која сам поставио у Свети престо заједно са честицама моштију Светог кнеза Лазара, остати после нас. Над тим именима, над Светим престолом савршаваће се највећа Светиња над Светињама, савршаваће се Литургија. Та имена ће бити увек спомињана, па и онда када нас не буде.

Нека сте срећни, нека сте Богом благословени, нека радост Христовог Васкрсења обрадује све нас, нашу душу и наше срце, јер нам је данас потребна права радост. У данашње време, као да не умемо да се радујемо, јер све то као да личи на неку забаву, а не на ону радост када човеку срце, душа и тело горе љубављу према Богу, љубављу према другима. Ево, та љубав је крунисана изградњом овог храма.

Нека овај народ Божији који се овде лечи нађе утеху у овом светом храму. Бог вас благословио и сваким добром даровао.

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТИХ МИРОНОСИЦА У ВИНЧИ

У недељу 15. маја, када се наша Света Црква молитвено сећа и празнује Свете Мироносице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован осветио је храм у Винчи код Тополе, који посвећен управо овим светим женама и у наставку служио Свету Архијерејску Литургију. Епископу су саслуживали: протојереј ставрофор др Зоран Крстић, Архијерејски намесник крагујевачки протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић, Архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, пензионисани протојереј ставрофор Тихомир Анђелковић, протонамесник Небојша Ракић, свештеници опленачког намесништва, као и протођакон Иван Гашић, протођакон Небојша Јаковљевић и ђакон Урош Костић.

Током чина освећења Владика Јован је у Часну Трпезу ове свете цркве положио мошти Светог великомученика косовског кнеза Лазара и пожелео верном народу да се у што већем броју окупља у новоосвећеном храму благодарећи Богу за сва добра којим нас дарује.

У току Свете Литургије, на малом входу, протојереј Ђорђе Радишић одликован је правом ношења напрсног крста од стране Преосвећеног Владике Јована, који га је овом приликом саветовао да се тим одликовањем не горди, јер хришћанин не зна за гордост, већ да свој крст носи у смирењу, онако како га је и сам Господ

носио пењући се на Голготу, јер ако га тако буде носио онда ће и крст њега носити и износити у свим бурама и искушењима у којима се буде нашао.

Након Свете Литургије Владика Јован се верницима обратио речима благодарења на несобичној жртви и љубави коју су пружили током изградње храма, пожелевши свима да у њему проналазе мир, слогу, прибежиште и радост, подсећајући да је храм дом Божји у којем се сусрећу Бог и човек. „Чувајте овај храм да би он чувао вас“, порука је нашег Владике којом је завршено ово молитвено сабрање.

Епископ Јован доделио је орден Светог Симеона Мироточивог Горану и Микици Арсенијевићу у знак захвалности за неизмерну љубав коју су пружили Цркви Божјој у Винчи. Орденом Војда Карађорђа одликовани су Љубомир Матејић, Веселин Гавриловић, Божидар Александровић, Верко Качаревић, Горан Лазаревић и Милинко Димитријевић. Владика је доделио и шест архијерејских грамата признања, двадесет четири архијерејске грамате захвалности и тридесет две архијерејске захвалнице.

Након ових свечаних догађаја уследила је богата трпеза љубави коју је приредила породица Арсенијевић, чији су чланови уједно били и домаћини храмовне славе овог лета Господњег.

Урош Костић, ђакон

Беседа Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована

Христос васкрсе, браћо и сестре!

Ево, Богу хвала, данас учинисмо молећи се Богу у Тројици, да Бог Дух Свети освети овај ваш велелепни храм. Овај се храм заиста дуго градио, али Богу хвала, овај чин је доживео своју круну данас, да га Дух Свети преко нас освети. Осветивши овај храм, предајемо га вама, браћо и сестре, вама који овде живите и радите да у њега долазите, да се у њему Богу молите, да у њему слушате Реч Божију, да се у њему братимите, да се у њему мирите, да у њему налазите љубав Божију која ће вас оплеменити, да имате љубави и према себи и према другима. Цркве се зидају да буду украси у врту Господњем, у дому Господњем, и ето, овај храм је украс овог села.

У име Цркве Божије у Шумадији, изражавам велику благодарност и захвалност свима вама, браћо и сестре, да никога не издвајам, свима вама који сте имали љубави, који сте помогли својом жртвом и својом лептом да се овај храм доврши. Данас је ваша љубав према Богу и Цркви Божијој као телу Његовом, дошла до изражаја. Сада имате цркву, сада имате где да се склоните, по оној речи из народне песме – бежи у цркву Краљевићу Марку.

Да, нама је потребно, браћо и сестре, да будемо у Цркви, јер само у Цркви и кроз Цркву се спасавамо. Само у Цркви и кроз Цркву добијамо оно што нам не може нико дати, а то је благодат Божија. У њој задобијамо дарове Духа Светога, у њој примамо у себе Свете Тајне.

Браћо и сестре, храм је дом Божији где се сурећу човек и Бог. А на земљи овој ништа нема светије од

Цркве Божије, од храма Божијег. Зашто је то тако? Због тога што је у храму престо Божији. Када човек улази у храм, треба да схвати да је неопходно да се духовно уздиже у онај небески храм, то јест у Царство небеско. Понављам, храм је престо Божији. Тога заиста треба да будемо свесни прво ми свештеници, па онда сваки верни и крштен човек.

Човек је без храма као риба без воде. Риба без воде не може да осмисли свој живот, па тако и ми: не можемо да осмислимо овај, а поготово онај други живот после овог живота без храма Божијег, без Цркве Његове, без причешћа, без молитава.

Нека Господ благослови све вас. Нека Господ појача још више веру у вама. Нека вас Господ чува и штити.

А ви, немојте занемарити овај храм, он је ваш дом. Има ли нечег лепшег од боравка у дому Божијем? Има ли ишта лепше и узвишеније него градити дом Божији?

Ми се радујемо кад градимо неку своју зграду, а како да се не зарадујемо храму Божијем, храму у којем обитава Бог. Немојте се оглушити о позива звона са ове цркве на Литургију! Невидљиви анђели који су у храму записују сваког од нас који у храм долази. Питаће нас – што си се оглушио о позив звона цркве, цркве која те позивала да уђеш у њу. Неће ништа значити било која оправдања, у смислу морао сам да идем да копам, да орем. Неће ништа пропасти за један сат колико смо ми у храму Богу да се молимо.

Заиста се ми трудимо и залажемо да урадимо нешто, али шта нам то вреди, ако Бог не да – све је узалуд. Зато треба умилостивити Бога да нас штити и чува. Чувате овај храм да би он чувао вас.

Не знам да ли у нашој Цркви има неки храм који је посвећен женама Мироносицама. Због тога се веома радујем, а данас се радује и душа владике Саве који је ову цркву посветио женама Мироносицама. Оне су се заиста зарадовале када су виделе васкрслог Господа. И ми можемо увек да гледамо Господа својим духовним очима које треба да се просветле у храму.

Нека сте срећни и Богом благословени!

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ТОМЕ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу 29. маја, Епископ шумадијски Г. Јован је, у крагујевачком насељу Илићево (некада познатом као старо село Мечковца), благоизволео да изврши освећење храма посвећеног Светом апостолу Томи. Верни народ Мечковца је у великом броју дочекао свог Архијереја Владика Јована. Прва насебина православних Срба овде је постављена око 1750. године, тако да готово два и по века није било хришћанске цркве у коме би се житељи молили Богу, све до сада када је Владика Јован освештао овај храм.

Хришћани Мечковца су одувек били везани за храм Свете Тројице или Стару Цркву у Крагујевцу, али су у свом насељу имали Запис, дудово дрво око кога су се окупљали о свим црквеним празницима током године, нарочито на други дан Духова, када је одржавана сеоска литија, која се и сада одржава на тај дан, а само место је народ прозвао Порта. Чини се да је устаљени начин живота благословом Цркве трајао све до почетка Другог светског рата, када се догодило оно што је остало најдубље урезано у народно сећање. Стрелјање становника града Крагујевца које се у Мечковцу догодило на дан Светог апостола Томе, односно 19. октобра 1941. године, као одмазда због отпора српског народа фашизму. Ово стрелјање невиних људи је у свести верних породило идеју и надасве насушну, егзистенцијалну потребу да се Богу подигне храм посвећен Светом Апостолу Томи, не само да би се сачувало сећање на овај трагичан догађај, већ да би најпре народ Божији у своме насељу имао и Дом Божији, цркву у којој ће моћи да се моли за времена мирна и спасење душа својих.

За овако нешто је било потребно сачекати још скоро педесет година. Године 1985. за време пароха илићевског протојереја Лазара Илића, Епископ шумадијски Сава је одредио место за градњу храма.

На том месту, познатом у народу као Мајдан, извршено је стрелјање 1941. године. Будући да је само место било недоступно, те закриљено струјним далеководом, следећи парох илићевски, тада протонамесник Милан Благојевић, је предложио да нова локација за храм буде на месту које је доступно свима и налази се поред фудбалског игралишта и канцеларије Месне заједнице. Прота Милан Благојевић је успео да издејствује од тадашњих градских власти доделу земљишта и све неопходне дозволе како би се створили услови за почетак радова.

Усред бомбардовања Србије од стране НАТО пакта 12. априла 1999. године, на други дан Васкрса, Епископ шумадијски је на месту данашњег олтара поставио и освештао Крст, што је уједно означавало и почетак градње храма. Пројекат за градњу је извео архитекта Радослав Прокић, те је 30. августа извршено размаравање тла за ископавање темеља, а само освећење темеља је обављено 23. октобра 1999. године од стране блаженопочившег Владике Саве. У пролеће наредне године, почело је зидање цркве, што је у

различитим етапама трајало до 2007. године.

Те године, Епископ шумадијски Г. Јован је поставио за новог илићевског пароха, јереја Бранислава Матића који је у кратком временском интервалу, муњевитом акцијом, успео да заврши зидање и храм окрови. Будући да храм није више био отворен и изложен на милост и немилост временским приликама и неприликама, свештеник Бранислав Матић је на Велику Суботу 2008. године служио прву Литургију. На тој првој Литургији се окупило више од 800 људи, од којих се већина причестила. Оваквим деловањем презвитера Бранислава Матића, дат је нов импулс изградњи храма и већ 19. октобра 2008. су освећена звона од стране Владике Јована и постављена хрстова врата на улаз у Дом Господњи.

Доласком садашњег пароха Илићевског јереја Владимира Ћировића на ову парохију 1. септембра 2009. године, радови су почели да теку убрзаним темпом. Већ у септембру 2009. године постављени су прозори на храму. Почетком 2010. године бакром су покривене куполе, а 11. априла исте године, Владика Јован је освештао Крстове за храм. Радови нису текли без проблема. У пролеће 2011. године непознати починиоци су извршили крађу бакра са крова храма. Ово је био тежак ударац за свештеника Владимира Ћировића,

као и за хришћане Илићева. Причињена је велика материјална штета која је бацила сенку на добре намере благоверног народа да убрзо и у потпуности оконча градњу дуго очекиване цркве у свом насељу. Радови су настављени и 22. септембра 2011. године постављени су крстови на главној куполи храма. Епископ шумадијски Г. Јован је 25. септембра 2011. годи-

унутрашња расвета у цркви и електрификација три звона. Године 2015. је постављен под од гранита, степениште за галерију од гранита и галерија од плочица, израђен је и постављен мермерни иконостас, у дуборезу храстове двери за иконостас, улазне и северне степенице храма од паљеног гранита, прикључна је вода и напослетку насут земљом део порте. У 2016.

не служио први пут Свету Архијерејску Литургију у храму Светог Апостола Томе у Илићеву. Године 2013. ограђена је црквена порта и црква је омалтерисана. Постављена је приручна канцеларија за потребе црквеноопштинског одбора. Године 2014. је постављен видео надзор у цркви и порти цркве, храм је прикључен на електро мрежу и урађена је спољна расвета, завршени радови на покривању храма, постављању олука и свих окапница, урађена завршна силикатна фасада на спољашњим зидовима цркве, постављено подно грејање са кошуљицом као припремна подлога за гранитни под, оглетовани унутрашњи зидови, израђен и постављен од гранита Жртвеник и Часни Престо,

години живописане су и постављене иконе на иконостасу и у порти храма је пред сам чин освећења постављена фонтана. Овим је изградња храма Светог апостола Томе започета 1999. године, 2016. окончана, трудом и старањем протојереја Милана Благојевића који је започео градњу, протонамесника Бранислава Матића који је дао нов импулс грађевинским радовима и јереја Владимира Ћировића који је показао изузетну посвећеност Цркви Божијој трудом, залагањем, те личним одрицањем да се овај храм изгради и данас осветшта.

Освећење храма је почело у 8 часова, доласком Архијереја кога је дочекао верни народ Илићева, али и других крајева града Крагујевца. Пре полагања имена у Часни престо, Владика Јован се обратио вернима речима да ако ико чува наслеђе, онда га Црква Божија најверније чува, већ 2000 година. „Зато сада у Часни престо полагамо мошти Светог Кнеза Лазара Косовског са вашим именима који сте мало или много помагали изградњу овога храма у своме насељу. Нека Господ наш Исус Христос освети овај храм Светога апостола Томе да људи који долазе овде могу приносити своје молитве, да се крштавају, венчавају, причешћују... Ваша имена ће остати у Светој Трпези све док је овога светога храма, за сва времена и за сва поколења.“

Након полагања моштију и имена верних, припреме и уређивања Часне Трпезе, Владика Јован је осветштао храм, а потом и новопостављени иконостас.

У 9 часова је почело служење прве Литургије у новоосвећеном храму Светог апостола Томе којом је началствовао Преосвећени Владика Јован. Саслуживали су му ректор крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог др Зоран Крстић, протојереји ставрофори Милан Борота, Зарије Божовић, Архијерејски намесници лепенички Саво Арсенијевић и крагујевачки мр Рајко Стефановић, гост из Сремске епархије Ален Вујадин, Милован Антонијевић, Бојан Димитријевић, Бранислав Матић, Бранислав Борота, Милић Марковић те јереј Владимир Ћировић, протођакони Небојша Јаковљевић, Иван Гашић и Немања Стојковић. Дужност воскомастичара је на себе преузео јереј Остоја Пешић. Литургију је својим појањем улепшао Хор Саборног храма под руководством протојереја Драгослав Милована. Појање

блажена и тропара су извели професор Црквеног појања у крагујевачкој богословији Свети Јован Златоусти Немања Старовлах са својим ученицима, те са брат Саборног храма јереј Рашко Стјепановић. За време Малог Входа, Владика Јован је јереја Владимира Ћировића који је највећи терет изградње храма понео заједно са протојерејом Миланом Благојевићем и протонамесником Браниславом Матићем, рукопроизвео у

Овом приликом Владика Јован је честитао и захвалио свима који су се мање или више, колико је ко могао, потрудили да храм настане. „Овај дан је посебно благословен јер смо освештали храм Светога апостола Томе. Овим храмом сте добили свој заједнички дом. То је Дом Божији где се савршавају Свете Тајне, где треба да се молити, исповедате и тражите спасење. Ко тражи спасење, наћи ће и Спаситеља. Ко Бога призива, Бог му и помаже. Нека би

чин протпрезвитера. Владика Јован је обраћајући се протојереју Владимиру Ћировићу рекао да је млад по годинама, али да је величина обављеног посла толика да смо се нашли побуђени јер је храм заиста заблестао и данас је освећен. „У државним институцијама се одликовања додељују можда за заслуге, али ово одликовање теби је подстицај и подстрек, да се сећаш како Црква размишља. Од данас ти као младом протпрезвитеру личи да живиш као и до сада у складу са достојанством протојерјеског чина и свуда свету својим животом сведочиш Христа.“

Након причешћа верног народа Владика Јован је Архијерејском Граматом признања одликовао најзаслужније за изградњу цркве: Горана Ашанина, Горана Јовановића, Будимира Светисављевића као и Управни Одбор ЦО Илићево. Потом је Архијерејским Граматама захвалности одликовао заслужне, међу њима Ненада Тодоровића, Горана Оташевића, Горана Арсенијевића, Горана Љубисављевића, Милана Јанковића, Милана Ђурковића, Благоја Поповића, Јована Алексића, Горана Петровића и на послетку Милоша Радивојевића.

Господ Исус Христос дао да у овом новом Дому Божијем нађете онај дубоки кладенац, на ком је жена Самарјанка нашла Господа Исуса Христа. Када га је нашла, шта јој је Он дао? Воду Живу. Тако и ви да нађете Спаситеља. Да би смо га нашли, најпре Га морамо потражити у своме срцу. Зато стражите и бдите да ваше срце буде свагда чисто и спремно да у себе прими Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа.“

Поводом освећења храма припремљен је културно уметнички програм, који је водио глумац крагујевачког позоришта „Јоаким Вујић“ Влада Ђорђевић. Наступали су ученици КУД Илићево са сплетом народних игара, а потом и ученици Основне Школе Милутин и Драгиња Тодоровић.

Будући да је велики број верних присуствовао извођењу нумера културно уметничког програма, Црквена општина Илићевска се постарала да сви верни буду послужени у Порти храма. Потом је Трпеза љубави постављена за све верне у ресторану Тиха Ноћ, где су сви без изузетка наставили да прослављају освећење храма Светог апостола Томе у Илићеву, заједно са својим Архијерејом до касних поподневних часова.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЛИЧКОГ

У петак, треће недеље Великог поста, 1. априла, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован начелоствовао је Светом Литургијом Пређеосвећених Дарова у храму Светог пророка Јеремије у селу Милошеву. Епископу су саслуживали јеромонах Онуфрије Вранић и свештеници Шумадијске епархије.

Литургијском сабрању претходила је Света Тајна исповести, којој су приступили свештеници и ђакони беличког намесништва, а исповедник је благословом Епископа био јеромонах Онуфрије.

Верном народу и окупљеном свештенству предстојатељ пуноће Епархије шумадијске владика Јован обратио се надахнутим и поучним речима, истичући важност Васкршњег поста, односно управо ове дане које тренутно проживљавамо треба да живимо на прави начин – а то је на начин Цркве. Ми као православни хришћани морамо се борити против гордости, као и свега што произилази из те гордости, а понајвише прелести. Нико се неће спасити својим положајем и функцијом, већ искључиво подвигом и милошћу Божијом. Покајање јесте процес и зато је сваки хришћанин позван на непрестано покајање.

Светој Чаши је приступио велики број верника, који су на тај начин сједињењем са Богом запечатали свој пост – свој подвиг.

По Светој Литургији у сали Црквене општине приступило се читању реферата „Прелест – духовна самообмана која долази од гордости“. Реферат је написао и прочитао јереј Срђан Кандић, парох драгоцветски. Тема реферата, као и сам реферат покренули су плодносно дискусију која је довела до отварања разних питања и до давања јасних одговора. Наш Епископ је овом приликом, очинским старањем и љубављу још више продубио данашњу тему, а између осталог саветовао свештенике како да што боље врше своје пастирско служење на спасење народа Божијег, као и на своје лично спасење.

По прочитаном реферату, уследила је трпеза љубави, коју је припремио отац Светислав.

Милан Ђорђевић, презвитер

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋ

У уторак 5. априла, када Црква Божија прославља Светог мученика Никона, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архијерејску Литургију Пређеосвећених Дарова у манастиру Каленићу, уз саслуживање свештеника Шумадијске епархије. Литургијско појање увеличали су ученици Богословије Светог Јована Златоустог из Крагујевца.

У току свете Архијерејске Литургије Пређеосвећених дарова Епископ Јован је крстио малу Анастасију, ћерку свештеника Слободана Савковића и његове супруге Снежане.

Након прочитаног Јеванђеља, у духовној поуци окупљеним верницима, Владика Јован је рекао да смо данас извршили Свету Тајну крштења над нашом малом Анастасијом – данас је она духовно рођена. Данас смо исповели да верујемо у Тројичног Бога и запечатали смо је даром Духа Светога, помазавши је светим Миром. Данас је она постала члан Цркве, део Тела Христовог и то подразумева да живи у Христу, јер ће та мала њена уста примити Христа кроз Свету Тајну причешћа.

По завршетку Свете Литургије уприличен је пријем званично и послужење, а затим и гозба љубави, коју је припремило сестринство манастира Каленић са настојатељицом игуманијом мати Нектаријом.

Слободан Савковић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА У АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ БЕЉАНИЧКОМ

У среду, 6. априла, у храму Светог великомученика Димитрија у Конатицама, Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, служио је Пређеосвећену Литургију. Епископа је дочекао велики број народа и деце, а саслуживали су му јеромонах Онуфрије (Вранић) духовник манастира Драче, професор на Богословском факултету протојереј старофор др. Радомир Поповић и свештеници Шумадијске епархије. Пре Литургије отац Онуфрије исповедио је свештенике бељаничког намесништва.

После причешћа свештенства уследила је беседа епископа. Владика је на почетку подсетио на овонедељно обележавање крстопоклоне недеље и празника Благовести. Ако човек не изгуби веру никакве невоље и недаће му не могу наудити. Страх Божији чува веру код човека. Код кога су вера и страх Божији присутни, присутна је и молитва. Ко се не моли слаби сопствену веру и мудрост, јер ко нема стра-

ха Божијег нема ни мудрости. Онај ко има страха Божијег никога се не плаши. Период у коме се сада налазимо је васкршњи пост, који је Бог увео и Црква прописала. Зато смо позвани да слушамо Цркву јер ван ње нема спасења. У Цркви су лекови за наш духовни живот. Не сматрајмо себе исправним већ грешним и живимо покајнички. Ко свој грех види тај је велики човек. Сагледајмо своје грехове и покајмо се и онда приступимо Светом Причешћу. Начином живота смо призвани да сведочимо веру никога не осуђујући, већ истински живећи у љубави са свима.

После Литургије одржан је састанак владике и свештеника бељаничког намесништва, на којем је прочитан реферат протонамесника Владимира Димића на тему „Заступничка (ходатајствена) молитва“. Отац Владимир је ову литургијску тему обрадио на пастирски начин дотакавши се многих проблема данашњице са којима се сусрећу свештеници. То је подстакло сабрање да из плодне дискусије извуку многе поуке и решења за различите комплексне ситуације са којима се сусреће свештеник у садашњем времену. Епископ је на крају очински посаветовао и поучио свештенике, а затим је уследила трпеза љубави за све окупљене.

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ДИВОСТИН

Дана 7. априла, наша Света Православна Црква прославила је празник Благовести, празник који је посвећен догађају пресудном за историју спасења људског рода. Епископ Шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Манастиру Дивостин, у истоименом насељу у Крагујевцу.

На славско ехаристијско сабрање сакупило се мноштво верног народа.

У својој беседи, Епископ Јован се обратио свима присутнима наглашавајући колика је важност овог догађаја. Владика је, између осталог, рекао да је Дева Марија, Богородица, у име целог људског рода прихватила да се кроз њу оваплоти Син Божији, започињући тако крајњи чин у целокупном домостроју спасења. На крају Литургије и опхода око цркве, Епископ Јован је пресекао славски колач. После литургијског сабрања, сестринство манастира је припремило трпезу љубави, угостивши сав присутан народ.

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА РАЧАНСКОГ

Дана 8. априла, када наша мајка Црква слави успомену на Сабор Светог архангела Гаврила, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Успенија Пресвете Богородице у Саранову. Повод за литургијско сабрање је исповест Архијерејског намесништва рачанског. Пре почетка Свете Литургије свештенство рачанског намесништва се исповедило, а исповедник је био протојереј стврофор Милан Борота.

Првојерарху шумадијске Епархије у литургијском сабрању саслуживали су свештеници Епархије шумадијске. Ову духовну радост употпунили су активним учешћем како верници Саранова, тако и велики број деце. На позив ђаконa „са страхом Божијим и вером“ сви су приступили Светој Чаши, сјединили се са Христом и на тај начин потврдили да је Света Литургија догађај будућности и предокус Царства Божијег.

Обративши се и поучивши верни народ Владика Јован је

истакао значај Светог Причешћа као хране за душу. „Требамо што чешће преиспитивати себе, погледати себе изнутра, каква су нам дела, какав нам је живот, какво нам је срце, не заборављајући да су највећи светитељи Божији, који су живели у Светлости Божијој, сматрали себе највећим грешницима, а највећи грешници су сматрали себе највећим праведницима“, истакао је Владика.

Након Свете Литургије приступило се читању реферата на тему „Шта је то истинско покајање“, који је за ову прилику написао Божидар Васиљевић, ђакон лаповски. Ђакон Божидар ја на почеку излагања нагласио циљ теме и изнео методе којима ће се служити. У даљем раду је наглашено да све почиње самоспознајом и да је то повратак Богу. Покајање је одлука да хоћемо да живимо са Богом, и да кроз покајање учимо да праштамо и себи и другима. У даљем раду ђакон Божидар је нагласио важност нашег остајања на Христовом путу и жеље да се вратимо Христу онда када смо се од Њега удаљили. Дакле, покајање као пут спасења. Закључак је био да је грех злоупотреба наше слободе и да наша душа тражи Бога, као што цвеће на прозору тражи светлост. Након прочитаног реферата уследила је дискусија. Учешће су узели сви свештеници. На крају, Епископ Јован је поучио свештенике и упутио благослов за даљи мисионарски рад на њиви Господњој.

Након радног дела уследила је трпеза љубави, коју је за ову прилику домаћински припремио прота Велибор Јовановић, парох сарановачки.

Дејан Шишковић, протонаменик

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА НАМЕСНИШТВА ЛЕПЕНИЧКОГ

Исповест свештенства Архијерејског намесништва Лепеничког обављена је након одслужене вечерње службе у понедељак 11. априла у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу. Исповедник је био пензионисани протојереј ставрофор Милан Борота.

У уторак 12. априла, свештенство намесништва Лепеничког се у Маршићу у храму Светог Василија Великог окупило око свог архијереја на Литургији Пређеосвећених Дарова, коју су Владика Јовану саслуживали свештеници Епархије шумадиске.

Владика је проповедајући апеловао на прихватање саме суштине и смисла поста речима да ако у Христа верујемо, верујемо у Њега као у извор живота. Потврда овоме је Његово Васкрсење, у противном би била узалудна вера наша. Бог је народу дао Цркву да се у њој и по њој спасава. Бог хоће да се сви спасу, али најпре је потребно да познамо Истину. Зато треба да научимо да разликујемо врлину од личних заблуда и амбиција. Пост треба да нас кроз лично покајање и дела милосрђа доведе к Богу, била је поука Владике Јована.

Након причешћа свештенства и народа, свештеници су са Владиком Јованом наставили свој братски састанак читањем реферата са темом „Положај Цркве и народа у Душановом царству“, које је ове године приредио јереј Владан Костадиновић. Будући да је јереј Владан дугогодишњи професор Патрологије у крагујевачкој богословији Свети Јован Златоусти, то је била довољна гаранција да ће рад изобилувати занимљивим и широј јавности мање познатим информацијама. Потом је уследила дискусија која се одликовала чињенично поткрепљеним питањима и коментарима од стране свештенства, од црквено-правног подручија, преко историјских чињеница, залажења у терен етнологије до поткрепљивања дискусије народним легендама.

Скуп је завршен на задовољство свештенства Архијерејског намесништва Лепеничког у поподневним часовима.

Мирослав Василијевић, протођакон

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ

У четвртак Пете недеље Васкршњег поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадиски Г. Јован началствовао је Светом Литургијом Пређеосвећених Дарова у манастиру Дивостину крај Крагујевца. Преосвећеном Владици су саслуживали свештеници Епархије шумадиске.

Литургијском окупљању претходила је Света Тајна Исповести свештенослужитеља крагујевачког намесништва, коју је, по благослову Епископа Јована, извршио пензионисани протојереј ставрофор Милан Борота.

Уз појање свих свештенослужитеља крагујевачког намесништва, одслужена је Литургија светог Григорија Двојеслова. Пригодну беседу одржао је јереј Александар Мирковић, парох трећи аеродромски. Отац Александар је нагласио да је пост Богу угодан и људима неопходан, али да пост није сам себи циљ. „Пост је средство којим стижемо до циља, а циљ је сједињење са Господом Исусом Христом кроз Свето Причешће“, нагласио је отац Александар.

Након Причешћа свештеника и верника, свештеници и ђакони, предвођени својим Архипастиром владиком Јованом приступили су братском састанку.

На почетку састанка свој рад прочитао је протонамесник Мирољуб Миладиновић. Тема рада била је „Васпитање и образовање“. Након читања рада одвила се веома плодан разговор којим је руководио прота Зоран Крстић. Као циљ рада наведено је да нас не занима само образовање и васпитање уопште, већ да нас пре свега занима хришћанско васпитање и образовање, тј. преношење и сведочење вере ближњима данас. Рад оца Мирољуба је похваљен, посебно ако узмемо у обзир ширину задате теме са којом се отац Мирољуб ухватио у коштац. На крају је, намесник крагујевачки, прота Рајко Стефановић прочитао годишњи извештај.

Након братског састанка, приређена је трпеза љубави у манастиру Драчи.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ОПЛЕНАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У петак, 15. априла, Његово Преосвештенство Епископ шумадиски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Светог великомученика Пантелејмона у Клоки. Повод овог молитвеног сабрања била је исповест свештенства опленачког намесништва, које је исповедио протосинђел Николај Младеновић. Епископу су саслуживали свештеници Шумадиске епархије.

Владиком Јовану дочекао је велики број деце из локалне школе као и доста верника који су се постом и молитвом спремали за Свето Причешће. Владика је, обраћајући се верницима беседом, нагласио значај молитве и поста као средстава којима се припремамо за сусрет са Господом, али и као оружја којим се боримо против греха. Црква нас кроз пост позива да се преиспитамо, заронимо у себе и тада признамо да смо грешни. Међутим, није довољно само признати сопствену грешност, то су учинили и Каин и Јуда, већ је потребно покајати се, што они нису учинили. Узроставши у вери светитељи су себе сматрали највећим грешницима, док су с друге стране највећи грешници себе сматрали највећим праведницима. То је зато што су светитељи живели у светости у којој су и најмање грехове опажали и сматрали их највећим. Они су душу одмах чистили од таквих грехова, зато су и достигли савршенство у вери. На то савршенство Господ је све нас позвао речима: „Будите савршени као што је савршен Отац ваш небески“.

Након Свете Литургије уследило је сабрање поводом читања реферата јереја Слободана Радивојевића, који је у свом раду „О хришћанској ревности“ описао значај ове свете врлине. Током дискусије направљена је паралела између ревности која је по разуму и Богу и ревности која води у самообману и јерес. Владика је свештеницима дао смернице у даљем духовном деловању, након чега је благословио трпезу љубави коју је приредио јереј Дејан Динић са својим парохијанима.

Урош Костић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

Дана 20. априла, на празник Преподобног Георгија Митилеског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу.

Светој Литургији је претходила исповест свештенства Архиепископског намесништва младеновачког, а исповедник је био протосинђел Николај (Младеновић), игуман манастира Вазнесења Господњег – Саринца у Великим Пчелицима. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након причешћа Епископа и свештеника приступили су Светој чаши присутни верници, а посебно је приметан био велики број деце. У својој беседи Епископ Јован се обратио присутном народу подсетивши их да се на Лазареву суботу завршава Велики четрдесетодневни пост, након чега долази Страсна седмица. Почиње недеља страдања Господа Исуса Христа, у којој је Он из превелике љубави према нама људима принео Себе на жртву. Иако је човек окренуо леђа Богу, Бог није окренуо леђа човеку, већ надгледајући Он се моли и жртвује за децу своју. Епископ је подсетио верни народ Младеновца да је важно редовно се причешћивати и ван поста, али да постоји императив хришћанског живота да би се могло приступати Чаши. Након Свете Литургије Владика Јован је обишао припремну поставку 14. изложбе дечјих радова „Христос васкрсе“.

У парохијском дому храма Успења Пресвете Богородице ђакон Небојша Поповић је прочитао реферат на тему „Гордост и сујета“, након чега је уследила вишечасовна плодна дискусија. На крају се приступило трпези љубави коју је припремило братство младеновачког Храма.

Марко Јефтић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ОРАШАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У петак, 22. априла Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Литургију Пређеосвећених Дарова у селу Венчани у храму посвећеном Светом великомученику Георгију.

Светој Литургији је претходила исповест свештенства орашачког намесништва. Исповедник је био Архимандрит Георгије из манастира Брезовац. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Шумадијске епархије. На Малом Входу Епископ Јован је одликовао протонамесника Томислава Ранковића чином протојереја.

Велики број верника, а посебно деце која похађају часове верске наставе, својим појавом су увеличали овај догађај. Епископ Јован нас је својом беседом подсетио да се ближи крај Великог поста и појаснио шта за нас значи ова последња седмица поста. Значај ове седмице се огледа и кроз њена богослужења. Епископ нас је подучио да без успињања на

Голготу нема ни исправне победе над грехом. Христос је једини пут којим треба да ходимо. Не смемо да заборавимо да се само ми питамо којим ћемо путем кренути, да ли путем који нас води у рај или путем који нас води у грех. Епископ Јован нас је подучио и да нема раја без молитве и поста, а да смо без исповести и истинског покајања ништа.

После Свете Литургије у сали црквеног дома храма Светог великомученика Георгија, уследило је читање реферата од стране јереја Милоша Маринковића на тему „Свештеник и самоодрицање“. Након читања уследила је дискусија, а потом и Трпеза љубави.

Немања Искић, ђакон

ПАСХАЛНО ВЕЧЕРЊЕ У ЈАГОДИНИ И ПОСЕТА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА

У недељу, на сам празник Васкрсења Христовог, у Саборном храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, служено је Пасхално вечерње.

Служио је Преосвећени владика Јован са часним оцима из беличког намесништва и уз присуство мноштва верника и деце. Окупљени око свог епископа, прославили смо највећи празник, празник победе Христове над смрћу. По завршетку службе је одржан краћи програм, где су деца, победници такмичења у певању и рецитовању, показала своје умеће и вештине.

На самом крају одржано је и традиционално такмичење за најлепше васкршње јаје. Најлепша јаја је изабрао Преосвећени владика, а прво место је припало ученици 5. разреда Анити Миловановић из Белице.

Бојан Матић, вероучитељ

СЛАВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕНА У ЛАЗАРЕВЦУ

У уторак 3. маја, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, заједно са гостом Епископом топличким Г. Арсенијем, викарним епископом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, служио је Свету Архиепископску Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, поводом епархијске славе.

Ове године је због поклапања дана епархије шумадијске Источног петка и прослављања великомученика Георгија

Победоносца, празновање епархијске славе умерено за трећи дан Васкрса. Архиепископ је у великом броју дочекао свештенство, монаштво и верни народ наше епархије. Епископима су саслуживали протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор богословије Свети Јован Златоусти у Крагујевцу, архиепископски намесници и свештеници наше епархије. За благољепије и торжественост богослужења побринуо се хор „Успења Пресвете Богородице“ из Крагујевца, предвођен диригентом протојерејем Драгославом Милованом. Литургији су присуствовали и др Милета Радојевић, директор Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама, Драган Алимпијевић, председник општине

Лазаревац, као и мноштво представника јавног и културног живота нашег града.

Владика Јован честитао је славу свештенству и верницима Епархије шумадијске, а потом се надахнутом беседом окупљенима обратио Владика Арсеније, преневши поздраве и честитке Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја. Владика је вернике позвао да попут апостола чији смо следбеници и ми исповедимо веру у васкрслог Господа Христа, веру којој нису потребни никакви докази. Васкрсење је основ нашег живота, наше вере, наше наде. Са вером у васкрслог Господа живимо, са вером у васкрслог Господа и одлазимо са овога света. Са надом у Живот Вечни верујемо да ће и нас Господ удостојити да у последњи дан устанемо из мртвих и да будемо учесници у слави Царства његовог.

Овом приликом Владика Јован наградио је заслужне свештенике. Правом ношења напрсног крста награђени су протојереји: Љубомир Радић, парох трећи белошевачки, Раденко Гавриловић, парох церовачки. Чином протојереја одликован је свештеник Слободан Бабић, парох ердечки. Свештеници Слободан Радивојевић, парох влакчански, Далибор Новаковић, парох голобочки, Дејан Динић, парох клокачки, Срђан Ковачевић, парох други азањски, Слободан Сенић, парох први паланачки при храму Свете Петке, Зоран Врбашки парох пети светоуспенски при Саборном храму, Горан Мићић, парох други светоуспенски при Саборном храму, одликовани су чином протонамесника. Правом ношења црвеног појаса одликовани су свештеници: Душан Мучибабић, парох осми светоуспенски при Саборном храму, Иван Антонијевић, парох други аеродромски, Александар Марковић, парох трећи аеродромски, Александар Сенић, парох трећи сушички, Недељко Дикић, ђакон при храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову.

На крају Свете Литургије пререзан је славски колач, а свечарско славље је настављено у ресторану „Том и Цери“ у Лазаревцу, Трпезом Љубави, коју су припремили свештеници Епархије шумадијске, предвођени домаћинима, свештенством колубарско-посавског намесништва.

Влада Димитријевић, протонамесник

ВАСКРШЊИ ЧАС У ОРГАНИЗАЦИЈИ ЈАГОДИНСКИХ ВЕРОУЧИТЕЉА

У четвртак 5. маја са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована у организацији јагодинских вероучитеља и градских и сеоских јагодинских основних школа у ОШ „Радислав Никчевић“ у селу Мајуру недалеко од Јагодине одржан је дванаести по реду – Васкршњи час. Тема овог часа била је „Литургија – истинска пројава Васкрслог Господа Христа“.

Деца су срдечно дочекана од стране свештеника Немања Стефановића, домаћина, директора школе Верице Ивановић Јовановић, вероучитеља Младена Ристановића, ђака и осталих наставника и учитеља ове основне школе.

Час је започео Светом Литургијом коју је служио парох мајурски Јереј Немања Стефановић уз саслужење вероучитеља и народа Божијег, који су данас чинили ученици трећег разреда градских и сеоских јагодинских основних школа, њих око 150.

Живећи и учећи уз Свету Литургију, деца су разумела да је Црква заједница народа Божијег, ђаконата и свештеника окупљених око Епископа, који јесте Литургијска икона Васкрслог Господа Христа што су својим активним учешћем на Литургији и показали.

Пошто су се сва присутна деца причестила, после послужења које је организовала школа, деца су заједно са својим вероучитељима и учитељима наставила рад.

После уводне добродошлице директора школе Верице Ивановић Јовановић, вероучитељи су говорили деци о важности Свете Литургије, објашњавајући део по део Свете Литургије.

О Проскомидији говорио је вероучитељ Никола Љубисављевић, чије предавање као и свих осталих вероучитеља је пратила презентација на видеобиму. О Литургији Оглашених говорио је вероучитељ Бранислав Николић, а о Литургији Верних вероучитељ Младен Алексић. После завршеног предавања деца су радила цртеже на тему „Литургијске службе“. Час је завршен фотографисањем ученика и њихових радова и заједничком фотографијом свих учесника овог Васкршњег часа.

Овом приликом се захваљујемо и СО Јагодина која је обезбедила бесплатан превоз аутобусом. Такође, велико хвала и директору ОШ „Радислав Никчевић“ Верици Ивановић Јовановић, вероучитељу Младену Ристановићу, као и свим учитељима и наставницима ОШ „Радислав Никчевић“ на гостопримству и показаној љубави за сву децу која су узела учешће у овом већ традиционалном Васкршњем часу, који својим трајањем и озбиљношћу показује изузетну повезаност школе и цркве, и свима показује на Светосавски пут којим смо сви позвани да идемо, јер то је једини пут који води из смрти у Живот.

Борис Милосављевић, вероучитељ

БУРЂЕВДАН НА ЛИПАРУ

Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио је у четвртак, 5. маја, празнично бденије у манастиру Липар, поводом храмовне славе манастира, Светог Великомученика Георгија.

Епископу су саслуживали протојереј ставрофор Сава Арсенијевић, јеромонах Онуфрије Вранић, игуман мана-

стира Саринац синђел Николај, јереј Драган Брашанац и протођакон Иван Гашић.

Празнично бденије су појали професор Немања Старовлах и ученици Крагујевачке Богословије.

После бденија и малог послужења уследила је празнична трпеза, коју су припремиле сестре манастира са пријатељима и драгим комшијама.

БУРЂЕВДАН ПРОСЛАВЉЕН НА ОПЛЕНЦУ

У храму Светог великомученика Георгија на Опленцу, задужбини династије Карађорђевића, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архиепископску Литургију и заједно са верним народом прославио храмовну славу Бурђевдан. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Владика се верницима обратио беседом о суштини хришћанске вере – о васкрсењу. Они који верују да са Христом живе они верују да ће са Христом и умрети, али и са Христом васкрснути и живети у рају. Рај је живот у Богу, док је пакао живот без Бога. Тако човек у овом животу може окусити прекус и раја и пакла, у зависности од тога како одлучи да живи. Уколико живи у заједници са Богом, осетиће

блаженство, истинску radost, dok ће као плодове безбожничког живота убирати празнину, таму, незадовољство, депресију. Свети Георгије је ђавола и цара Диоклецијана победио не оружјем и високим војним положајем на којем је био, већ именом Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа. Победио је спољашње зло, јер је претходно победио у себи унутрашње зло које је сваки хришћанин дужан да победи; и победиће га уколико буде неговао добро, а то добро је љубав Христова. Нас Господ неће питати шта су нама други чинили, већ ће нас питати како смо се ми према другима опходили, шта смо им чинили, али и шта нисмо урадили а могли смо и требали смо.

Након резања славског колача и по свршетку свете Литургије, уприличена је трпеза љубави од стране господина Драгана Рељића, директора Задужбине Карађорђевића.

Урош Костић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВЕЛИКИМ ЦРЉЕНИМА

У недељу, 8. маја, када наша Света Црква прославља Светог апостола и еванђелисту Марка и Томину недељу, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архиепископску Литургију у Великим Црљенима, поводом храмовне славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Литургији су присуствовали директор ТЕ „Колубара“ – Радослав Раца Милановић, председник Скупштине ГО Лазаревац – Томислав Рикановић, Матеја и Василија Минић, власници атељеа Минић из Београда, који је осликао део храма у Великим Црљенима.

Шумадијски Првојерарх поручио је окупљеним верницима да права вера даје човеку смирење, љубав и подстрек да живи хришћанским животом. Вера гледа у лице Божије и призива Бога. Вера је пут на коме се сусрећу Бог и човек, а Бог је онај који први хрли ка човеку у том спасоносом сусретању. Потребно је да сви ми хришћани попут апостола Томе ускликнемо: „Господ мој и Бог мој!“ Јер право богатство је када имамо Бога у себи и када се вером богатимо Богом.

Литургија је завршена литијом око храма и резањем славског колача. Овогодишњи свечар био је Жељко Радовановић. После резања колача уследило пригодно културно-уметнички програм који су за присутне припремили ученици ОШ „Свети Сава“ из Великих Црљена, предвођени наставницом музичког васпитања Јеленом Станојевић. Значајан допринос, својим наступом дао је КУД „Колубара“ из Великих Црљена. Програм је водио студент Богословског факултета и вероучитељ колубарско-посавског намесништва, Александар Бабић. Јубилеј двадесетогодишњице од освећења храма у Великим Црљенима прослављен је трпезом љубави у ресторану „Два Храста“ у Великим Црљенима, коју је за окупљене вернике припремио парох великоцрљенски, јереј Александар Глишић са породицом.

ЦРКВЕНА СЛАВА У БРЕСНИЦИ

У понедељак 9. маја, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у крагујевачком насељу Бресница у храму посвећеном Светом Јоаникију Девичком, уз саслуживање свештеника Шумадијске епархије.

Владика Јован је у својој беседи верном народу нагласио да је Васкрсење Христово догађај који осмишљава наш живот. Ако верујемо и мислимо да је смрт последња станица и ако би се све у нашем животу завршило смрћу, каква би била разлика између, са једне стране човека као иконе и подобја Божијег и свих осталих живих бића са друге? Због човека је Христос дошао, живео са нама, страда нас ради и Васкрсао. Човек нема разлога за страх ако је са Христом, ако у себи има и чува Цркву Божију, јер је то оно што ће нас спасти. Сваки хришћанин је одговоран за Цркву и све људе који су у Њој. То значи да носимо одговорност једни за друге. Који ће безумни родитељ растури-ти породицу своју, или хоће ли Бог уништити Цркву своју? Ако

верујемо Христу, онда Га волимо, онда смо сви ми заједница Божија, тј. Црква. Све што ми можемо да учинимо је мало и недовољно за наше спасење, али по љубави и милости Божијој ћемо се спасти.

Након причешћа верног народа, одржан је литијски вход око храма и ломљење Славског Колача, а трпеза љубави у парохијском дому уприличена је старањем протојереја Драгана Васиљевића и Ђорђа Ђукановића.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ЦРКВЕНА СЛАВА У БАРАЈЕВУ

У уторак 10. маја, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архиепископску Литургију поводом храмовне славе Спаљивања моштију Светог Саве у Барајеву. Владикау је дочекао велики број верног народ са децом. Епископу су саслуживали свештеници и ђакони Пољске Православне Цркве, војни свештеници наше Цркве, свештенство архиепископије београдско-карловачке, ваљевске и шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђеља Владика је честитао славу окупљеном народу и на почетку подсетио сабрање да се налазимо у данима Васкрсења Господњег. Бог нас позива на љубав и на победу над смрћу кроз Васкрсење Христово. Ни један догађај у историји није тако потврђен као Васкрсење. Ми верујемо у победу над смрћу и у Вечни Живот. У другом делу

беседе Владика је говорио о личности Светог Саве, који нам је путовођа ка Христу. Он нам је истински пастир који је веровао у Васкрслог Христа. Исповедајући веру у Васкрслог Господа он је и нас повео у заједницу са Христом. Зато га и молимо да и нас данас упуту ка светлости, а светлост наша је Христос. Прослављањем Светог Саве ми се учвршћујемо у вери. Знао је Свети Сава да пронађе праве речи да нам приближи веру у Христа Спаситеља. Кроз Реч се и дарује спасење свима нама и истински живот.

На крају се Епископ захвалио пољским свештеницима и нашем војном свештенству на саслужењу у Светој Литургији.

После причешћа великог броја деце и верног народа, уследила је литија око храма а затим је Владика, испред храма, пререзао славски колач. У програму који је уследио после Литургије у порти светосавског храма учествовали су КУД Шумадија из Барајева, витешка дружина Свети Архангели и певачица изворних песама Маја Миличић из Степојевца. Овогодишњи колачар Јован Младеновић, са својом породицом, припремио је трпезу љубави за све присутне вернике који су у заједници са својим Епископом прославили храмовну славу Светог Саве.

ЦРКВЕНА СЛАВА НА АЕРОДРОМУ

Празник Спаљивања моштију првог српског архиепископа и просветитеља, Светог Саве, прослављен је свечано на Аеродрому у храму који је посвећен овом празнику. Свечано обележавање храмовне Славе почело је празничним бденијем којим је началствовао Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован. Саслуживали су му војни свештеници

и свештеници из Пољске, као и старешине крагујевачких цркава, предвођени протојерејем ставрофором Заријем Божовићем. Поред драгих нам гостију из Пољске, бденију су присуствовали представници Генералштаба Војске Србије.

Благољепију и узвишености бденија допринео је професор Немања Старовлах, руководећи појањем крагујевачких богослова.

Шумадијски Архипастир се обратио окупљеним верницима на крају бденија, честитајући им храмовну славу. У својој беседи владика Јован је нагласио колики благослов има наш народ будући да се на челу тог народа налази Свети Сава. Позвао је све верне да ходе стопама Светог Саве и истрају у науци Христовој и братској љубави. Посебно је поздравио госте из Пољске и представнике војске.

Након бденија, трудом јереја Ивана Антонијевића, приређен је богат културно-уметнички програм у коме су учествовали: Удружење за неговање традиције „Шумадија“ из Баточине, оркестар Томице Јовановића, као и хор „Свети Сава“.

Вече је завршено славском вечером коју је припремило братство овог светог храма у ресторану Мала Авала.

На сам дан славе, Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Сава Арсенијевић, ахијерејски намесник лепенички, уз саслуживање десеторице свештеника и једног ђакона. Током литургије обављено је литургијско Крштење мале Ане, ћерке овогодишњег колачара, Уроша Милутиновића.

Пригодном беседом обратио се протонамесник Немања Младеновић који је по прочитаном Јеванђељу нагласио неопходност живота по Христу и у Христу, баш као што је живео и Свети Сава.

Након Литургије одржана је Литија око цркве, после које је славски колач пресекао протојереј ставрофор Живота Марковић. После ломљења славског колача, част и привилегију наредног колачара преузео је Драган Васиљевић.

Свечани славски ручак одржан је у ресторану Женева Лукс, где су трудом и љубављу Уроша Милутиновића, прослављена храмовна слава и крштење мале Ане.

САХРАЊЕН КНЕЗ АЛЕКСАНДАР КАРАЂОРЂЕВИЋ

У петак, 20. маја, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Заупокојену Литургију и опело поводом смрти кнеза Александра Карађорђевића у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу. Епископу Јовану саслуживао је Његово Преосвештенство Епископ аустралијско новозеландски Г. Иринеј, протојереј ставрофор Петар Лукић, старешина Саборне цркве у Београду, као и свештеници и ђакони шумадијске епархије.

Заупокојеној Литургији и опелу присуствовали су чланови породице Карађорђевић, председник Србије Томислав Николић, представници дипломатског кора и грађани.

Обративши се окупљенима, Владика Јован је члановима породице покојног кнеза упутио речи утехе беседећи о васкрсењу као основу православне вере. Ако васкрсења нема онда је узалудно наше сабрање, Литургија, молитве, сва добра дела која чинимо као и наши животи које живимо. Значај васкрсења, међутим, огледа се у томе што нам се кроз веру у Васкрслога Христа отвара пут и нашег личног васкрсења и вечног живота. Наш Бог је живи Бог, Он је ту са нама ако смо и ми са Њим. Неко ко је читавог свог живота био са Богом је управо кнез Александар. „Наш добри кнез је прошао трновит пут, пут којим су ишли сви наши Карађорђевићи и којим иду сви људи који побожно живе“, рекао је Владика и нагласио да је преминули кнез у срцу носио Бога.

Кнез Александар спустио се са небеских висина којима је као пилот јездио у своју Шумадију, на свој Опленец, да крај својих предака у миру чека васкрсење мртвих и Живот будућег века.

Урош Костић, ђакон

ЦРКВЕНА СЛАВА У ЕРДЕЧУ

Црква Божија у Ердечу је и ове године Светом Литургијом прославила своју храмовну славу Пренос моштију Светог Оца Николаја, којом је началствовао протојереј Милић Марковић уз саслуживање протојереја ставрофора Милана Бороте, протонамесника Саше Огњановића и јереја Мирка Шилковића.

Верном народу се беседом обратио прота Милић Марковић рекавши да је Свети Никола својим животом посведочио шта је образац наше вере и пример кротости.

Након причешћа верних, учињен је опход око храма, те је преломљен Славски Колач, а домаћин Црквене славе је био Никола Радомировић са својом супругом Маријом. Они су се потрудили и уприличили свечани ручак за све присутне под шатром у порти храма.

Прослављање Црквене славе у Ердечу је настављено у порти храма до касних поподневних сати.

Мирослав Василијевић, протођакон

ПРОСЛАВА ЦРКВЕНЕ СЛАВЕ МАНАСТИРА НИКОЉА

У недељу ослабљеног 22. маја, када Света Црква прославља Пренос моштију Светог оца Николаја, служена је Света литургија у манастиру Никоље, поводом храмовне славе ове Богом чуване светиње.

Мати Евдокија, старешина манастира, својом великом добротом све нас је прихватила и са осмехом сваког понаособ дочекала у наручје повереног јој манастира.

Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Миландин Михаиловић, архијерејски намесник опленачки уз саслуживање свештенства опленачког намесништва.

Велика радост испунила је наше душе када се у овој великој светињи зачуо глас малог, али великог чтеца (са правом ношења орара) Милана Михаиловића, унука нашег проте Миладина Михаиловића. Свету Литургију својим одговарањем обогатио је опленачки хор под руководством диригента професора Марије Ракоњац, као и бројно преподобно монаштво Епархије шумадијске. Након резања славског колача и по свршетку Свете Литургије, уприличена је трпеца љубави од стране мати Евдокије и њеног сестринства.

Александар Богојевић, вероучитељ

Саша Антонијевић, свештеник

Поводом четрдесет година од упокојења Епископа шумадијског Валеријана

ВЛАДИКА ВАЛЕРИЈАН ДО ДОЛАСКА НА ТРОН ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Владика Валеријан шумадијски рођен је као Василије Стефановић 15. јуна 1908. године у Великој Лешници у Подрињу,¹ од оца Милорада и мајке Катарине. Завршио је шест разреда гимназије у Шапцу 1925. године, богословију Светог Саве у Сремским Карловцима 1931. године, и Богословски факултет у Београду 1935. године. Предавао је у Шестој мушкој гимназији у Београду од 1936. године,² а 1939. године положио је професорски испит.

Замонашио га је знаменити научник, игуман Леонтије Павловић, 5. априла 1938. године (четврте недеље Великог поста) у манастиру Раваница (Врдник) на Фрушкој Гори. На Благовести 1938. године рукоположио га је у ђакона епископ Сава Трлајић, а 1. септембра 1940. године у јеромонаха рукоположио га је епископ Арсеније Брдваревић. За викарног епископа будимљанског изабран је 11. децембра 1940. године на ванредном заседању Светог Архијерејског Сабора, и тај избор у име малолетног краља Петра потврдило је Краљевско намесништво.³

Хиротонисао га је 26. јануара 1941. године у београдској Саборној цркви патријарх Гаврило, уз саслуживање руског заграничног митрополита Анастасија и епископа тимочког Емилијана.⁴

У својој беседи на хиротонији, владика Валеријан је између осталог пророчки за себе рекао: „Данас сам и ја призван, полагањем Ваших светих руку и уз топле молитве, да наставим дело галилејских рибара; да проповедам Јеванђеље Царства „у добро време и невреме“ (2 Тим 4, 2); да проповедам и распетог и васкрслог Господа Христа.“

Поменуо је и како замишља своје пастирствовање, чега ће се држати читавог живота: „Колико мора да буде пожртвовање пастира и превелика љубав према своме стаду, колика умешност?! За сваку овцу мора бити места у његовом срцу. Према свакој мора употребити одговарајући лек, водећи рачуна о узрасту, полу, васпитању, о образовању, особинама карактера и разним другим околностима.“

На последњем Сабору уочи Другог светског рата одлучено је да у случају рата сви епархијски архијереји буду у својим епархијама. Када је почео рат тако се и догодило. Патријарх је са Владом и Двором отишао у унутрашњост, а потом је заточен од Немаца. У Патријаршији су остала само два викарна епископа – владика Валеријан и епископ Арсеније (Брдваревић). Они су у Патријаршији сачекали и заузимање Београда од стране Немаца, 13. априла 1941. године.⁵ Није

Видовдан 1942. Саборна црква у Београду

им било лако. У разрушени Београд, центар Српске патријаршије, почетком маја стигао је и митрополит Јосиф, који је у својим мемоарима оставио спомен о сусрету са викарима: „О мом доласку у Београд брзо су разнели вест, у свештеничке и друге кругове, моји сапутници, и већ пре подне 5. V посетише ме у стану поред других, оба викарна епископа: Арсеније и Валеријан. Дођоше да их тешим, а ја бејаш жедан утехе са њине стране! А једна нам утеха, жалосна нам мајка!“⁶

Убрзо је митрополит Јосиф са двојицом викарних епископа, Арсенијем и Валеријаном, посетио заточеног патријарха Гаврила у манастиру Раковица.⁷ Исти епископи су 11. маја саслушавани од стране немачког официра у вези са разним питањима која су интересовала Немце.⁸ Дешавало им се и да их Немци приводе због лажних дојава за припрему пуча у Београду.⁹

Као и други српски епископи и владика Валеријан је био интересантан немачкој обавештајној служби, те је и он праћен.¹⁰

морандум о злочинима усташа у НДХ, поставило се питање ко ће га потписати и предати Немцима. Митрополит Јосиф, а и остали епископи, како пише Слијепчевић – „устезали су се да ово учине“.¹³ Зато је Меморандум потписао владика Валеријан. Вероватно због тога да ако дође до неких негативних реакција не страда Црква, а владика Валеријан је био најмлађи епископ. Са друге стране, био је патријархов викарни епископ. Дакле, овај Меморандум Српске цркве са потписом владике Валеријана предат је немачком војном заповеднику Србије 8. јула 1941. године. Исти меморандум са истим потписом појавио се и у Лондону 1. новембра 1941. године.¹⁴

Владика Валеријан је био и један од потписника антикомунистичког „Апела српском народу“ у току Другог светског рата. Овај апел је потписиван у августу 1941. године.¹⁵

Заједно са осталим српским епископима учествовао је у дочеку моштију кнеза Лазара, цара Уроша и преподобног Стефана Штиљановића, које су спашаване из

Немци митрополиту Јосифу надаље нису дозвољавали да посети патријарха, па је митрополит у току Божићног поста послао владика Валеријана да причести заточеног патријарха.¹¹

Када је митрополит Јосиф преузео кормило цркве, имао је викарне епископе за своје озбиљне помоћнике. Својим залагањем и односом према другима, владика Валеријан је оставио позитиван утисак, о чему је писао и архимандрит Никон, некадашњи старшина манастира Каленић: „Питом и благодатан и врло добар човек, и врло приступачан.“

Једна од дужности младог викарног епископа била је и брига о избеглим и протераним свештеницима.¹² Тада се нагледао и наслушао незамисливих трагедија. Када је Српска Православна Црква припремила Ме-

фрушкогорских манастира.¹⁶ Испред Српске цркве надгледао је и преношење остатака краља Александра и краљице Драге Обреновић из старе цркве Светог Марка у крипту нове цркве Светог Марка.¹⁷ Када се крајем априла 1942. године у манастиру Ваведење у Београду упокојила чувена игуманија Меланија – настојатељица манастира Кувеждина, Ђипше и Ваведења, испратио ју је заједно са епископом Арсенијем. Заједно са митрополитом Јосифом и другим епископима учествовао је у црквеним слављима (попут Спасовдана – славе града Београда, празника Светог Саве, Божића и других празника) које су тих година организоване у време владе генерала Недића. После Богојављања 1944. године, такве свечаности нису више биле обележаване као пре тога.¹⁸

У Словенији је између два светска рата постојао међу Словенцима покрет за прелазак у православље.¹⁹ Доласком окупатора, многи Словенци су протерани, а своје уточиште су пронашли у Србији. Како је међу прогнаним Словенцима било и православних, у цркви Ружици је за њих служено на словеначком језику. Највеће окупљање Словенаца у току рата у Београду збило се 29. августа 1943. године у Саборној цркви, када је римокатолички свештеник Томаж Улага прешао у православље. Овом чину присуствовао је владика Валеријан са око 30 свештеника.²⁰

Када су „савезници“ током 1943. године бомбардовали Ниш, и том приликом убили око 250 невиних цивила, у Београду је 27. октобра исте године владика Валеријан заједно са свештеницима држао помен убијеним Нишлијама.

Постоје и нека мишљења да је владика Валеријан имао активну улогу у равногорском покрету у току рата, и да је био задужен за везу са војводом Момчилом Ђујићем.²¹ Можда то има везе са чињеницом да је владика Валеријан у Богословији био школски друг са касније чувеним свештеником и војводом.

У току борби за ослобођење Београда, митрополит Јосиф је са осталим архијерејима, и владиком Валеријаном, био у подруму Патријаршије. Ослобођење је владика Валеријан дочекао у Београду, и заједно са тадашњим архијерејима учествовао је у молитвама за погинуле ослободиоце. Ту је могао да види представнике нове власти, који су присуствовали молитвама, често и љубили крст, а недуго затим постајали прогонитељи Цркве.

У току рата и у послератном периоду било је веома тешко за све. Људи су гладовали, а тога нису били поштеђени ни у Патријаршији. Владика је хлебом често снабдевала Круна Јевремовић,²² побожна жена, мајка владичиног школског друга. Она је у Земуну месила тесто, па га преносила преко реке, у Патријаршију, и ту га пекла. Са својом пријатељицом Кајом, такође

побожном женом, од својих постељина шила је владици Валеријану јастучнице, веш и пижаме, јер су то била веома оскудна времена. Она је владици била као мајка, а он њој као син.²³

Ратна страдања су на владика Валеријана оставила веома болан утисак. Последњег дана свога живота владика је разговарао са свештеником Марком Подгорцем о ситуацији у Кини, и тада је рекао: „Не дај ми Боже, да ја доживим још један рат.“²⁴

После рата, владика Валеријан је остао као викарни епископ у патријаршијској згради, на доњем спрату.²⁵ У београдској Саборној цркви често је служио и причешћивао народ.²⁶ Епископ браничевски Венијамин је у својим мемоарима оставио записана сведочанства како се често, током својих боравака у Београду у време седница Светог Синода, виђао са

владиком Валеријаном, са њим је обилазио своју сестру Зору, или удовицу и породицу чувеног политичара Николе Пашића.²⁷

Био је сведок великог труда и храбрости митрополита Јосифа да успешно проведе „брод“ Српске цркве кроз многобројна послератна искушења, сведок страдања Српске цркве и народа. Заједно са осталим српским архијерејима дочекивао је стране угледне госте у српској патријаршији. Прихватио је предлог да, у случају спречености епископа Дамаскина, иде у Чехословачку као делегат Српске Православне Цркве ради обнове тамошње епархије Српске цркве. Политичком игром, неиздавањем пасоша, владика Валеријан није отишао за Праг, и тако га је можда мимоишла судбина да наследи трон свештеномученика Горазда Павлика. Касније, 1945. и почетком 1946. године, био је сведок и посете делегација Руске цркве, братског дочека, али и жустрих расправа митрополита Јосифа и руског архиепископа када су се копља укрстила око заграничних Руса и Чешке епархије.²⁸

Владика Валеријан је повратак патријарха Гаврила дочекао у Београду крајем 1946. године, где је по

његовом доласку убрзо и служио са њим. Убрзо потом, вероватно почетком 1947. године, представници Министарства унутрашњих послова вршили су притисак на владика Валеријана да „одаје службене тајне односно да прича шта се дешава у Патријаршији“. Владика је такве притиске одбио, а о свему је обавестио патријарха Гаврила.²⁹

После рата митрополита Јосифа је посетила игуманија Ефросинија Миладиновић, и као сведок ратних страдања, тражила је да јој се додели неки манастир у централној Србији. Митрополит Јосиф је имао тактику да молиоце најпре грубо одбије, а ако би се поново појавили примио би их са свом пажњом. Тако је поступио и са игуманијом Ефросинијом. Када се поново појавила, митрополит ју је примио са свом пажњом, саслушао, и упутио на владика Валеријана, речима да ће он ионако бити епископ шумадијски. Владика Валеријан је игуманији дао манастир Грнчарицу код Крагујевца, и игуманија је у манастир стигла 21. јануара 1946. године.³⁰ Постоји усмено предање да је патријарх Гавило још пре рата размишљао о стварању шумадијске епархије. Вероватно је после рата та идеја међу српским архијерејима сазрела, а за епископа шумадијског је виђен викарни епископ Валеријан.

Свети Архијерејски Сабор је на свом чувеном мајском заседању 1947. године донео многе битне одлуке. Том приликом, владика Валеријан је, заједно са епископима Иринејем бачким, Венијамином браничевским и Владимиром Рајићем, имао задужења у просветном одбору.³¹ Овај Сабор је одлучио да форми-

ра и шумадијску епархију.³² Епархија је основана од намесништава крагујевачког, лепеничког, темничког, левачког, беличког, јасеничког, космајског, опленачког и колубарско-посавског. Актом АЕБр. 1214 од 16. јуна 1947. године, архиепископија је сва ова намесништва упутила да се од 15. јула 1947. године поштом обраћају шумадијској епархији. Вероватно је

на Сабору већ 1947. године договорено да се шумадијској епархији припоји манастир Драча и парохије: баљковачка, грбичка, грошничка, прва и друга забојничка и дивостинска. Та одлука спроведена је тек након смрти владике Николаја, канонског епископа жичког, без чије сагласности није могла да се изврши арондација и ново разграничење епархија. За епископа шумадијског 1947. године једногласно

је изабран викарни епископ будимљански Валеријан.³³ Владици Валеријану поверена је на администраирање и жичка епархија, јер се владика Николај Велимировић налазио у Америци.³⁴

„Патријарх српски Гаврило из Патријаршијске ризнице дао је Епархији шумадијској један архијерејски

окрут, жезал и митру (дар последњег руског цара Николаја митрополиту српском Димитрију) и архијерејски чиновник.³⁵ Патријарх Гаврило је наредио да се као помоћ новоформираној епархији из благајне архиепископије београдско-карловачке изда тадашњих 10000 динара.³⁶

Владика Валеријан је устоличен за епископа шумадијског 20. Јула 1947. године.

напомене:

¹ Датум рођења наведен је по јулијанском календару који је тада био и званичан државни календар.

² Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси, од деветог до двадесетог века*, Евро – Унирекс – Каленић, Београд – Подгорица – Крагујевац, 1996, 49. На другом месту владика Сава наводи да је предавао у Другој мушкој гимназији. Сава, епископ шумадијски, „Педесетогодишњица оснивања Српске православне епархије шумадијске (1947 – 1997)“, *Српска православна епархија шумадијска 1947 – 1997 Шематизам*, Каленић, Крагујевац, 1997, 10.

³ *Српска православна епархија шумадијска 1947 – 1997 Шематизам*, Каленић, Крагујевац, 1997, 11.

⁴ Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси, од деветог до двадесетог века*, Евро – Унирекс – Каленић, Београд – Подгорица – Крагујевац, 1996, 49.

⁵ Ђурић, проф. др Вељко, „Архијереји Српске Православне Цркве 1941 – 1944. године у документима немачке службе безбедности“, *Српска слободарска мисао* (септембар/октобар 2000), 173. Са друге стране, Радмила Радић пише да су викарни епископи Валеријан и Арсеније, заједно са особљем и канцеларијом Светог Синода, после бомбардовања били смештени у манастиру Раковица, и да су се у Београд вратили 17. априла. Радмила Радић, *Живот у временима, Патријарх Гаврило (Дожић) 1881 – 1950*, 361.

⁶ Јосиф, Митрополит Скопски, *Мемоари*, Цетиње, 2006, 142.

⁷ Јосиф, Митрополит Скопски, *Мемоари*, Цетиње, 2006, 144.

⁸ Н. Д., 150 – 156.

⁹ Н. Д., 171 – 172.

¹⁰ Ђурић, Ђ. Вељко, *Голгота Српске православне цркве 1941 – 1945*, Београд, 1997, 172.

¹¹ Јосиф, Митрополит Скопски, *Мемоари*, Цетиње, 2006, 186.

¹² Блаженопочивши владика Сава је за владика Валеријана говорио да је у овом послу свима био и отац и мајка. Д.М.С. „Двадесет година од упокојења епископа Валеријана“, *Каленић* 4-6 (1996), 10.

¹³ Слијепчевић, Др Ђоко, *Историја Српске Православне Цркве*, књига III, ЈРЈ, Београд, 2002, 111.

¹⁴ Супротно од Слијепчевића, историчар Вељко Ђурић тврди да је Меморандум потписао митрополит Јосиф, а не владика Валеријан. Ђурић, Ђ. Вељко, *Голгота Српске православне цркве 1941 – 1945*, Београд, 1997, 215; 236. Познати црквени историчари Радмила Радић и Вељко Ђурић Мишина опширно пишу у својим радовима о питању ауторства Меморандума. Код Хрвата постоји мишљење да је тај меморандум био мешавина „оправдана протеста и политичке пропаганде“. Јуре Кришто, „Протукатоличка српска пропаганда“, Дијалог повјесничара-историчара 2, Заграда Фридрих Наумани, Загреб, 2000, 524. Исти аутор пише: „Посебно је занимљиво нагласити велику подударност оцјена врха СПЦ-а и комунистичких судова. Хисториографија је у пријашњој Југославији, пак, једноставно преузела налазе споменутих комисија и тврдње СПЦ-а као мјеродавне судове повјесних збивања. Штовише, српска су хисториографија и публицистика осамдесетих преузеле све те оптужбе против КЦ-а и хрватског народа те их испуниле и емоционалним набојем, што се, из данашње перспективе, може протумачити као психолошка припрема за многобројна и масовна убијања Хрвата те рушење католичких цркава, школа, болница и културних споменика, а која су подузели Срби и црногорци у рату против Хрватске те Босне и Херцеговине (БиХ) 1991.-1996. године. КЦ је још у вријеме рата сматрао српске оптужбе неутемељенима, штовише плодом чисте пропаганде...“ Н. д., 522 – 523.

¹⁵ Ово пише Слијепчевић. Митрополит Јосиф у својим мемоарима сведочи да није био присутан у Београду када су владини људи поднели другим епископима Апел на потпис. Они су потписали, уз обећање да ће текст бити ублажен и улепшан. Текст није преправљен, а митрополит Јосиф је по

повратку одбио да га потпише. Јосиф, Митрополит Скопски, *Мемоари*, Цетиње, 2006, 223 – 224.

¹⁶ О овом догађају више види у „Спашавање моштију Светих Срба 1942. године и мисија професора Радослава Грујића“, *Каленић* 6 (2013), 34 – 38.

¹⁷ О овом догађају постоји у архиви Светог Синода Српске Православне Цркве читав извештај са фотографијама.

¹⁸ У овим свечаностима осим архијереја узимали су учешће и генерал Недић, министри, официри и припадници Српске државне страже и Српског добровољачког корпуса.

¹⁹ О православним Словенцима види у Антонијевић Саша, „Историја Српске Православне Цркве у Словенији“, *Теолошки погледи* 3 (2013), 923 – 950.

²⁰ Ђурић, Ђ. Вељко, *Голгота Српске православне цркве 1941 – 1945*, Београд, 1997, 262.

²¹ Вуковић, Томислав, „Дијалогом до истине због садашњости и будућности“, *Глас концила* 8 (1705) (25. 2. 2007), 25.

²² У епархији шумадијској сви су је касније запамтили као „баба Круну“.

²³ Лазар Јевремовић, баба Крунин син, нестао је у току рата. Владика је знао да је он погинуо, и да је сахрањен у манастиру Јошаници. Покушавао је више пута то да каже Лазаревој мајци, али никада није змогао снаге за то. Баба Круна се надала да јој је син избегао негде, и да је жив и здрав, али да не може да се врати због политичке ситуације у Југославији. Владика ју је касније довео у Крагујевац, и ту је била куварица у епархијском двору. Умрла је 1964. године, и владика ју је сахранио у манастиру Грнчарица, где су почивали и његови родитељи.

²⁴ Летопис Саборне цркве у Крагујевцу, 81.

²⁵ Епископ Венијамин, *Да нам буде милостив Господ, Из заоставштине владике Венијамина*, Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске, Пожаревац, 2014, 56.

²⁶ Н., д., 109.

²⁷ Епископ Венијамин, *Остајем са стадом својим, Из заоставштине владике Венијамина*, Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске, Пожаревац, 2015, 72.

²⁸ Митрополит Јосиф је истрајно бранио међуратни српски заштитнички однос према заграничним Русима, те српску јурисдикцију у Чехословачкој. Као стари комита, знао је на повишен глас да и он повиси глас, на уношење у лице да се и он саговорнику унесе у лице, на лупање шаком о сто, да и он лупи шаком о сто.

²⁹ Ђурић, Вељко Мишина, *Летопис Српске Православне Цркве 1946 – 1958. године*, Српско културно друштво „Зора“, Книн – Београд, 2000, 123.

³⁰ Игуманија је у спаљени манастир Грнчарицу стигла 21. јануара 1946. године, са монахињом Меланијом и две исушенице.

³¹ Епископ Венијамин, *Остајем са стадом својим, Из заоставштине владике Венијамина*, Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске, Пожаревац, 2015, 115.

³² АЕБр. 28/записник 102 од 7. маја 1947. године. На овом Сабору учешће су узели сви преживели архијереји Српске цркве (међу њима је био и епископ будимљански Валеријан), осим епископа жичког Николаја, далматинског Иринеја и америчко-канадског Дионисија.

³³ По писању епископа браничевског Венијамина, владика Валеријан је на Сабору 1947. године био и један од тројице кандидата за црногорско-приморског митрополита, али су друга два кандидата пре била виђена за то место.

³⁴ Епископи који се нису вратили на своју епархију након рата били би санкционисани да није у току био прогон Цркве.

³⁵ Сава, епископ шумадијски, „Педесетогодишњица оснивања Српске православне епархије шумадијске (1947 – 1997)“, *Српска православна епархија шумадијска 1947 – 1997 Шематизам*, Каленић, Крагујевац, 1997, 7.

³⁶ Исто.

Негослав Јованчевић

ЦРКВА СВАКУ ИСТОРИЈСКУ ЕПОХУ ВОДИ У БУДУЋИ ВЕК

Зоран Крстић, *Хришћанство у вртлозима савремености*, Пожаревац – Крагујевац 2016. године

Протојереј ставрофор др Зоран Крстић, професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и ректор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, након две књиге (*Православље и модерност. Теме практичне теологије*, Београд 2012. и *Црква у друштву: у прошлости и садашњости*, Пожаревац – Крагујевац 2014), у којима су сабране ауторове студије штампане у периодичним публикацијама

на почетку XXI века, објавио је ових дана и трећу књигу – овог пута монографију – *Хришћанство у вртлозима савремености* у којој анализира однос верујућег човека према вредностима савременог друштва као тему над темама. Она питања која су у претходним дводеценијским теолошко-социолошким истраживањима професора Крстића отворана и на нивоу појединих сегмената разершавана, у овој књизи се уздижу до богословске синтезе о односу савременог животног искуства и хришћанског Предања, и то у светлу задатака практичне теологије.

Приказујући претходну књигу Зорана Крстића *Црква у друштву: у прошлости и садашњости*, Александар Ђаковац је написао: „Поставља се питање како и на који начин верујући људи треба да се носе са убрзаном променљивошћу нашег доба. Већина се у томе не сналази најбоље, најчешће одлазећи или у крајност апокалиптичког песимизма који води отвореном непријатељству према савременом друштву, или повлачењу из света и стварању сопствене паралелне реалности. Крстић овакве тенденције види као деградацију Цркве на ниво секте, пошто основно обележје Цркве није уклањање од света већ тежња да свет преобрази. Управо је суочавање са овом проблематиком и циљ који је аутор поставио. Верујући људи, а међу њима најпре свештенослужитељи и теолози позвани су да на креативан начин теолошки промис-

ле различите појаве својствене савременом свету, без претераног романтичног очаравања временима која су прошла и без резигнације према новим културним моделима који данас преовладавају. Свака епоха и свака култура је Божија и ниједна то није. Јеванђељска порука треба да буде мера којом се мери свака епоха, док мерење савремене епохе прошлим не доприноси разумевању истине Јеванђеља већ јој напротив штети.“ А на крају књиге *Хришћанство у вртлозима савремености*, поменути истраживачки циљ је, уз емпиријску анализу односа друштва и хришћанства, како у прошлости тако и у савременом добу, доведен до поенте са карактеристикама аксиома: „Оно што се не прихвати, не може бити спасено. Хришћани имају одговорност за ‘овај свет’ и када он ‘у злу лежи’, те је гнушање над њим израз слабости вере која се од преображавајуће силе трансформише у погубну самоизолацију и самодовољност.“

Аутор у предговору, имајући у виду свој педагошки рад, наглашава да је примећено да се студенти тешко сналазе у разумевању и вредновању, али и прихватању вредности савременог друштва (верска толеранција, право на верску слободу), па се очекује да им ова монографија олакша пут ка разумевању настанка савременог друштва, што би побољшало и њихову пастирску и катихетску службу. А у завршним напоменама разрешава се и метафорична одредница *вртлози* уз савремено друштво које је пуно бурних, вишеслојних и по Цркву опасних процеса: „У данашњој ситуацији су потребни ствралачки напори неоптерећени формама прошлости, а утемељени у аутентичној хришћанској, тј. црквеној вери. Ти би напори могли да резултирају проналажењем функционалних животних модела, који би решавали одређене суштинске проблеме данашњих људи, попут усамљености, стреса, животних приоритета, вредности, односа према ближњем, али и према странцу и непријатељу у глобализованом свету...“

Прво поглавље Крстићеве књиге (*Од верске слободе до верске толеранције*) „обухвата макроисторијску анализу развоја појма верске толеранције у прошлости до данашњег појма верске слободе“. Овај преглед почиње анализом „Константиновог обрта“ (313), јер, истиче аутор, „ни Црква, ни Европа, а посредно и цео свет, нису исти пре и после едикта“. Сходно наслову првог поглавља, у њему се данашње схватање права на верску слободу пореди са верском толеранцијом константиновске епохе, која се, када су у питању верске

слободе, не разликују много од модерних декларација о људским правима. У овом контексту се у књизи изводи аналогија између Миланског едикта и Универзалне декларације о људским правима (1948).

Читаоци књиге Зорана Крстића *Хришћанство у вртлозима савремености* у завршним одељцима дела који се односи на место верске толеранције у појединим историјским периодима, могу наћи разјашњење како је ово питање разматрано у протеклих седамнаест векова – да ли превагу носи истина (нормално, аутор мисли на хришћанску *Истину*) или индивидуална слобода. „Она (верска толеранција) је искључиво наш однос према другоме који другачије мисли или верује. Христос је свима који у Њега верују дао нови и непроцењиви дар познања Истине и хришћани су дужни да тај дар понуде и другим, али никада насилно. Истина и насиље нису ни појмовни, а ни практични пар који би се уклапао у хришћанско разумевање сведочења и ширења хришћанства. Истина и љубав јесу тај појмовни пар и највиши гарант верске толеранције.“

На основу улоге Цркве у друштву кроз историју, као *Цркве малог стада* – до Константина и *Цркве народа* – после 313. године, али и чињенице да данас она губи политичност (овоземаљску моћ), писац књиге *Хришћанство у вртлозима савремености* нуди идеју шта би Црква могла (и требала) да буде у будућности: „Црква је најјача онда када је по критеријумима света немоћна. Тада она на најбољи начин сведочи своју веру.“ Није то, наглашава Крстић, повратак у претконстантиновски период, када је слабост произилазила из друштвене неслободе. Нова „немоћ“ била би чин слободног и апсолутног предавања вољи Божијој, у друштву у коме јој је правно загарантована слобода деловања, а појединцима слобода вере“.

Други део књиге (*У вртлозима савремености*) састоји се од три целине, у којима се анализира немоћ савременог теолошког промишљања у оквирима постмодерне религиозности, еклисиолошка и мисионарска проблематика, као и актуелна и сложена биоетичка проблематика. Очекивано, превасходни предмет интересовања су процеси секуларизације (већ окончани), односно десекуларизације, која доминира на почетку XXI века. Емпиријска истраживања показују да на свим просторима цвета мноштво религијских веровања и то изузетно високог интезитета. Нова религиозност (религиозност постмодерног човека) није ништа друго него, као и увек, тражење Бога: „Тражи га по беспућима и лавиринтима душтва и културе, али и у тами сопственог бића. Овога пута он је потпуно сам јер је одбацио све велике институције, укључујући и

Цркву и све велике идеологије XX века које су га изневериле.“ Ово хаотично стање је изазов за теологију која, према аутору у такав свет треба да донесе „реч Божију, *Божији говор* измученом и усамљеном човеку у оковима економске научно-технолошке цивилизације“, закључује Крстић.

Читаоцима који су заинтересовани за актуелне друштвене процесе код нас, па и за политичке теме, указујемо на главу насловљену *Црква и њена мисионарска делатност у вртлогу евроинтеграција*. Преовлађујући став у јавности да су верујући људи евроскептици, ако не и огорчени противници евроинтеграција, аутор сматра стереотипом, јер новија истраживања показују да не постоји јасна и одређена веза између испитаника који се изјашњавају као верујући и политичких идеја и ставова које подржавају.

Као општепознату чињеницу Крстић саопштава и да су европска друштва у озбиљној кризи, не само финансијској, већ и у добљој, пре свега културолошкој, што не значи да се то не може променити и то тако што су евроинтеграције историјска прилика да верујући људи у сарадњи мењају европско друштво набоље. Користили би друштвене вредности које су у основи хришћанске, али могу бити и општељудске, попут друштвене солидарности која прети да буде нарушена новим глобализацијским токовима. Упориште за ову тезу нађено је у познатој визији апостола Павла после које он доноси и проноси Јеванђеље у Европу: „И Павлу се показа виђење ноћу: беше неки човек Македонац, који стајаше и мољаше га говорећи: Пређи у Македонију и помози нам“ (Дап 16, 9).

Дакле, нова хришћанизација има шансу, али, да ли су за њу довољне традиционалне методе мисије, директно се пита писац књиге о којој говоримо. Износи и дилему да ли би нова хришћанизација подрзумевала поправљање квантитета вере (да цркве не буду празне) или квалитета. Квантитативно поправљање црквености подразумева неку нову политичност хришћанства, док је за поправљање квалитета вере, по Крстићу, потребно „сагледавање свих нехришћанских односа који су се угнездили у наш црквени живот, а пре свих и изнад свих то су анонимност и пасивизација“.

Поглавље *Биотехнолошки вртлог савремености* бави се класичним темама ове области, еутаназијом и чедоморством/абортусом. Скрећемо пажњу читаоцима на језгровите констатације аутора о месту смрти у савременој култури која тежи да је некако заборави и сакрије, што никако неће решити проблем смрти. Препоручују се практиковање припреме за смрт, што би донело њену детабуизацију. А јасно је и зашто је Црква против еутаназије, „јер су последњи тренуци

нашег живота свети тренуци у којима се сагледава и вреднује целокупан живот и зато их не треба пожуривати. Тај тренутак је у власти Бога који нам, можда, у тим тренуцима нуди последњу шансу за покајање.“

Врло је драгоцено за све који су заинтересовани за теме постмодерних друштвених токова у контексту теолошког промишљања, то што се из ове књиге може видети погубност актуелног индивидуализма, како за хришћанство, тако и за друге категорије које су током историје настајале на добробит човечанства: „Самодовољна индивидуа, затворена у себе и своје мало окружење, урушава и хришћанство које то карактерише као стање греха, али и европске друштвене категорије, попут демократије.“

Иако је религиозност новог доба (new age), према овој књизи, изазов за теологију, треба имати у виду став да хришћанска теологија није у историји имала тако озбиљног противника, јер је тај појам пре свега везан за менталитет савременог човека, нема своју ипостас, већ само свој дух. „Без структуре, без целовитог и заокруженог учења, без свештенства, она је, заправо паразит који се увлачи у форме традиционалне и црквене побожности, мењајући га изнутра, док он споља остаје, рекло би се, нетакнут. Тако се наметнуо закључак да је религиозност постмодерне у својој главној структури, у ствари, религијски индивидуализам у коме лични елемент искуства нарцисоидног типа односи превагу над свим осталим, без икаквог додатног критеријума у процени тог искуства.“

Речено је да је аутор ову књигу пре свега наменио студентима теологије, будућим пастирима и катихетима, да би они лакше превазишли предрасуде и стереотипе о постмодерном друшву које долазе из такозваног main stream окружења, или из црквених кругова загледаних у прошлост. Међутим, већ и оно што је овде фрагментарно истакнуто, драгоцено је и за многе друге који нису у прилици да озбиљније сагледају место Цркве у одређеним историјским и културолошким епохама, па и у данашњици. Ослобађа их, пре свега, страха да ће непредвидиви друштвени токови разрушити њихову Цркву, јер и они, као и хришћани свих времена имају могућност да овај свет промене и саобразе јеванђељским начелима.

ГЛАС 500 000 ХРИШЋАНА ИЗ ГВАТЕМАЛЕ

Да ли сте знали да у Гватемали постоји 338 Православних Цркви, са преко 500000 верних? Да ли сте знали да је бивши амбасадор при Уједињеним Нацијама сада свештеник у тој заједници?

Захваљујући масовном преласку у Православље и изванредном мисионарском раду Цркве у Јужној Америци, одржан је семинар под називом „Мисионарење у Гватемали, примање мајанског народа под окриље Цркве“. Међу беседницима били су архимандрит др Андрес Гирон де Леон и отац Џон Чако.

Отац Андрес, рођени Гватемалац, био је много тога у свом животу: бивши католички свештеник, сенатор, адвокат, амбасадор у УН, а сада православни свештеник међу народом Маја.

Отац Џон је пензионисани грчки свештеник, који сада, са супругом Александром, која управља школом која подучава мајанске жене уметношћу шивења и веза, живи у заједници Маја хришћана.

Своје духовно тумарање, народ Маја је завршио у сладости Православља захваљујући пастирском раду ових људи.

Превела са шпанског Јелена Симић

Никола Миловић, протојереј

ДОЛАЗАК У МАНАСТИР

(одломак из романа *Храбро и радосно, веселим ногама*)

Велелепни, лучезарни сунчев диск – ужарени камен физичара, узвишена метафора песника или светомаксимовска икона троличног Бога – чије блистање за оваквих дана у мени ствара неодољиви утисак да сам негде на обалама медитерана, и овог јутра опет и опет отпоче своје неумитно уздизање ка подневној слави и вечерњем смирају.

Пре десетак дана владика ми је објаснио да света обитељ у коју ме упућује има парохију, али да тренутно нема *служашичег* јеромонаха, као ни парохијског свештеника – парохију опслужује свештеник из суседног села – и да би, ако прихватим послушање, мој задатак био да од Преображења до Велике Госпојине вршим манастирска богослужења. Тако ћу помоћи монахињама, а и ја ћу бити у прилици да се боље припремим за богослужења која ме чекају на парохији.

*

До Крагујевца је, да кажем, било подношљиво, али од некадашње српске престонице за мене је почео истински ход по мукама. Тандрчући и заносећи се час на једну час на другу страну, прастари аутобус са тврдим дрвеним седиштима, такозвани *пилићар*, поскакивао је и кривудао по коловозу препуном рупа, баш као да ће се сваког часа скоматати у жарак покрај пута. Од тог бескрајног љуљања, неподношљиве шкрипе и удисања издувних гасова који су испунили возило, веома брзо ми се смучило, тако да се путовање претворило у истинску мору.

У манастир сам стигао око четрнаест часова. Мати игуманија ми је понудила да обедујем, али сам, страхујући да ћу се исповраћати, учтиво одбио. Замолио сам да ми дозволе да се малко одморим од пута, прећутавши колико се лоше осећам. Зашто, не знам ни сам.

Сместили су ме у приземље Великог конака, одмах до главног улаза, у келију (с обзиром на мој статус, вероватно је боље рећи – гостинску собу) са изузетно високом таваницом, какве су у првој половини века правили у сличним здањима.

Ушавши у своју клет, са радошћу примећујем да је широки двокрилни прозор постављен на источној страни и да гледа право у лице знамените средњовековне цркве.

Сувакши са себе само мантију, лежем преко ћилима простртог по кревету. Кратак починак до бденија. *Господе, милостив буди мени грешном...*

*

Вратио сам се са бденија потпуно изможден. Током службе повремено ми се чинило да ћу се као празна папирна врећа стропоштати на камени под цркве, али благи Господ ме је одржао на ногама.

Чак и у таквом стању, приметио сам да монахиње певају као анђели. Мати игуманија је с времена на време улазила у олтар и говорила шта треба да радим, куда да се крећем и у ком моменту шта да изговорим, јер је ово био први пут да сам служим празнично бденије. Био сам делимично ван себе, као месечар, али служба је одмицала, како ми се чинило, у најбољем реду. То свакако није

моја заслуга; нисам учинио ништа осим што сам се уздао у Господа.

Толико сам се лоше осећао да по завршеној служби нисам могао да поједем чак ни комадић хлеба умочен у вино, мој удео након благосиљања петохлебнице.

Сада, док седим у овој прохладној соби, све је много боље. Иако се физички осећам лоше, пао ми је терет са срца. Успешно сам обавио оно што се од мене очекивало, иако пре само неколико сати ништа није наговештавало да ће бити тако.

Кревет ме неодољиво привлачи, обећавајући избављење од умора и тегоба. Све је на њему беспрекорно. Постелина је уштиркана, перјани јастук удобан и висок, душек довољно тврд. Тишина која овде влада сама по себи је опојна и лековита.

Узимам молитвеник. Бруј у мојој глави је прејак, једва стојим на ногама, а осећам и мучнину под грудима.

Тешка срца доносим одлуку да занемарим молитвено правило. Лежем и склапам очи испуњен надом да ћу сутра ујутру устати довољно рано да надокнадим пропуштено. Док не заспим, колико будем могао молићу се Исусовом молитвом: *Господе, Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешног...*

*

Након преспаване ноћи осећам се знатно боље. Мисли су ми бистре, утроба мирна, ни трага од јучерашњих тегаба.

Зрак јутарњег сунца суверено се пробија у моју собу и доноси радост новог дана. Велики је празник – Преображење Господње.

Устао сам свеж и одморан, обавио све што је потребно, и након тога служио Свету Литургију. Пред почетак службе био сам узбуђен (и сада у неверици сав треперим од помисли да служим у овој знаменитој светињи), али сам успео да се усредсредим на само богослужење, не мозгајући ни о чему што је долазило у мој ум, како слева, тако и здесна.

Хвала Господу, све је протекло у миру, тихо, непостидно, како и доликује.

Након заамвоне молитве извршио сам благосиљање грожђа:

„Благослови, Господе, овај нови род винове лозе... Нека буде на радост нама који га једемо, и на очишћење грехова када га Теби приносимо у свештеном и Светом Телу Христа Твог, са којим си благословен, са Пресветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова...“

*

Српске монахиње су по правилу верне, вредне и пожртвоване до самозаборава, при том неприметне, лишене уважавања, какво често имају калуђери, нерочито јеромонаси и архимандрити. Чеда вере и послушности или, како то наша златна песникиња рече – дуготрпељиве мартамарије.

*

Усред поднева, дошавши готово ниоткуда, над манастир су се навукли тамни облаци и, док луписмо дланом о длан, из њих прсну плаха летња киша.

Склонио сам се под трем и посматрао како крупне капи добују о земљу и камене стазе у порти. Након двадесетак минута плусак је престао. Након тога, све као да је живнуло са још већом снагом: ваздух се освежио и замиришао, лишће је постало зеленије, небо плавлје, цвркулт птица радоснији, сунчеви зраци сјајнији...

Тропар празника ми непрестано одзвања у ушима:
Преобрази се јеси на Гори, Христе Боже, показавши ученицима Твојим славу Твоју...

*

У олтару прислужује мати Дарија, ситна, танана, једноставна деведесетогодишња старица, на чијем чистом и светлом лицу године преданог подвига и служења Богу као да су уместо људске коже разапеле пергамент најфиније израде. У току службе не проговарамо ни једну једину реч.

На првој Литургији сам по уобичајеној пракси кренуо да узмем кадионицу и кадим на Апостол. Вративши се са такозваног горњег места пружио сам руку ка мати Дарији. Иако је држала припремљену кадионицу из које се обилато извијао мирисни дим тамјана, сићушна монахиња се ћутке измакла у страну. Поново сам пружио руку, а она је начинила корак уназад и једва приметно одмахнула главом. Подигао сам веће у знак чуђења. Више очима него покретом руке, показала је да треба да приђем са друге стране, односно

да са горњег места прођем покрај жртвеника и дођем испред Светог престола. Када сам то учинио, пружио ми је кадионицу и уз дубоки наклон целивала руку.

После службе стојимо пред црквом. Иако има још доста до поднева, јара августовског сунца је толико јака да ваздух трепери и подрхтава пред нашим очима. Прилази ми мати Дарија, прави малу метанију, тражи благослов и моли за опроштај.

„Шта да вам опростим?“, упитах збуњено.

„Оно са кадионицом“, каже.

„Грешка је моја. Ја вас треба да молим за опроштај.“

„Не, никако... Ви неизоставно мени треба да опростите.“

„Молим вас...“

„Оче, опростите.“

Све се завршило тако што смо се поклонили једно другом, уз речи:

„Нека Господ опрости!“

*

Након неколико дана, уочи вечерње службе, мати Дарија прича:

„Добротом Божијом, тридесет година живела сам неудата, наредних тридесет била сам у добром браку, а сада, ево, пуних тридесет година пребивам у манастиру.“

*

Другог дана у манастиру најпре сам служио Свету Литургију, потом сам остатак преподнева углавном провео обилазећи око цркве и дивећи се префињеном ткању њених старовремених зидара и клесара.

Када би ми на јужној страни постајало превруће, обилазио бих око цркве и налазио заклоп у сенци северног зида складне грађевине. Након извесног времена опет бих се охрабрио и мењао положај у жељи да стекнем што потпунију слику. Надам се да ме нико није посматрао. Ако јесте, могао би стећи утисак да сам померио памећу.

Улазио сам и у цркву да посматрам живопис о којем је много тога речено и написано, понешто заиста и зналачки, из пера изврсних мужава каквих је некада било у Срба. Некима од њих се чинило да је ово сликарство сетно и елегично, са сценама и фигурама осветљеним уздржаном светлошћу, која натапа окернијансама готово све облике, а да овдашњи светитељи благих израза, тиха покрета и хода, сведоче о смиреној и озареној побожности и молитвеном тиховању.

Ова црква је уистину особена и, рекао бих, помало тајанствена, као некаква узвишена и отмена племкиња, којој је проток година само увећао лепоту и префињеност. Тај склад убедљиво сведочи о несвакидашњем знању, умећу и укусу њених ктитора и градитеља. Нажалост, без обзира на сав новац и унапредовалу технологију, овакву цркву данас није могуће направити, јер овај нараштај не влада ни врлином ни вештином у мери која је неопходна за аутентично стваралаштво високог ранга.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. априла 2016. године до 31. маја 2016. године:

Осветити:

Крстове за цркву Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих лица *Мале Пчелице* у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко, 31. марта 2016. године;

Новоподигнуту цркву Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих лица *Мале Пчелице* у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко, 4. маја 2016. године;

Иконостас за новоподигнуту цркву Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих лица *Мале Пчелице* у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко, 4. маја 2016. године;

Чесму при цркви Светог великомученика Георгија у Крагујевцу – Шумарице, Архиепископско намесништво крагујевачко, 7. маја 2016. године;

Новоподигнуту цркву Светих жена Мироносица у Винчи, Архиепископско намесништво опленачко, 15. маја 2016. године;

Иконостас за новоподигнуту цркву Светих жена Мироносица у Винчи, Архиепископско намесништво опленачко, 15. маја 2016. године;

Новоподигнуту цркву Светог апостола Томе у Крагујевцу – Илићево, Архиепископско намесништво лепеничко, 29. маја 2016. године;

Иконостас за новоподигнуту цркву Светог апостола Томе у Крагујевцу – Илићево, Архиепископско намесништво лепеничко, 29. маја 2016. године.

Одликovati:

Ореденом Светог Саве првог степена:

Драгана Марковића из Кончарева;

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Љубомира Радића, привременог пароха Треће белошевачке парохије у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протојереја Раденка Гавриловића, привременог пароха церовачког у Церовцу, Архиепископско намесништво јасеничко;

Протојереја Ђорђа Радишића, привременог пароха винчанског у Винчи, Архиепископско намесништво опленачко;

Чином протојереја:

Протонамесника Слободана Бабића, привременог пароха ердечког у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протонамесника Томислава Ранковића, пензионисаног пароха аранђеловачког у Аранђеловцу, Архиепископско намесништво орашачко;

Јереја Владимира Ћировића, привременог пароха илићевског у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Достојанством протонамесника:

Јереја Слободана Радивојевића, привременог пароха влакчанског у Влакчи, Архиепископско намесништво опленачко;

Јереја Далибора Новаковића, привременог пароха глобочког у Голобоку, Архиепископско намесништво јасеничко;

Јереја Дејана Динића, привременог пароха клокачког у Клоки, Архиепископско намесништво опленачко;

Јереја Срђана Ковачевића, привременог пароха Друге парохије у Азањи, Архиепископско намесништво јасеничко;

Јереја Слободана Сенића, привременог пароха Друге паланачке парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архиепископско намесништво јасеничко;

Јереја Горана Мићића, привременог пароха Друге крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Зорана Врбашког, привременог пароха Пете крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Срђана Тешића, привременог пароха шумаричког у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Правом ношења црвеног појаса:

Јереја Душана Мучибабића, привременог пароха Осме крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Ивана Антонијевића, привременог пароха Друге крагујевачке парохије при храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Александра Мирковића, привременог пароха Треће крагујевачке парохије при храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Александра Сенића, привременог пароха Треће крагујевачке парохије при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Ђакон Недељка Дикића, парохијског ђакон при храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Ореденом Светог Симеона Мироточивог:

Горана и Микицу Арсенијевић из Винче;

Др Владицу Станојевића из Крагујевца;

Предрага Ђорђевића из Лепојевића;

Ореденом Војска Карађорђа:

Горана Лазаревића из Винче;

Љубомира Матејића из Винче;

Милинка Димитријевића из Винче;

Веселина Гавриловића из Винче;

Божидара Александровића из Винче;

Верка Качаревића из Винче;

Протојереја Бојана Димитријевића из Маршића;

Архиепископском граматом признања:

Драгана С. Арсенијевића из Винче;

Милана В. Арсенијевића из Винче;

Ивицу Миливојевића из Винче;

Предрага Василијевића из Винче;

Зорана Станковића из Винче;

Горана Ашанина из Илићева;

Горана Јовановића из Кормана;

Будимира Станисављевића из Илићева;

Одборнике Црквене општине у Илићеву;

Слободана Васиљевића из Араповца;

Бојана Стевића из Лазаревца;

Савет Месне заједнице Араповца;

Милана Петровића из Драгобраће;

Предрага Милуновића из Драгобраће;
Горана Милуновића из Драгобраће;

Архијерејском граматом захвалности:

Душана Недељковића из Пласковца;
Томислава Ђурђевића из Пласковца;
Живомира Ђурђевића из Пласковца;
Михаила Станковића из Винче;
Миливоја Лазаревића из Винче;
Тихомира Николића из Винче;
Веска Александровића из Винче;
Зорана Дрндаревића из Винче;
Немању Арсенијевића из Винче;
Милоша Стевановића из Винче;
Зорана М. Стевановића из Винче;
Драгана М. Стевановића из Винче;
Зорана Живановића из Винче;
Милију Петровића из Винче;
Жељка Миловановића из Винче;
Милана Ђурића из Винче;
Милана Павловића из Винче;
Радована Гавриловића из Винче;
Зорана Р. Арсенијевића из Аранђеловца;
Драгана Н. Арсенијевића из Винче;
Мирка Радовановића из Винче;
Др Недељка Везмара из Крагујевца;
Слободана Л. Станковића из Винче;
Милана Василијевића из Винче;
Ненада Тодоровића из Илићева;
Горана Оташевића из Крагујевца;
Горана Арсенијевића из Винче;
Горана Љубисављевића из Илићева;
Милана Јанковића из Илићева;
Милана Ђурковића из Илићева;
Благоја Поповића из Илићева;
Јована Алексића из Илићева;

Архијерејском захвалницом:

Андрију Ђурића из Винче;
Слободана Ђурића из Винче;
Радомира Ђурића из Винче;
Дарка Станковића из Винче;
Добросава Ђекића из Винче;
Владана Стевановића из Винче;
Микицу Петровића из Винче;
Драгана З. Гавриловића из Винче;
Дејана С. Гавриловића из Винче;
Мирољуба М. Станковића из Винче;
Верољуба М. Станковића из Винче;
Ратка Костића из Винче;
Зорана М. Станковића из Винче;
Милију Живановића из Винче;
Мићу Арсенијевића из Винче;
Чедомира Матејића из Винче;
Михаила Миловановића из Винче;
Милоша Недељковића из Винче;
Бранислава Недељковића из Винче;
Зорана Мијатовића из Винче;
Владана Станковића из Винче;
Горана Николића из Винче;
Србу Николића из Винче;
Горана Вукашиновића из Винче;
Драгана Манојловића из Винче;
Новака Манојловића из Винче;
Слободана Матића из Винче;
Горана Тимотијевића из Винче;
Божидара Миливојевића из Винче;
Будимира Стаматовића из Тополе;

Јасну Лазаревић из Винче;
Драгана Јовановића из Тополе;
Милоша Радивојевића из Илићева;
Горана Петровића из Илићева.

Поставити:

Монаха Гаврила (Гардаша), сабрата Светониколајевског манастира Павловца у Кораћици, за настојатеља именованог манастира.

Преместити:

Монахињу Доротеју (Тошић), сестру Благовештенског манастира Дивостина, у сестринство манастира Светог великомученика Георгија на Липару.

Поделити канонски отпуст:

Јереју Милутину Н. Михајловићу у свезу клира Епархије крушевачке.

Окончати црквеносудски поступак у другом степену:

Против протојереја ставрофора Радована Ракића, пензионисаног пароха јагодинског у Јагодини, Архијерејског намесништво беличко, коме је пресудом Великог црквеног суда СПЦ (ВЦС бр. 149-136/15 од 5. фебруара 2016. године) изречена привремена забрана свештенослужења у трајању од годину дана.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Милану Јоцићу из Поповића.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

За свештенство,
монаштво и
црквене општине **-15%**

www.eparhija.rs

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. априла 2016. године до 31. маја 2016. године

АПРИЛ 2016:

1. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог пророка Јеремије у Милошеву – исповест свештенства Архијерејског намесништва беличког;
Утврдио распоред живописа цркве Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

2. април 2016:

Служио Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Тополи;
Служио опело др Зорану Симоновићу на Варошком гробљу у Крагујевцу;
Примио у Владичанском двору у Крагујевцу принца престолонаследника Александра Карађорђевића са пратњом.

3. април 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији.

4. април 2016:

Великопосна богослужења у параклису Владичанског двора у Крагујевцу;
Пријем и рад у Епархијској канцеларији.

5. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у манастиру Каленићу и крстио малу Анастасију, кћерку свештеника Слободана Савковића;
Примио чланове редакцијског одбора монографије о владци Валеријану, првом епископу шумадијском (1947-1976).

6. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лесковцу – исповест свештенства Архијерејског намесништва беланичког;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

7. април 2016 – Благовести:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререао славски колач поводом храмовне славе манастирске цркве.

8. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Саранову – исповест свештенства Архијерејског намесништва рачанског;
Служио парастос Спасоју Ивковићу на гробљу Рисовача у Аранђеловцу;
Састао се у Епархијској канцеларији са стручњацима ради договора о пројектовању и изградњи Епархијског архива.

9. април 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Дрену;
Посетио Светоархангелски манастир Венчац;
Присутвао у Аранђеловцу предавању *Најкраћи пут до Царства Божијег* протојереја ставрофора др Саве Јовића, главног секретара Светог архијерејског синода СПЦ.

10. април 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром и освештао икону Светог Саве Освећеног.

11. април 2016:

Великопосна богослужења у параклису Владичанског двора у Крагујевцу;
Примио Његово преосвештенство Господина Хризостома, епископа зворничко-тузланског;
Примио Драгомира Ацовића, члана Крунског савета принца престолонаследника Александра Карађорђевића и Драгана Рељића, управника Задужбине краља Петра I Карађорђевића на Опленцу.

12. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог Василија Великог у Маршићу – исповест свештенства Архијерејског намесништва лепеничког;
Посетио цркву Светог апостола Томе у Илићеву ради надгледања текућих радова.

13. април 2016:

Служио у манастиру Каленићу Пређеосвећену Литургију и годишњи парастос схимонахињи Рипсимји.
Предводио богослужења Првог великопосног бденија.

14. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у манастиру Дивостину – исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког.

15. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Клоки – исповест свештенства Архијерејског намесништва опленачког;
Предводио у Саборној крагујевачкој цркви богослужење Другог великопосног бденија.

16. април 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци;
Посетио цркву Рођења Пресвете Богородице у Баточини ради надгледања текућих радова.

17. април 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Јагодини;
Посетио малу Катарину, кћерку свештеника Душана Илића.

18. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Секуричу – исповест свештенства Архијерејског намесништва левачког;
Председавао седници Црквеноопштинског одбора парохије белушићко-секуричке.

19. април 2016:

Великопосна богослужења у параклису Владичанског двора у Крагујевцу;
Примио филмског уметника Радоша Бајића;
Примио Владимира Божовића, саветника председника Владе Републике Србије.

20. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу – исповест свештенства Архијерејског намесништва младеновачког;
Примио чланове Друштва пријатеља манастира Хиландара.

21. април 2016:

Великопосна богослужења у параклису Владичанског двора у Крагујевцу;
Приједи и рад у Епархијској канцеларији;
Посетио Врњачку Бању ради надгледања радова на Патријаршијској вили.

22. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Венчанима – исповест свештенства Архијерејског намесништва орашачког.

23. април 2016 – Лазарева субота;

Служио Литургију у цркви Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама;
Посетио, у пратњи Радише Пљакића, потпредседника Епархијског управног одбора Епархије шумадијске, Његову светост Господина Иринеја, патријарха српског, поводом прослављања крсне славе;
Богослужења Врбице у Саборној цркви у Крагујевцу;
Учествовао у манифестацијама прослављања шесдесетогодишњице оснивања Пољопривредно индустријског комбината *Опленац* у Тополи;
Посетио протојереја ставрофора Миладина Михаиловића, архијерејског намесника опленачког, поводом прослављања крсне славе.

24. април 2016 – Цвети:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви.

25. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио проф. др Предрага Саздановића, директора Клиничко-болничког центра у Крагујевцу са сарадницима, ради договора о изградњи цркве у болничком комплексу.

26. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Посетио Окружни затвор у Крагујевцу (Петровац) ради договора о изградњи затворске капеле;
Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Управног одбора Хуманитарног фонда *Човекољубље*.

27. април 2016:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Приједи и рад у Епархијској канцеларији;

28. април 2016 – Велики четвртак:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског управног одбора Шумадијске епархије.

29. април 2016 – Велики петак:

Богослужења Великог петка у Саборној крагујевачкој цркви;
Читање Васкршње посланице представницима медија.

30. април 2016 – Велика субота:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово.

МАЈ 2016:

1. мај 2016 – Васкрс:

Служио Пасхално јутрење и Васкршњу Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Служио Пасхално вечерње у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

2. мај 2016 – Васкршњи понедељак:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово.

3. мај 2016 – Васкршњи уторак, слава Епархије шумадијске:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, уз саслужење Његовог преосвештенства Господина Арсенија, викарног епископа топличког.

4. мај 2016:

Освештао новоподигнуту цркву Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих лица *Мале Пчелице* у Крагујевцу и у новоосвештаној цркви служио Литургију;
Примио Момчила Тришића ради договора о изградњи инасталација за грејање конака манастира Дивостина.

5. мај 2016:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и крстио малог Виктора из Јагодине;
Служио бденије у манастиру Липару.

6. мај 2016 – Ђурђевдан:

Служио Литургију у задужбинској цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио крагујевачког свештеника Ивана Антонијевића поводом прослављања крсне славе.

7. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Крагујевцу – Шумарице;
Примио Предрага Чокића из Ковачевца, члана Епархијског савета Епархије шумадијске, ради договора о обнови цркве у Ковачевцу;

8. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог апостола Марка у Великим Црљенима и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

9. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу – Бресница;

Служио бденије у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

10. мај 2016 – Спаљивање моштију Светог Саве:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Барајеву и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио, са групом официра Војске Србије, цркву Светог великомученика Георгија на Опленцу.

11. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

У Клиничко-болничком центру у Крагујевцу сусрео се са члановима пословодства и одредио место за подизање цркве у болничком комплексу;

Примио умировљене епископе Константина (Ђокића) и Георгија (Ђокића).

12. мај 2016 – Свети Василије Острошки:

Служио Литургију, уз саслужење умировљених епископа Константина и Георгија, у манастиру Каленићу;

Посетио сестринство манастира Прерадовца ради надгледања текућих радова на манастирском конаку;

Посетио манастир Дивостин ради надгледања текућих радова на манастирском конаку.

13. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и крстио малу Марту Шаренац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио др Петра Новаковића из Аризоне (САД);

Посетио, са Његовом светошћу Господином Иринејем, патријархом српским, манастир Наупару и манастир Пећку Патријаршију;

14. мај 2016:

Саслуживао на Литургији у Пећкој Патријаршији, са више архијереја СПЦ, Његовој светости Господину Иринеју, патријарху српском, којом је почело овогодишње заседање Светог архијерејског сабора СПЦ.

15. мај 2016:

Освештао новоподигнуту цркву Светих жена Миронисица у Винчи и у новоосвећеној цркви служио Литургију.

Венчао у Барајеву Божидара и Доротеју.

16. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу;

Приједи и рад у Епархијској канцеларији.

17-26. мај 2016:

Учествовао у раду Светог архијерејског сабора СПЦ (20. мај 2016: Служио у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу Литургију и опело, уз саслужење Његовог просвештенства Господина Иринеја, епископа аустралијско-новозеландског, Александру (Павловом) Карађорђевићу; 21. мај 2016: учествовао у раду Централног тела за изградњу храма Светог Саве на Врачару и служио парастос умрлим ктиторима и приложницима; 22. мај 2016: Служио Литургију у манастиру Драчи и пререзао славски колач по-

водом храмовне славе манастирске цркве; венчао у цркви у Младеновцу теолога Сашу Костадиновића и Селену Којић).

27. мај 2016:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Приједи и рад у Епархијској канцеларији.

28. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Вознесења Господњег у Сопоту; Венчао у цркви Силаска Светог Духа у Рогачи Бојана и Кристину Милосављевић;

Примио у Владичанском двору у Крагујевцу делегацију државе Палестине.

29. мај 2016:

Освештао новоподигнуту цркву Светог апостола Томе у Крагујевцу – Илићево и у новоосвештаној цркви служио Литургију.

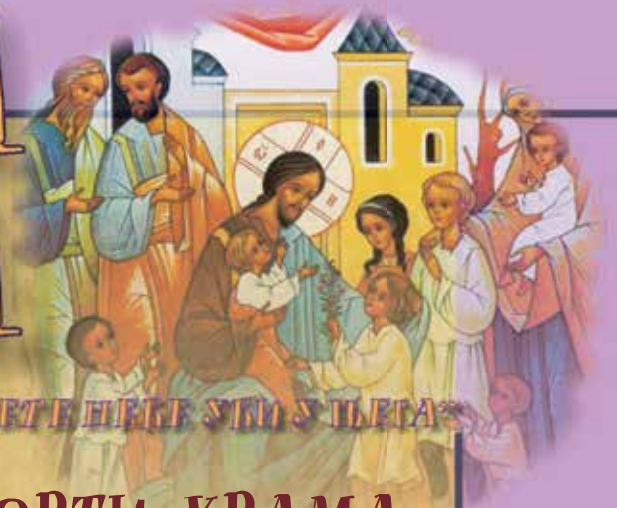
30. мај 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Председавао седницама управних органа Епархијских фондова и предузећа *Црквене шуме*.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊИ С ПЕТА“

ДРУГИ ДЕЧИЈИ САБОР У ПОРТИ ХРАМА СВЕТОГ АПОСТОЛА ЈАКОВА У ДУБОКОЈ

У недељу жена Мироносица 15. маја, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадјског Г. Јована, на општу радост свих присутних, одржан је по други пут дечји Сабор у порти цркве Светог Апостола Јакова, брата Господњег, у селу Дубока.

Сабор је отпочео литијом од основне школе домаћина „Вук Караџић“ у Дубокој до порте цркве, где је у девет часова почела Света Литургија коју су служили часни оци јереј Миломир Тодоровић, вршилац дужности намесника беличког, протојереј Иван Јовановић, парох дубочки, и протођакон Нинослав Дирак.

Након причешћа око три стотине ђака из градских и сеоских школа са територије општине Јагодина, уследило је послужење и културно-

уметнички део програма – наступ ђака музичке школе „Владимир Ђорђевић“ из Јагодине, у класи професорке Данице Славковић. Након тога је уследио наступ витешког удружења „Црни Медвед“.

На овом сабрању наступиле су и креативне радионице часова гитаре код професорке Данице Славковић, цртања православног стрипа код професорке Миле Гајин и радионице старих спортова код проф. Ђорђа Хаци-Вучковића и чланова његовог клупа Филоктетес из Јагодине, заинтересовале сву присутну децу наших школа.

Ово литургијско и културолошко славље је потрајало до четрнаест часова када је уследио повратак ђака својим кућама.

Надамо се да ће ово дечје сабрање постати традиција на велику духовну и сваку другу корист наше деце и свих нас.

Драган Јевремовић, вероучитељ

ИЗЛОЖБА ДЕЧИЈИХ РАДОВА

“ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО” У ЛАПОВУ

У петак 22. априла отворена је, по први пут, изложба дечијих радова у парохијском дому Свете Параскеве у Лапову.

Изложбу је отворио ђакон Божидар Васиљевић који је поздравио присутне и том приликом их подсетио на Христове речи „Пустите децу нека долазе мени и не браните им јер је таквих Царство Божије“. Након тога присутнима се обратио и старешина храма протојереј ставрофор Видоје Рајић који је изразио жељу да се и убудуће одржавају овакве изложбе и истакао да ће братство храма увек бити спремно да се одазове потребама деце. Након уводног слова уручени су пригодни поклони директорки и наставницима музичког, ликовног и техничког васпитања за заслуге које

имају у остваривању добрих односа између школе, ученика и Цркве. У наставку програма дечији хор ОШ „Светозар Марковић“ је улепшао ову манифестацију два духовним песмама – „Маријо

славна“ и „Христос васкресе“. Да целокупан догађај буде још лепши потрудиле су се жене из удружења „Моравске шаренице“ које су изложиле своје ручне радове.

Изложба је имала и такмичарски карактер. Награђени су најуспешнији ученици за литерарне радове на тему „Васкрс у мојој породици“, затим најлепше јаје, најбољи цртеж и најбољи групни рад.

Другог дана изложбе, на празник Врбице, након вечерњег богослужења на ком је био присутан велики број деце, организована је продаја изложених радова, а новац су прикупљали како би уплатили одлазак на екскурзију другарима који нису сами у могућности да је плате. Ово је био један јако леп гест ученика верске наставе из Лапова.

Тако је успешно завршена овогодишња манифестација са вољом свих учесника да се понови и следећих година.

Божидар Васиљевић, ђакон

ЧЕТРНАЕСТА ИЗЛОЖБА ДЕЧЈИХ РАДОВА “ХРИСТОС ВАСКРСЕ” У МЛАДЕНОВЦУ

Овогодишња, четрнаеста по реду изложба дечјих радова „Христос васкрсе“ у Младеновцу по четврти пут је организована у парохијском дому храма Успења Пресвете Богородице. Уз благослов Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована и подршку братства нашег храма, а у организацији младеновачких вероучитеља, изложба је отворена након вечерњег богослужења на Врбицу.

Јереј Марко Јефтић је поздравио присутне подсетивши на светоописамске речи да је Господ из уста деце начинио себи хвалу. По узору на то младеновачки ученици су својим ликовним делима

истински прославили Господа и на најлепши начин обележили празник дечје радости. Након поздравног слова, присутнима се обратила Наташа Јовановић испред привременог органа градске општине Младеновац, која је награђеним ученицима предала пригодне поклоне. Такође, по први пут, младеновачки ученици који су на најбољи начин осликали васкршња јаја ће учествовати на традиционалној васкршњој манифестацији испред Конака кнегиње Љубице у Београду, која се одржава са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја.

Поред ученика из основних и средњих школа на територији општине Младеновац,

чији су радови изложени, одржана је и хуманитарна продајна изложба деце ометене у развоју. Иако није било лако, стручни жири је изабрао најбоље у свим узрасним категоријама, почевши од првог разреда основне до четвртог разреда средње школе. Велики одзив учесника и заинтересованих посетилаца потврдио је да ова традиционална манифестација представља један од најлепших израза привржености најмлађих Младеновачана својој Цркви.

Марко Јефтић, јереј

ШТА МИ ЗНАЧИ ВЕРОНАУКА?

Толико ми је топло око срца док стојим овде. Ова тишина и спокој ми пријају, очишћују моју душу. А око мене слике сећања. И после толико прохујалих година још су уз мене, прате ме као верни пси. Боже, колико је све другачије. Како сам пре изгледала уплашено, чудила се тишини и свим тим огромним зидовима који је окружују. Сећам се да сам помислила како више никада нећу доћи у ово огромно, хладно здање, чију вредност тада нисам знала, нисам ценила. Али то је био мој почетак, почетак ка разумевању и поштовању вере, моје и целог српског рода, наше православне вере.

Слушала сам у породици често о светитељима и православним празницима, али су те приче увек биле непотпуне, некада и несхватљиве, па су ми зато остале стране. А онда сам у школи пошла на час веронауке. Био је необавезан предмет, другачији од осталих. То ме је и привукло, та разлика. Временом постао ми је

омиљени, важан као и сви други. Вероучитељ нам је први час одржао у сеоској цркви, грађевини чија историја досеже далеку прошлост, а она је и даље очувана и тако лепа, украшена. Одушевљени, помало уплашени и неуки ушли смо. Тамо нас је очекивала пушта просторија осветљена свећама и осликана иконама. Због недовољног знања стекла сам погрешан и окрутан утисак о њој, утисак кога се сада стидим. А онда сам почела да сазнајем, учим. Временом, када сам се упознала са њеним тајнама и привикла на њену тишину, одлазила сам тамо када год сам могла, са радошћу. Тамо смо често држали часове и они су остали запамћени и урезани у мом срцу, остаће ми драги заувек. Кроз причу човека који је све нас ђаке волео и поштовао као другове, упознали смо значај и основ православља. Три није више био само математички број, већ и симбол Оца, Сина и Светога Духа, симбол три прста којима се крстимо. Њих прате и молитве које смо учили, али не као обично градиво које ако нам није занимљиво са мучењем савладамо. Сваког почетака као и краја часа са уживањем смо читали молитве док их не би научили. Квизови и мала такмичења на часу веронауке су ми помогла да кроз игру запамтим светитеље, датуме празника као и да се упознам са побожним животом свих српских предака и њиховим незаборавним, нимало лаким радом и трудом, којим су прославили нашу веру и очували је до данас. Вероучитељ нам је говорио да тако учимо не само због знања, већ и да схватимо вред-

ност слоге, забаве и поштовања свих људи и учесника. Волела сам тишину коју је умео да створи и показао нам да је неки пут прича сувишна. Али његове приче су сви волели да слушају. Животне приче у којима се свако може препознати. Приче са сликама лошег које уз мало вере и труда, пуно љубави и осмеха постаје оно најређе благо. Пост о коме сам знала само да се за време његовог трајања не једе нека храна, сада је постао узвишени, напорни, умирујући пут окружен огледалима. А она нам указују све наше лажи, увреде и лоше поступке, доказују да Бог опрости ако имаш довољно снаге и љубави коју ћеш бескрајно указивати Њему и свим људима. Можда ће ти људи бити охоли, груби према теби, али веронаука ме је научила да сваком човеку пружим време, разговор, помоћ и љубав. Доћи ће време када ће, колико год тај неко одбијао, камен око његовог срца попустити и разбити се. Тада ће настати искрен пријатељ који ће те волети. А ти, ти ћеш наставити богатији и срећнији за још једно племенито срце коме си помогао да продише, да заживи. Опраштајте када гог вам се укаже прилика, то је најискренији поклон којим некога сигурно усрећујете, врлина која вас уздиже и краси. И ви грешите, несвесно повређујете, губите.

Али знајте да колико год било мржње и неправде, они не могу бити моћнији од љубави и упорности. Сваку досаду побеђујте молитвом или књигом, вредеће. Саслушајте друге, саветујте, саосећајте, прећутите, говорите истину, никако не завидите. Ове речи које сам научила на веронауци су ме од детета које није познавало живот довеле до човека који је спреман на све тренутке које животни ветар доноси. А ако све те речи буду запамћене и примењене бићете прави човек племенитог срца. Имаћете око себе особе на које се можете ослонити, са којима можете делити тајне, срећу, тугу, молитву, које ће вас волети. А њих треба имати, јер најтеже је бити усамљен, било у вили, било у обичној колиби.

Андријана Јелић, 15. година, из Азање, ученица 1. разреда Смедеревске гимназије

*фото
репортажа*

Освећење цркве Светог апостола Томе у Клићењу

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

ЈОВАН ФУНДУЛИС –
УЧИТЕЉ ПОБОЖНОСТИ

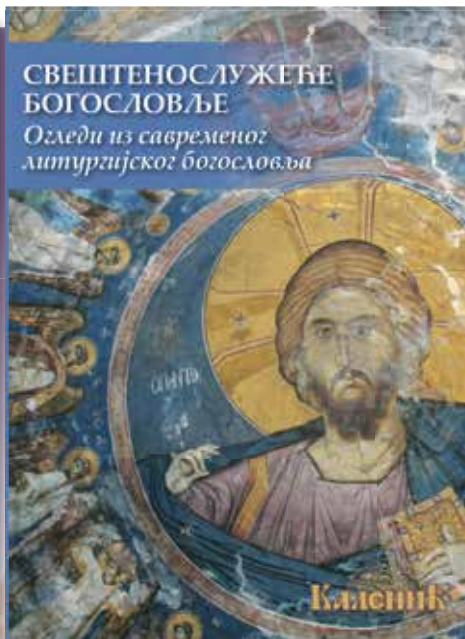
Каленик

Николај Фомич Красносељцев
ПУТЕВИМА БОГОСЛУЖБЕНОГ
ХОДА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
КРОЗ ИСТОРИЈУ

Каленик

СВЕШТЕНОСЛУЖБЕ
БОГОСЛОВЉЕ
Огледи из савременог
литургијског богословља

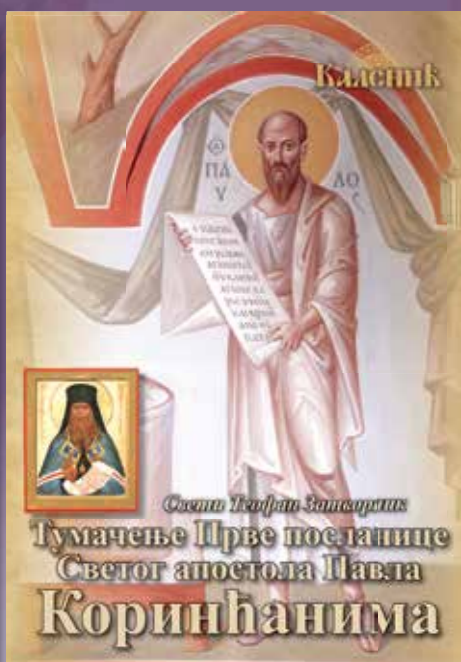

Каленик

ЛЕТОПИСИ ЦРКВЕНОГ И
ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА СЕЛА
ВРАНИЋА КОД БЕОГРАДА

Каленик

потражите
наш нови
каталог

www.kalenic.rs